

ပအိုဝ်းလိတ်လှိုင်၊ ခွဲလိတာအစွဲ၊

လိတ်ရဲဉ်း(၂၆)

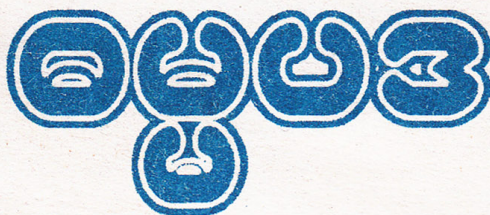
ဝေင်၊နယ်းသီးသင်း - တနယ်းလျှမ်းဆင်းရား
စေနာရာမ ပရိယတ္တိလိတ်သွဉ်တွိုက်၊ ဝေင်၊သီးသင်း

ဗွေးဗွေ့် ကောဝိဒ

(ဓမ္မာစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

(ခင်းငဲ့တေား ဗဟိုဂွန်းဆောင်း)

တမ်း

(တလဝဂ်၊ ဝတ္ထု ၁၅ - ပွတ်)

၁၃၆၉-ဟ၊ ဒိဉ်သီးလာဗွေ (၂၁-၃-၂၀၀၈)

ချ၊ ပထမအလင်း ဖျ၊ပေါင်၊ (၅၀၀၀)

ချ၊ ဒုတိယအလင်း ဖျ၊ပေါင်၊ (၂၀၀၀၀)

ပအိုဝ်းလိတ်လှိုင်၊ စွမ်းလီတာအစွိုး

လိတ်ရဲဉ်း အမိုင် (၂၆)

ဝေင်၊နယ်းသီးသဲင်၊ တနယ်းလွမ်းဆဲင်းရာ၊

ဝေင်၊နာရာမ ပရိယတ္တိလိတ်သွဉ်တို့က်

ဝေင်၊သီးသဲင်၊

ပွေးပွန်ကောဝိဒ

(မွှာစရိယ ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

(နိုင်ငံတော်၊ ဗဟိုဝန်ဆောင်)

တံး

မေ့ပဒ

အမိုင် (၅)

(၅။ ဗာလဝက်၊ ဝတ္ထု ၁၅-ပွတ်)

၁၃၆၉-ဗား၊ ဒေသသီးလာဗွေ

(၂၁-၃-၂၀၀၈)

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ငေါင်းတယ်အွဉ်

နင်း ၁၃၆၉-ဟး၊ ဒေဉ်ရုတ်လောင်း (၃)နီ၊ ပအိုဝ်းလိတ် လိုင်စွမ်းလီတား ဗဟိုသံဃားစို့၊ နင်းခွပ် ပွယ်မော့ခွဲ ကျောက်တ လွဲ၊ ကျောင်နောင်လုံကို ဆွဲဖျတ်ချက်အလ၊ နင်းလေ ၁၃၇၀-ဗွေ၊ ဗဟိုသွဉ်တန်၊ အမိုင်(၂၄) အတွက်တား ကအွဉ်းထွာဒါး “ဓမ္မပဒ အမိုင် (၅)” ဘားသာနောင်တဲ ဗွေဗွန် (ကောဝိဒ) သီးသင်း၊ ယံကတမ်းဖေးဖျင်သွော့အကျောင်၊ ဗွေပေါင်သံဃား ဖေးအပ်ယင်းဒျား တားဝွန်းနဲင်းနောင်တဲင် အွဉ်းသမေတ္တာ တမ်း ဖေးဖျင်ဒျား နဲင်းယိုသွ။

ဓမ္မပဒကျမ်ယို ဗွန်ထိုဗွေဘုရား ကဟော်ခါဝတ္ထု ပဉ်စုစု ပဉ်ဗူးဗူး ပဉ်ဝက်ဝက်နပ်၊ အောင်းနီဆီသူစုဗူး (၂၆- ဝက်)သွ။

နောင်အကို -

- ၁။ နင်း ၁၃၅၇-ဟးနောင်၊ ဗွေဗွန်ကျောင်အေးစေတီ တမ်းဖေး “ ယမကဝက် ”။
- ၂။ နင်း ၁၃၆၀-ဟးနောင်၊ ဗွေဗွန်ကျောင်အေးစေတီ တမ်းဖေး “ အပ္ပမာဒဝက် ”။
- ၃။ နင်း ၁၃၆၂-ဟးနောင်၊ ဗွေစင်တန်ကုဝေရ (ဟိုပုံ၊ ဆရာတမ်းလိတ်-ခွန်ကုဝေ-ပါခဲတ်) တမ်းဖေး “ စိတ္တဝက် ”။

(ခ)

ဓမ္မပဒ အမဲ့င် (၅)

၄။ နေင်း ၁၃၆၄-ဟးနဝ်၊ ဗွေးဗွန်ကောဝိဒ (သီးသဲင်း) တဲမ်းဖေး “ပုပ္ဖဝဂ်”။

၅။ နေင်း ၁၃၆၉-ဟးယိုနောင်၊ ဗွေးဗွန်ကောဝိဒ (သီးသဲင်း) တဲမ်းဖေးယင်း “ဗာလဝဂ်” ယိုသွ။

ကတဲမ်း ဓမ္မပဒဝတ္ထုယိုနောင်၊ ဇာတ်တွယ်၊ အလွေ့အသဲင်း၊ အဒေါ၊ အဖြောင်း၊ အထွာအကဲ့င် စတင်နောင်၊ ဖုံးနောင်၊ အဓိက အထု၊ အွဉ်းဒျား “ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ” ကဗွောင်နယ်ဒါးအတွိုင်၊ နောင်သွ။

ကတဲမ်း ဓမ္မပဒ အမဲ့င် (၅)ယို အခြပ်အရဲဉ်းနဝ် -

၁။ ဝတ္ထုဇာတ်တွယ်၊

၂။ တရာ၊ ဂါးထားပါဠိ

၃။ တရာ၊ ဂါးထားအနက်

၄။ တရာ၊ ဂါးထား ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင်

၅။ တရာ၊ ဂါးထား အဓိပ္ပါယ်အရွတ်

၆။ နားဟးတရာယိုအကျို၊

၇။ ထေန်ယံဖေး လုဗဟုသုတ၊ လုအိသတိ၊ ခရား

၈။ ဟောင်တောင်၊ ခရား (အဓိပ္ပါယ်)

၉။ တရာ၊ ဂါးထား လင်္ကာဆောင်းအွံတား

၁၀။ တရာ၊ ဂါးထား လင်္ကာကဗျာ -

ဝတ္ထုတွယ်၊ တပျုတ်တပျုတ်ကိုနောင်၊ တဲမ်းလွေ့အခြပ် အရဲဉ်းယိုအတွိုင်သွ။

သွဉ်ဒါးထွူ ဓမ္မပဒတရားယိုတင် ဗွေးမျတ်ဘုရား ကသွဉ်သင်
ကဆွံ့၊မ၊ခါ၊အတိုင်း၊ လွေ၊သင်၊အုံအောင်၊ ဒေါ၊ဖြောင်၊ကျိုးမာ၊
ကျိုးစာ၊သောင်း၊သာလွေသွေ၊ လွှောက်၊နားကျိုးစာ၊ မဉ်းမာ၊နင်း
နောင်၊နောင်၊ ယိုခါဆိုင်၊တာ၊ ချမ်းသာ၊အာမျိုး၊ အကျိုး၊အင်၊ငါး
မရေးမရားနောင်၊သွူ။

ကဗျာမေတ္တာ

- ၁။ ဓမ္မပဒ - ယံကျဘားသာ၊
ကလိုဒေသနာ၊ - တွက်တာ၊နင်၊ရာ၊
တမ်းဖေးဖျင်ရင်၊ - ခွန် နင်၊ သံဃာ၊
သွဉ်သွံ၊နား၊ - ချမ်းသာ၊ လ၊ငါငါ ။
- ၂။ ဓမ္မပဒ - ယံကျဘားသာ၊
(နေးထူးသွဉ်သား - ချိုင်းကားအများ)
နမ်းယိုတွမ်းသ၊ - ယံခွေလွေ၊ဗား၊
ဆု၊ကွီဒု၊ - မေတ္တာ၊ ပသာငါ ။

တောင်၊ခါ၊ -

- (ကထင်းသွဉ်ထူး - နင်၊မူးနောင်၊ရာ၊)
(ကထင်းသွဉ်ဒါး - တကားအများ)
(ကထင်းသွဉ်ဒါး - တကားအများ)
(ကောသွဉ်ဖေးဒါး - ဆရာ၊နောင်၊ရာ၊)

ဗွေးဗွန် - ကောဝိဒ (သီးသဲင်း)
၁၃၆၉-ဗား၊ ဒွဉ်သီးလာဗွေနီ၊
(၂၁-၃-၂၀၀၈)

(ဃ)

လိတ်ကတုးစဉ်း

စဉ်း	အကျောင်းခရား	လိတ်မဲ့ငါ
၁။	ငေါင်းတယ်းအွဉ်	က
၂။	ပါးနီတဖြာ၊ဝတ္ထု	၁
၃။	မွေးမဟာကဿပ တပဲ့ခင်းထျ၊ဝတ္ထု	၂၂
၄။	အာနန္ဒသဋ္ဌေ၊ဝေ၊ဝတ္ထု	၃၃
၅။	စေဒါးအပုံး တခွန်နီဖြာ၊ဝတ္ထု	၄၀
၆။	ဥဒါယီမထေရ်းဝတ္ထု	၄၄
၇။	ပါဝေယျက ရဟန်းသံ့ဆီဝတ္ထု	၄၇
၈။	သုပ္ပဗုဒ္ဓ လို၊တွတ်၊ဝတ္ထု	၅၀
၉။	ပါ၊ထိုင်လဲ့င်းဝတ္ထု	၅၇
၁၀။	စာကောင်းသား သုမနဝတ္ထု	၆၃
၁၁။	ဥပ္ပလဝဏ်း ထေရ်ရီမူးဝတ္ထု	၇၀
၁၂။	ဇမ္ဗူကမထေရ်းဝတ္ထု	၇၄
၁၃။	ရှူးပိတ္တားဝတ္ထု	၈၆
၁၄။	သဋ္ဌိကူဋပေတဝတ္ထု	၉၀
၁၅။	စိတ္တလို၊ခြွေဝတ္ထု	၉၆
၁၆။	တိဿသားမဏေးဝတ္ထု	၁၀၆
၁၇။	ငေါင်းရီလွှ၊ခန့်၊	၁၁၄
၁၈။	ငေါင်းရီလွှ၊ခန့်၊ အဖြေးမဲဉ်း	၁၁၆
၁၉။	ငေါင်းရဲပ်နီဂုံးကဗျာ	၁၁၉
၂၀။	ငေါင်းရဲပ်နီဂုံးတွမ်း ငေါင်းဆု၊တောင်၊	၁၂၀
၂၁။	ထွားအားကျိုးဗား လိတ်ဘားသား	၁၂၁

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

၅။ ဗာလဝဂ်

၁။ ပါရိတုဋ္ဌာနတ္ထု

ပွယ်၊ နီ၊ တနီ၊၊ ခွန်တန် “ပသေနဒိကောသလ” နောင်၊ ထိုင်း
တွင်းဆင်ဗွာ “ပုဏ္ဏရီက” နှင်းတင် လယ်လောင်ဝင်း-တဲ့၊ ခွန်တန်
ကောသလနှင့်၊ လူ့ဗားဖိုရိုရိုသေးသေး “သက္ကစွဒါန” အကျိုးဖေး
တင် ပေါ့ဝွေ့ဗွေး ထန်းလယ်သွေ့ထားနောင်၊ ခိုခိုမူးမူး ပဉ်ဗူးမူး
ထွားရောင် ပငါပရာ။

ဆင်းရယ်သားတဖြာ၊ အမာနောင်တဲ့ အုံလမ်းကီ ဗွာင်
ပတင်ပေါက် ထွားလွေ့ခွန်၊ တဆင်းပေး ခွယ်ချာထို၊ ခွန်တန်ထီး
ပါးမူးယောင်ရေနှင့်၊ အုံဒါးဒီးဒွမ်တွေ့၊ ခွယ်ချာတွေ့၊ သဲင်စွဉ်း
အဟော်၊ ဟဲ့လွဉ်ခန်း အမတ်ကမ္ဘိုတ်ဝွေ့နောင်တင် -

“ထီးချား ဗွေးဩ”

“ယို ပါးနောင် - ပါးမူးနှင့်နှင့်၊ မူးနံနံ၊ ပိုမိုးနဲ့ နာလွေ့
ရီဝံ့ခွိုင်”

ခွန်တန်ထွဉ်းနိုင်းနောင်တင် အမတ်လွေ့ရီ၊ ရီထွေ့တင် ၁
လောင်းချာခွန်နိုင်းယို -

“ပိုမိုးချားတဲ့ ဗွေးအော်”

“ပေါးနောင်တဲ့ လွေဟဲ့လွဉ် ပါးမူးနဝ်၊ အဝါးနောင်၊”
အမတ်လွေဟဲ့၊ ဖျော်လွဉ်ခွန်တန်ငါ။

“ယို ပါးနောင်၊ - နာနောင်၊ လွဉ်အုံဟး ခွေထူး၊ မာဖေး
ဟး ခွေထူးမာ၊”

“ခွေသွဉ်း မဉ်အုံတဝ်းဗွေ၊ အုံချာဗောလမ်း၊ မာချာဗော
ခွေသွဉ်းထူးမာ၊ ထိုဗွာအသက်၊ ယူးပက်လွဉ်ကင်၊ မဲ့ထမ်းနေး
ချာ အခွဉ်းဗွေအော်”

“အခွဉ်း ခွေမဉ်လတောင်း၊ မဉ်လချာနာ၊ တယ်ယိုခါ
မာငါ နာမာဖေးဟး ခွေထူးမာ၊”

ခွန်တန်ထွဉ်းနှိုင်း နဲင်းနောင်ထွဉ်းတင် ထွဉ်းအမတ်ဖေးပါ
တွမ်း ဂူခွါမ်လက်နက်ဖုံးယင်သွ။

မဉ်လသန်ငါ၊ ဝင်မာတင် ထိုမ်းအပဲစ် အီးသွံးနေးအား
ဏား၊ ထိုမ်းအမား အီးမာသီထို၊ အဝါ၊ ဝွေစောကာ၊ အီးထူးနှိုင်း
ဝင်မာ။

တို့ခါတနီ၊ ။

“ယိုပါနဝ် - အဝ်းယို လွေကညာဒါ၊ တယူးနေးကိုသူ၊
နောင်၊ ထီနောင်အောင်တနောင်၊ နောင်ကိုနဝ်၊ ‘ကုမုဒြားဗိုတွင်’
တွမ်း ‘အရုဏဝတီး ဟမ်းတနား’ (ဟမ်းသပ်ပျား)ဖုံးအဝ်း၊ လွေထူး
လွဉ်ဖေးခွေ၊ ဟန်းနီ၊ မွူးခွယ်တန် ဖေးကထွေသင်ဟး ခွေလူးထီ
ချိုန်း၊ မဉ်တထွေတဝ်း ခွေလူးထီချိုန်းနဝ်၊ နေးတွမ်း ခွေအားဏားတင်
တွမ်းနာ၊ အီးဖဲနာငွဉ်၊ အီးခွဉ်း နာကတူး၊ အီးထူးနာသက်ကွေ”

ခွန်နောင်၊ သုကိလေးသားရှု၊ ရာ၊ မာ၊ စွဉ်းအနယ်၊ မြိုက် နှိုင်း
နောင်၊ သွ။

ပါ၊ ဆင်၊ ရဲ၊ သားနောင်၊ နှစ်သင်၊ လမ်း၊ ငမ်းမွေးစွဉ်း ထာ၊ သီ၊
ရီအမာနှိုင်းယို -

“ဖူးဖူး - ဒေဉ်မဉ်လဲဉ်းနဲ့?”

“မဉ်တောင်းခွိုန်း၊ အောင်းက ဖွိုင်းသီးလောင်း”

ပါ၊ နှင်၊ နှင်၊ ငမ်းငါးအချိန်းလို့တင် တွမ်းမောင်းဒေါင် ဝှေ့စွဉ်း
ဟူသွတ်၊ လ၊ ရာ၊ ဟန်းအို သော့၊ ရော်၊ ဟူသွတ်၊ ကို၊ လွမ်နှစ်နတ်
လော့လွေ့နေးစွဉ်း။

တို့ခေတထောင်း လွေ့မော့ခန်း ပါ၊ တဖြာ၊ ဝှေ့ဟဲ့အံ့ဒေဉ်၊
ဒေဉ်တခိုးနောင်၊ ဖေးခန်းပါ၊ နှင်၊ အံ့ဒေဉ်ထွ။ အင်းကိုင်ဒေဉ်တထိုမ်၊
နောင်၊ ဝှေ့ဖြေ့သော့ထီကို၊ ဝှေ့ခြောင်ဒေါ၊ ပါနှိုင်းယို -

“ကအောင်းအရပ်ယို ထီကို ကောင်လောင်း၊ ဂဠုန်းနဂါ၊
ဒေဝတာလူ၊ သီးဖုံးဟွေး - ခွန်တန်နှင်၊ မဉ်မာ၊ သီခွေတင် ထွဉ်း
ခွေလွဉ်ထူး ကုမုဒြားမိုတိုင် တွမ်းအရုဏဝတီး ဟံးတချားနောင်၊
သွ။

ခွေလူးဟး ပါ၊ တဖြာ၊ ဒေဉ်တတား၊ ခွေဗျူးဟး ထပေးထီကို
ဒေဉ်တထိုမ်၊ ကုသိုလ်းအပ္ပန်းအတားယိုနှင်၊ ခွေဖန်းတွာတွာဖေးသီ၊
သီသညင်၊ ခွေအနေ၊ ထူးဖေးခွေမိုတိုင် တွမ်းဟံးတချားနှင်၊ နော”
ဒေါ၊ ခြောင်သွံလင်းဒြိုက် နှိုင်းနောင်၊ သွ။

ခွန်နဂါ၊ ကထင်းဟွန်ငေါင်းနောင်တင် မာလွဉ် (ဖန်ဆင်၊ လွဉ်) အနမ်းလိုဖြား၊ ခွန်လိုဝွေးဖေးထင်း ကုသိုလ်း သွံလဲင်း၊ နဂါ၊သားဝု သွံလဲင်းထွဲတင် ထူးဖေးခန်းချား ကုမုဒြားဗိုတိုင်တွမ်း အရဏဝတီး ဟံးတချားနပ်၊သွ။ ပါ၊နပ်၊ သဲစ်ကလ၊တဲ့ နဲစ်လေား သင်ချာ၊ ငမ်းမွူးဟာလ၊ ငမ်းထွေတမ်း ခွန်လူးထီချိန်း။

ရှိုးမွေးရှိုးမဲ့င်းစွဉ်းထာ၊ ထွားဝင်၊တခါ၊တဲ့ ထွိုင်၊စမ်းစွဲ ခါ၊လဲဉ်း။

“ဟွေ - ပါ၊တခါ၊ပေါသားနပ်၊ ဗွောင်ဖေးခွေတခါ၊ဟဲ့င်း၊ ခွေယို ခွန်လို၊ချား၊ ထွဉ်းခွေလွေ၊ထူးဖေး ဗိုတိုင်တွမ်းဟံးတချား ယို”

“ဟန်းနီ၊ယို ခွန်တန်ထွိုင်၊စောင်းစွဲခါ၊စွဉ်း ဝင်၊တခါ၊၊ သော် တဲ့ ခွန်တန်ထူးလွေ၊ချား”

ပါ၊ဆင်၊ရယ်၊ ကထင်းဟွန် ဂေါတခါ၊သားငေါင်းနပ်၊တင် “ခွေတဲတဲ့ သီဗားသွဲချားရင်၊၊ အီးမာ၊ဒွမ်နဲင်းမဲ့င်းယို” သ၊ကိုယူး နဲင်းနောင်၊ထွဲထွေ၊ ဗိုတိုင်တွမ်းဟံးနပ်၊ အွဉ်းဟွဲဒင်းစွဉ်း တခါ၊ လောင်းကီထွဲတင် ခြောင်ခြီအငင်း၊ ဒေါ၊လမ်းဟွန်ပါနဲင်းယို -

“အိုး - ခမ်းသားထီသားဖုံးဟွေး ‘ခွေယိုနပ်၊ လွေ၊ဗားတွမ်း ခွန်အမိန်း၊ ခွန်မဉ်မာ၊သီခြင်ခွေ’ကရို၊နောင်၊ သီသေသေ၊ခါ၊သွေ့ နော”

ဒေါ့လောင်း နှိုင်းနောင်ထွေတော့ -

“ဗွေရဟန်းသီးနပ်၊ သ၊ရက်မေတ္တာအင်းအာ၊ ဟန်းဟာ
ခွေလွေပင်းကကျောင်းသူမ” ချ၊သ၊ထွေခါ တွမ်းခင်းကာထွေးထွေး
ထင်းအုံကွေး ကျောင်းဟေ့၊ လွေပင်းတေ့ ကျောင်းကိုနောင်၊
သွေ။

ခွန်တန်ကောသလ ရာဂတဏှာ၊ ကိလေသးသ၊ အင်း
ခြ၊ဗ္ဗ၊အာ ပါမာနောင်တင် အဟာနပ်နပ်၊ ပင်းထာ၊ မဲ့ပင်း
တင်းတစ်၊စိ၊ ‘ဗ္ဗူးရပ်၊စောင်းစောင်းယို အဝါ၊ခိုနပ်၊ မာ၊သီထွေခါ
အမာနောင်၊ ခွေအီးထူးသိမ်၊ ဆိမ်၊မဲ့ချ၊ ဗ၊စွင်းဗ္ဗူးကွီးနာ၊လွင်း
ဟွန်ပါစွင်း -

“ ဒု । သ । န । သော ” ငေါင်းနောင်လစ်ငါ။

“အီးထွာလွှင် ခွေသက် အန္တရာယ်ဟောင်း၊ ခွေပိုမာအတွက်
အသက်အန္တရာယ်ဟောင်း၊ စေ၊စိန်းဟော်ကီ ခမ်းထီ အန္တရာယ်၊
ဒု၊ဟောင်း”

ရောင်းတင်းသွန်းသ၊ ပင်းလ၊ဒွမ်တစ်၊စိ၊ ထာ၊လေထံစွင်း
ဒု၊။

သဲစ်ထာ၊ကလေပသာတဲ ဟဲ့လွှင်စွင်းဒု၊ ပုဏ္ဏာ၊ဖုံး-

“ပုဏ္ဏာ၊သီးဖုံးဟွေ - ခွေပင်းထာ၊ဟန်းနာ၊ ဟွန်လလင်၊
ငေါင်းလစ်ငါ -

တငါနောင် - “ ဒု ”

တငွါနောင် - “ သ ”

တငွါနောင် - “ န ”

တငွါနောင် - “ သော ” နှိုင်းနောင် -
 ငေါင်းယိုလစ်ငွါ အီးထွလွဉ်နှိုင်းမဲ့င်”

“ဟူး - အရေတန်မွေးစွဉ်းထာပွေ”

“အရေတန် နှိုင်းမဲ့င်အီ - သီဒေါ၊ မွိုင်မွိုင်ဟဲ့င်း”

“အီးထွာနီပွေ အသက်အန္တရာယ် ပွေအော်”

“ဟူး - နှိုင်းနပ်စွဉ်းနဲ့ရိုး၊ သီပေ့ရဲဖေး (သီခေးယတြား)
 ဒါးတောင်းနဲ့”

“ကလိုးလိုးအတိုင်း မဉ်းလနောင် ပေ့ရဲခါဖေး၊ ခေးထိုဖေး
 ဒါးဒျားပွေအော်”

“အောင်းလို၊ ထမဲ့င် ထမဲ့င်ဖိုး”

“အောင်းလို - ဆင်၊ သေ၊ ဖိုးထီး၊ ဖိုးမွူး၊ ဗဲ၊ သို့၊
 ဆု၊ ထော့၊ လို၊ ခိုပေး၊ လို၊ မှူးပေး၊ တမျို၊ တမျို၊ နပ်၊ တရား၊
 တရားစီး ပွေဩ”

“အရေတန်ဒျား ခွေအသက်၊ ပါ၊ မဉ်ယူးပက်ပက်တဲ့ယင်း
 သီကလောင်းအတိုင်း ဆွမ်းဟဲ့င်း”

ယူးဟော့၊ ဝွေသီးရင်၊ ဝင်၊ မဉ်ဒုက္ခဒုက္ခ၊ တကျတင်း
 ပုဏ္ဏား၊ ဟော်၊ တမွို၊ တမာလယ်ကျွဲထာ၊ ငမ်းပါ၊ ရိုက်ခေးတင်
 ကိန်းဖေးပါကျွဲ၊ လို၊ ပေးနောင်၊ သွ။

ကလောင်းခွန်နပ်၊ တချာတချာတဲ့၊ ပုဏ္ဏားကတိန်းဆွမ်း၊
မွေးနပ်၊ ငတ်ချာငတ်ချာ၊ ပါနပ်ပို ပါယိုထား၊ ပုဏ္ဏား တယူး
တောင်း၊ ခွန်အမိန်း-တဲ့၊ ကယိန်းရော့ရော့၊ ဝွေသီး။

“ဆွမ်းမျှန်းခွေလီ၊ ပီမျှန်းခွေပို၊ မူးခိုတောင်ပြန်းလင်း
ငေါင်းဖုံးတဲ့နပ်၊ ထော့ငေါင်း ဆျာငေါင်း၊ တိရစ္ဆာန်ငေါင်းဖုံးတဲ့
နောင်၊ ငေါင်းအမင်္ဂလာ၊ တတပ်နားဒွမ် သင်းစဉ်းအော့အော့
အားအား၊ လော့လော့ချာငါ၊ နင်မလ္လိကာ လော့ထွား၊ ကထင်း
ဟွန်တွမ်းနားတင် လော့လွေထေ့ခွန် -

“ထွာနဲင်းမိုင်သူ၊ ဗွေ၊ နီဗွေတဲ့ လျိုးမတကိုင်ငါ၊ နဲင်း
နောင်”

“ခွေအီးသီဗားသွူထား၊ နာသေတောင်းနဲ့”

“သေတင်းဗွေ၊ မအီးသီဗားတို့၊ ပျိုးအကျောင်ထမိုင်”

“ခွေဗေင်းထားမဟာ ဟွန်ငေါင်းလစ်ငါ၊ ပုဏ္ဏားဖုံးရိုး အီး
ထွာခွေသက်အန္တရာယ်-တဲ့၊ ကားကွယ်ဖေးခွေအတား၊ ထွဉ်းဆွမ်း
ဗားလို့ဖုံး၊ တိရစ္ဆာန်ဖုံး နဲင်းသူသွူ”

“ဖြားတရားဟွေ - ငေါင်းယိုလစ်ငါ၊ အီးထွာနဲင်းမိုင်၊
ခြိုင်းဖြိုင်းကဒါ၊ တို့ဆရာ၊ ဗွေဘုရားနပ်၊ နာမလွေလောင်း
တောင်း”

“မွေးတန်ဟနော၊ နောင်တဲ့လွေ၊ လွေလောင်းဗွေစောင်း
ဘုရားသူ”

ခွန်တန်တွမ်းနှင့်၊ ထိုမ်းညီဝင်း၊ သေလောရထာ၊ ဖျော်ထင်း
ဗွေးဘုရာ၊ ထု၊ ဗွေးဘုရာ၊ ရှိ၊ -

“တကားခွန်တန် - မွူးယာခိုးတိန်းတိန်း၊ အချိန်းယိုနပ်၊
ထင်းမာ၊ ထမဲ့င်၊ဟောင်း”

ခွန်လောင်းချာတောင်းတင် နင်၊မလ္လိကာ လောင်းချာနဲင်း
ယို -

“ဩဗွေး - ခွန်တန်မဟာနပ်၊ ဟွန်ငင်းလစ်၊ငွါ၊ ပုဏ္ဏားဖုံး
ရှိ၊ ‘အီးထွာဝွေသက် အန္တရာယ်၊ ကားကွယ် အီးတင်းလူ၊’
သူ၊နပ်၊ အင်းထိုမ်းဆွမ်းလို၊ အင်းစွီးထို၊လဲဉ်း သေဆင် တိရစ္ဆာန်ဖုံး
ဗွေးအော်”

“တကားခွန်တန် - နင်၊မလ္လိကာ ကလင်းနောင်၊အတွိုင်၊
မွေးနေဟောင်း”

“မွေးဒျာ၊ ဗွေးအော်”

“မွေးသွ။ တကားကဟွိုန်ဒါ၊ ငေါင်းလစ်၊ငွါနပ်၊ ကိန်း
လောင်းနယ်စံ၊မြိုင်”

“ဒု-သ-န-သော’ ယိုလစ်၊ငွါသွ။ ဗွေးဩ”

“တကားခွန်တန်ဟွေး - နာ၊ငမ်းမြိုန်းထမဲ့င်၊မဲ့င်၊ ငင်းယို
လစ်၊ငွါနပ်၊ တထွာတောင်း နာ၊သက်အန္တရာယ်၊ သဋ္ဌေပို လစ်၊
ဖြာ၊ အမာ၊မားအကုသိုလ်း၊ အတွိုးလင်၊ ငါးရဲ့င်၊ခမ်း၊ ကော့မား
နမ်းဒေါ့၊ငင်း၊ သွတ်၊လ၊တင်းတုန်ချာ၊ ဒေါ့၊လ၊တဖြာ၊ တငွါတငွါ
ဒျာ”

“ပါမဲ့၊ ဖုံး၊ မာ၊ အကုသိုလ်၊ အမျိုးမဲ့၊ လင်ထဲဟင်းငါးရဲ့၊
ဟောင်းမွေး၊ ဟော်၊ နယ်ဖေး၊ နီသွဉ်းသီးမွှိုင် မွေးသြ”

ငေါင်းခေါတောင်ပြန်၊ ထန်းလွဉ်နဲင်းနောင်၊ တင် ယွယင်
စုံသာ၊ ဆရာဘုရာ၊ ဟော်၊ ကျာ၊ နယ်ချာ စခါဘဝ လယိုအတွိုင်၊
သွ။

မွေးဘုရာ၊ ကဿပစိုး သဋ္ဌေပိလစ်၊ ဖြာ၊ အတိတ်ဝတ္ထု

အိုးစခါ ဟားရာဏသီးခမ်း လို၊ နမ်းတွင်၊ နောင်၊ အသက်
တန်၊ အောင်၊ နေင်းပေါင်၊ နီသောင်း၊ မွေးဘုရာ၊ ကဿပ တွမ်း
ရဟန္တာ၊ ပေါင်၊ နီသောင်းနပ်၊ ကျွဲတိုးလွဉ် ဟားရာဏသီးခမ်း၊
နီဖြာ၊ တလူး၊ သွံဗူးတတန်၊ ပင်၊ ရဟန်၊ မာ၊ ကုသိုလ်၊ ကျိုလိုး
နစ်လွ “အာဂန္တုကဒါန” နဲင်းနောင်၊ ဖုံးသွ။

အမွိုးဖါခြေ ကုဋေလစ်ဆီ၊ ထာ၊ ကျိုက်ပိ တိုးသုဋ္ဌေ
ပိလစ်၊ ဖြာ၊ ဖုံးနပ် - အံးအိုး၊ အံးဟောင်၊ အွေဒေါင်လယ်ပျင်း၊
ထိုမ်းငင်းဝင်၊ ပိုမူ၊ ပျားထူးဝင်၊ မာ၊ ချမ်းဟာချမ်းနီ၊ တင် သစ်ကသီ
တဲ့ လင်ထဲဟင်းငါးရဲ့။

ဒေဉ်မွိုင်၊ ပြောက်ပြောက်ကိုနပ်၊ ဟူဖုံးပေါ်ကီ တုန်လ၊
ပေါ်ကီတုန်လ၊ ကွပ်အလျား အားတလာ ထွာဟားနဲင်းနောင်၊
ဥပမားနောင်၊ အတွိုင် -

“လောဟကုဋ္ဌိ” ငါးရဲ့၊ ဖွိုင်၊ ကိုသူ၊ နောင်၊ ထဲငါးရဲ့၊ သား

တုန်လ ညအနောင်းပေါင်၊ သွံသောင်း၊ အောင်းဖျိုင်းကင်လ ထင်းကီ၊
ညအနောင်းပေါင်၊ သွံသောင်း၊ သဌေပိုလစ်၊ဖြာနပ်၊တဲ့ လင်းထဲ
ငါးရိုင်း၊ တွိုးဆိုင်၊နောင်းပေါင်၊ သွံသောင်းတုန်လ၊ ထင်းညပေါက်၊
အီးဒေါ၊ရီလို့ဝင်း၊ အီးချိုင်းနယ်အသွ၊ တသွတ်၊ လ၊တမ်းတုန်ချာ၊
ဒေါ၊လ၊အထူး၊ တဖြာ၊တငါ၊တငါ၊လွမ်း။

သဌေပို ပထမတဖြာ၊ ကရိုး “ဒု” အထူးတငါ၊ ကလိုးသွပ်
ငါနပ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ဟော်၊နယ်နိုင်းယို -

၁။ ပါဠိ - ဒုဇ္ဈိဝိတ မဇ္ဈိဝိမ္မ၊ ယေသံ နော န ဒဒမ္မသေ။

ဝိဇ္ဇမာနေသု ဘောဂေသု၊ ဒီပံ နာကမ္မ အတ္တနော။

၁။ အနက် - (ဘဝန္တော မာရိသာ - အော်မားလို့ဝင်း၊ သွ၊ချင်း၊
ဖုံးဟွေး)၊ ယေသံနော - လင်းထဲငါးရိုင်း၊ ပါ၊မဲ့င်၊
ရိုးတမ်း နီဖုံးယိုနပ်၊ ဘောဂေသု - ကုဋေလစ်၊ဆီ နီချပ်ဖုံးနပ်၊
ဝိဇ္ဇမာနေသု - စူကိုဟေးဟေး အင်းချားစွဉ်းတဲ့၊ နဒဒမ္မသေ - စိုး
ယိုကျို၊ထွာ ပန်ငါမယူး နီတလူးဖိုတမ်း၊ အတ္တနော - နီနမ်းတွက်
တာ၊ ဒီပံ - ဗွန်ကြွန်ဥပမား ကြိယားပုည ဒသကုသိုလ်းယို၊
နကမ္မ - တမျိုးတပါ၊ပေးငါတဲ့ နီတမားသေ၊ဟေးဖိုတမ်း၊ တေမယ်-
နီဖုံးယိုနပ်၊နပ်၊ ဒုဇ္ဈိဝိတံ - လွူးကြိုအနယ်၊ညမ်း လွူးနမ်းတဟပ်
တမ်းအမျိုးယို၊ အဝီဝိမ္မ - လွူးအီနမ်းတာ၊ နီမားထို၊ ချားတန်ဟ
နော။

၁။ ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

အော်မားလို့ဝင်း၊ သွ၊ချင်း၊ဖုံးဟွေး - လင်းထဲငါးရိုင်း၊ ပါ၊မဲ့င်၊ရိုး

တင်း နီဖုံးယိုနပ်၊ ကုဋေလင်၊ ဆီ နီရွှင်ဖုံးနပ်၊ စူကီဗေးဟး အဝ်းဒျား
စွဉ်းတဲ့ စိုးယိုကျို၊ ထွာ ပန်ငါမယူ၊ နီတလူးဖိုဖိုတင်း၊ နီနမ်းတွက်
တာ၊ ဗွန်ကြွန်ဥပမာ၊ ကြိယားပုည ဒသကုသိုလ်းယို တမျို၊ တပါ၊ ပေး
ငါတဲ့ နီတမာ၊ သေးဟးဖိုတင်း၊ နီဖုံးယိုနပ်၊ နပ်၊ လွူးကြိုအနယ်၊
ညမ်း လွူးနမ်းတဟပ်တင်းအမျို၊ ယို၊ လွူးအီနမ်းတာ၊ နီမာ၊ မာ၊ ထို၊
ဒျားတန်ဟနော။

၁။ ပထမယိုတပျတ် အဓိပ္ပါယ်အချွတ်နောင်၊ -

သွ၊ ပေးဖုံးဟေး - နီဖုံးယိုနပ်၊ ရွှင်အဝ်းစွဉ်းဒျားတဲ့ တသေ
လူးတင်းထာ၊ တသေမာ၊ တင်းကုသိုလ်း၊ လွူးနမ်းမာ၊ ထို၊ ဒျားတန်
ဟနော။

သဋ္ဌေပို ဒုတိယတဖြာ၊ ရှိ၊ “သ” အထူးတငါ၊ ကလိုးသွပ်
ငါနပ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ ဟော်၊ ကျာ၊ နယ်နဲင်းယို -

၂။ ပါဠိ - သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ၊ ပရိပုဏ္ဏာနိ သဗ္ဗသော။
နိရယေ ပစ္စမာနာနံ၊ ကဒါ အန္တော ဘဝိဿတိ။

၂။ အနက် - (ဘဝန္တော မာရိသာ - အော်မားလို့ဝင်၊ သွ၊ ချင်၊
ဖုံးဟေး)၊ သဗ္ဗသော - စွမ်းနီ၊ စွဉ်းနဲ၊ ပစ္စမာနာ
နံ - နီကလင်၊ အဝ်းစဲ ငါးရဲင်၊ ယိုနပ်၊ ပရိပုဏ္ဏာနိ - ဗွေထို၊ လဲဉ်း၊
သဋ္ဌိဝဿ သဟဿာနိ - နေင်းပေါင်၊ သူသောင်၊ လဲဉ်းသွ။ အန္တော -
အပဲစ်ကေးဝင်၊ လွတ်၊ မွူးနီ၊ သွတ်၊ နောင်၊ ကဒါ ဘဝိဿတိ -
အီးတို့၊ မဲင်၊ ခါယို။

၂။ ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

အော်မားလို့ဝင်၊ သွေးချင်ဖုံးဟွေး - ဤမိုးနီစွန်းနဲ့ နီလင်းအင်း
စဲ ငါးရဲင်ယိုနောင်၊ ဗွေထိုလဲဦးနင်းပေါင်၊ သူသောင်လဲဦးသွ။
အပဲစ်ကေးဝင်လွတ်၊ မွူးနီသွတ်နောင်၊ အီးတို့မဲ့င်ခါယို။

၂။ ဒုတိယယိုတပျတ် အဓိပ္ပါယ်အချွတ်နောင် -

နီကလင်းအင်းစဲ ငါးရဲင်ယိုနောင်၊ လဲလဲဦးနင်းပေါင်၊ သူ
သောင်လဲဦးသွ။ တို့မဲ့င်ခါမ၊ နီအီးလွစ်လဲချာယို။

သဌေပို တတိယတဖြာ၊ ကဒေါလဲအထူး “န”တငါ၊
ကလိုသွပ်ငါနပ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ ဟော်ကျာနယ်နင်းယို -

၃။ ပါဠိ - နတ္ထိ အန္တောကုတော အန္တော၊ န အန္တော ပဋိဒိဿတိ။
တဒါ ဟိ ပကတံ ပါပံ၊ မမ တုယုဉ္စ မာရိသာ။

၃။ အနက် - မာရိသာ - သွေးပေးဖုံးဟွေး၊ မမစ - ခွေတား
တဲနပ်၊ တုယုဉ္စ - သီတားတဲနပ်၊ (ဣမဿ
ဒုက္ခဿ - ထာဒုက္ခတန်ယို)၊ အန္တော - မွူးနီသွတ်သွ။နဲ့၊
ကုတောနတ္ထိ - အင်းကဲမဲ့င်ကို၊ အန္တော - အီးလွစ်ထန်းငါးရဲင်၊
အဆိုင်သွတ်အနီနပ်၊ နပဋိဒိဿတိ - ယူးလင်၊ဤမိုးစီး တထီး
တင်းတစိစိ၊ ဟိ (သစ္စံ) - မဲဦးပဲက်သစ်တင်း ခွေငင်းနပ်မဲဦးချား၊
(ကသ္မာပန - ကွပ်ထမဲ့နဲတဲင်)၊ ကဒါ - မော့လင်းစခါ နီကထွာ
သဌေပိုအတွင်းနပ်၊ မမစ - ခွေတဲနပ်၊ တုယုဉ္စ - သီတဲနပ်၊

ပါပံ - ဒေဉ်ဒေါင် သူရော၊ ထူးမား ဝင်၊ပိုမာ၊ ပကတံ - မားအာ လွဉ်၊ငါး အကုသိုလ်း ဟနော။

၃။ **ပြန်းပအိုဝ်းခြင်ခြင် -**

သွ၊ပေးဖုံးဟွေး - ခွေတားတွဲနပ်၊ သီတားတွဲနပ်၊ ထာ၊ ဒုက္ခတန်ယို မွူးနီ၊သွတ်၊သွူနဲ့ အောင်းကဲမဲ့င်၊ကို၊ အီးလွစ်ထန်း ငါးရှင်၊ အဆိုင်၊သွတ်၊အနီ၊နပ်၊ ယူးလဲင်၊စွမ်းစီး တထီးတင်းစီးစီး၊ မဲဉ်းဗဲက်သစ်တောင်း ခွေငေါင်း နပ်၊မွေးချား၊ (ကွပ်ထမဲ့င်၊နဲတင်) မော့၊လဲင်၊စခါ နီကထွာသဋ္ဌေ၊ပိုအတွင်၊နပ်၊ ခွေတွဲနပ်၊ သီတွဲနပ်၊ ဒေဉ်ဒေါင်သူရော၊ ထူးမားဝင်၊ပိုမာ မားအာလွဉ်၊ငါး အကုသိုလ်းဟ နော။

၃။ **တတိယယိုတပျတ် အဝိပ္ပါယ်အရွှတ်နောင် -**

သွ၊ပေးဖိုင်းဟွေး - ခွေတွဲနပ်၊ သီတွဲနပ်၊ အီးလွစ်ထန်း ငါးရှင်၊ အနီ၊အဆိုင်၊သွတ်၊နပ်၊ တထီးတင်းတစီးစီး၊ မွေးချား၊ ကွပ်နီမားအာငါး အကုသိုလ်းဟနော။

သဋ္ဌေ၊ပို စတုတ္ထတဖြာ၊ ကဒေါ၊လ၊အထျ၊ “သော”တငါ၊ ကလိုသျှပ်ငါနောင်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ ဟော်၊ကျာ၊နယ်နိုင်းယို -

၄။ **ပါဠိ -** သောဟံ နူနု က္ကတော ဂစ္ဆာ၊ ယောနီ လဒ္ဓါနု မာနသီ။
တဒညူ သီလသမ္ပန္နော၊ ကာဟာမိ ကုသုလံ ဗဟုံ။

၄။ **အနက် -** သောအဟံ - ခွေနပ်၊နပ်၊ က္ကတော - အဝ်း

ငါးရဲင်၊ဘဝယို၊ ဂန္ဓာ - လွစ်ထန်းချာတင်၊
 လဒ္ဓါန - မဉ်းလ၊ချာယင်း၊ မာနသီယောနီ - လို၊ဘဝယို၊ ဝဒညူ-
 သူးသေခါးခါးချာထာ၊ သီလသမ္ပန္နော - ဗွေခါးခါးချာ တွမ်း
 သီးလ၊ ကာဟာမိ ဗဟုံ - မာ၊အာအာချာ၊ ကုသလံနူန -
 ကုသိုလ်းငါနပ်၊သွ။

၄။ **ပြန်းပအိုဝ်းခြင်ခြင် -**

ခွေနပ်၊နပ်၊ အဝ်းငါးရဲင်၊ဘဝယို လွစ်ထန်းချာတင် မဉ်းလ၊
 ချာယင်း လို၊ဘဝယို သူးသေခါးခါးချာထာ၊ ဗွေခါးခါးချာ တွမ်း
 သီးလ၊ မာ၊အာအာချာ ကုသိုလ်းနပ်၊ငါသွ။

၄။ **စတုတ္ထယိုတ အဝိပ္ပါယ်အရွှတ်နပ် -**

ခွေမဉ်းလွစ်ထန်း ငါးရဲင်၊ တျိုးဆိုင်၊ခွေယို မဉ်းသင်၊ထွာချာ
 လို၊နပ်၊ သူးသေခါးခါးချာထာ၊ မာ၊ခါးခါးချာ အကျင်၊ဟပ်ဟပ်၊
 မာ၊အာအာချာ ကုသိုလ်းငါ။

နီဗွေဘုရာ၊ ကထင်းဟော်၊ကျာ၊နယ် နှိုင်းနပ်၊တင် ခွန်တန်
 ကောသလ သ၊ဝ၊ငမ်းငါး၊ ပဲစ်မားဝင်၊ပိုမာနပ်၊ ခမ်းဟားစွဉ်းငါးရဲင်၊
 နေင်းပေါင်၊ ကားမဲ့င်၊မဲ့င်၊ပဉ်ဟွေး၊ ကားယိုမာ၊ငါ ဝင်၊ပိုမာဖုံးနပ်၊
 ခွေတပဲစ်မားတင်းဒွမ် ချ၊သ၊စွဉ်းနှိုင်းနောင်၊ထွူ၊တော့၊ လောင်းဒွေး၊
 နီဗွေဘုရာ၊နှိုင်းယို -

ခွန်တန်ကောသလရို၊ -

“ဒီဃာ ဇာဂရော ရုတ္တိ - မဲ့ဗေင်းတင်းတင် ထာ၊တနာ၊နပ်၊

ဆွှားမွေးစဉ်းထား၊ ပွေးဩ”

ပါ၊ဆင်၊ရယ်၊ရိုး -

“ဒီဗံ သန္တဿ ယောဇနံ - ရွှါးငါးတင် တဖူးတယူးနား
နပ်၊ ဆွှားလွဉ်းငါး ပွေးဩ”

နီပွေးဘုရာ၊ရိုး -

“ဒီဃော ဗာလာန သံသာရော၊ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတံ -
လို၊မြိုက်တသေတောင်း သူးတေားကောင်၊တရာ၊နပ်၊ သံးသရား
ဆွှားငါး”

တရာ၊ဂါးထား၊ ပါးဠိ

၆၀။ ဒီဃာ ဇာဂရတော ရတ္တိ၊ ဒီဗံ သန္တဿ ယောဇနံ။

ဒီဃော ဗာလာန သံသာရော၊ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတံ။

တရာ၊ကထင်းသွတ်၊နပ်၊ခါ ပါ၊ဆင်၊ရယ်၊နပ်၊ လ၊တမင်
တဖိုလ်း၊ ထွာစဉ်းသောတားပန်းပုဂ္ဂိုလ်း၊ လို၊လင်ဖုံးတဲ့ လ၊မင်လ၊
ဖိုလ်း၊ နားဗားတရာ၊ယိုတမျိုးတဲ့ အကျိုးလ၊အာငါးနပ်၊သွ။

ခွန်ကောသလနပ်၊ သင်၊အွဉ်းစွ၊လို့ချာ လို၊ဖုံး၊ တိရစ္ဆာန်းဖုံး၊

“နီနင်၊တန်မလ္လိကာနပ်၊ သက်ထိုစိုးဆွှား၊သွော၊ ကွပ်မလ္လိကာမ၊
နီလွစ်လ၊ချာနဲင်းယို” မူးခိုစွမ်းဖြ၊ အံးဖြားမွေးစဉ်း နင်၊တန်မလ္လိကာ
နပ်၊သွ။

အဟာနပ်၊ ရဟန်းသီးဖုံး အုံပြုံးထွူတင် - “မလ္လိကာနပ်၊

ပညားအဝိးမွေးစဉ်းထား၊ပွေး၊ လူးဗားလို၊ဖုံး၊ တိရစ္ဆာန်းသီးဖုံး
အသက်တင် ‘ထွာဒီဝိတဒါန’ ကျမွေးစဉ်းထား၊ပွေး၊ အဝိး အံးဖြား
မလ္လိကာနဲင်းနပ်၊တွင်၊ နီပွေးဘုရာ၊ ကျွ၊လွဉ် - “တပဲ့၊ တပန်၊

ရဟန်းသီးဖုံး သီအုံပြုံး ဒေါ့လွင်ဝင်းအမျိုးမဲ့င်”

“နီသွဉ်းသီး အံးဖြားဒျား နင်မလ္လိကာ ပညားတန်ခရား၊
မာ၊ဟး ဇီဝိတဒါန အကျောင်ဒျား ပွေးဩ”

“တပဲ့တပန်း ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - နင်မလ္လိကာနင် ပညား
တန်ဘဝယိုလျှမ်း၊ မာ၊ဟးဇီဝိတဒါန ဘဝယိုလျှမ်းမွေးတဝ်း၊ ဇာတ်
ကရီးတဲ့ ပညားတန်ငါး၊ မာ၊ဟးဖို ဇီဝိတဒါနနေနေသွ။”မိန်း
နဲင်းနင်ထွူတွေ့၊ ဒေါ့ဟော်နယ်ချာ စခါဘဝ လယိုအတွိုင်သွ။။

အွိုးစခါ ခွန်ဟးရားဏသီး ပိုခိုတဖြာနင် လွေ့ခြိုးမွူးတန်
ဆလ၊ လွေ့လောင်းလူနဲင်းယို -

“ခွန်လူဟွေး - နီဖါမဉ်းသီငါ ခွေမဉ်းထွာဟးခွန်နင် ဖျူးဒိပ်
ကျွန်ကို ခွန်တချာတပါ၊ နင်တချာတပါ၊ အဋ္ဌဉ်းသွီး အွီးအွီးဖုံးနင်
ခွေအီးလွဉ်တင်း ခွန်လူပွေးဩ၊ ခွေဖေးကထွာလ၊ ခွန်နင် မ၊စ၊
သေ့ဉ်းနော” လောင်းခါနဲင်းနောဝ်။

အဖါကထင်းသီငါ ဝွေသံးထွာမွေးခွန်တင် “ခွေကထွာဟးခွန်
ယိုနင် လူမာဖေးဒျားရင်” ယျှမ်းနဲင်းနင်တင် လွေ့ထွိုးပူးခန်း
ခွန်တွမ်းနင်တန် တပါထွူတပါ၊ ခွန်အပေးသွတ်တပါ၊ အမာနင်
အဝ်းနမ်းလောင်းတင် အွဉ်းကိုင်၊ လျှိုနင် ခွန်တွမ်းနင်တန် ကားက
အဝ်းဖုံးနင် ဝွေဖစ်ပင်သင် ဟးရားဏသီးခမ်း၊ အစွူးသော့ ဖျော့
ထီကို အီးအွဉ်းတံ၊ အီးထွဉ်းအွ၊ အီးမာသီလို့ ကျုံးနဲင်းနင်။
လူခြိုးမွူးတန်နင် သေထွေတင် -

“ခွန်ဗားရားဏသီးနဝ်၊ ဝွေကံးတွမ်းဝွေကံး ဝွေထွာဒျားခွန်၊
အထင်းခွေမာ၊ဖေး၊ အီးမာ၊သီသွၼ်ခွန်နဝ်၊ ခွန်နဝ်၊သီးငွဉ်၊သွီးနဝ်၊
အီးလွဉ်တင်းခွေ၊ ခွေခင်းလမ်းယို သွီးအီးတဟေ့၊ခြေင်၊ အီးခွါမ်၊
သေင်ဆိုင်၊ထာ၊” ယူးနဲင်းနဝ်၊တင် ထင်းကို ခွန်သိကျာ၊ အကူး
အညီးတော့၊ ခွန်သိကျာ၊ ဒေါ၊ဖေးနဲင်းယို -

“နာ၊ကွဉ်က၊ တွမ်းခွမ်၊လာတချား၊ အွဉ်းနယ်သော့ နာ၊နမ်း၊
ခွန်ဗားရားဏသီး အင်းထီးနာ၊တွင်း နာ၊ထန်းထို၊သော့၊ တွိုးနဝ်၊မဲ့၊
အအီးတောင်၊ပြန်းခါ၊နား၊ ဖေးလွေ့၊တင်းနာ၊ တွိုးနဝ်၊မဲ့၊ နာ၊ရိုး
သော့နဲင်းယို -

‘ခွန်တရျာ၊တပါ၊ နင်၊တရျာ၊တပါ၊သီး အငွဉ်၊သွီး’ နာ၊ရိုး
နဲင်းနောင်၊ တွိုးယိုခါနောင်၊ အပေးသွတ်၊ ခွန်ဥဂ္ဂသေနမာ နင်၊ဓမ္မ
ဒိန္နာနဝ်၊ နာ၊အွဉ်းကိုင်ထို၊ဒျား၊ နာ၊လဲဉ်ခွေတင် နာ၊ကအီးတင်းခွေ
နဝ်၊ ခွေစူ၊တင်းရိုးသော့နဲင်းနဝ်၊ တွိုးနဝ်၊မဲ့၊ အအီးလွေ့၊ဟဲ့၊ပါ
နင်၊ဓမ္မဒိန္နာ၊ တွိုးနဝ်၊ခါ နင်၊ဓမ္မဒိန္နာ အီးဟော်၊ဖေးတရာ၊ ခွန်နဝ်၊
ကားကအောင် အီးလွစ်ချာလို့၊ အီးထွာ ဇီဝိတဒါနတန်သနယ်
လူ၊မြိုးဟေး”

လူ၊မြိုးတဲ့ မာ၊လွဉ် ခွန်သိကျာ၊ ကဒေါ၊အတွိုင်၊နဝ်၊သွၼ်။

ခွန်ဗားရားဏသီးနဝ်၊ ထွဉ်းလွေ့၊ဟဲ့၊လွဉ် နင်၊ဓမ္မဒိန္နာ၊ နင်၊
ဓမ္မဒိန္နာ ကထင်းတွိုးလွဉ်နဝ်၊ လွေ့၊ဝိုင်းဒျားအဝါ၊ ခွန်ဥဂ္ဂသေနနဝ်၊
လွါမ်၊ ခွန်ဗားရားသီး ထင်းထီးတင် သ၊လျားတော့၊ ဒေါ၊နဲင်းယို-

“ခွန်တန်အင်းပြုံးအင်းပြင်းထားယို နာအံးသွင်းတင်း၊ နာ၊
ဝိုင်းတောင်း၊ နာ၊ဝါ၊နပ်၊ ထွာလယ်းကျိ၊ ခွန်အပေးသွတ်၊လျှမ်း၊
နာ၊သမ်းလွေ့ဝိုင်းနဲင်းမဲ့င်၊”

“ခွန်တန်အလင်ဖုံးနပ်၊ တွမ်းခွေသွဉ်းယို ရော့ကဲလို့ဝင်းနဲင်း
မဲ့င်၊ ခွန်ဥက္ကသေနနပ်၊ ခွေသွဉ်းလမ်းသား၊ လျှုံးခွေသွဉ်း၊ ထွာခွေ
သွဉ်း ထာအားကျိ၊ဟ၊ ခွေသွဉ်းရိုးသေးဗား ဝိုင်းဗားသွေ့သြ”

တိုးနပ်၊ခါ လူ၊ခြိုး အွဉ်းနယ်စွဉ်း အနမ်းတင် -

“ဗွေးမူးဟွေး - ဗွေးမူးကဒေါ့နပ်၊ မွေးငါး၊ မဲဉ်းငါးသွေ့
သြ”ထောက်ခံးထွေ့တင် ဖြေ့ပူးဇေးတွမ်း ကပ်းတပျိုးနပ်၊သွေ့။

“နာ၊ဝိုင်းတင်း နီခွန်တန်ဖုံးနပ်၊ မွေးသွေ့။ ကမ၊စ၊ဒါး နီလို၊
သီးဖုံး တိုးလူ၊ခြိုးနောင်၊ဟာ နာမဝိုင်းပါတောင်းအီ”

“ခွန်တန်ဟွေး - နီဗွေးကဆွမ်းနွောင်၊ဝင်းနဲင်းယိုနောင်၊
နီဗွေးထင်းဒျား လူ၊ကူးညီးမ၊စ၊ နီဗွေးသ၊ယူးနဲင်းနပ်၊နပ်၊ တမွေး
တင်း၊ နီဗွေးဘွဲ့၊ကံးပန်ချာ၊ နီဗွေးစွဲ၊အားရဲင်၊တလာ နဲင်းနပ်၊ဒျား၊
လူ၊ခြိုးမ၊စ၊တမွေးတင်း၊ မေးခိုးသွေ့ ခြိုးမွေးတခေါင်မဉ်းတဲ့ လူ၊မာ၊
ဖေ့ထိုးမေး တဒါးတောင်း”

တိုးနောင်၊တွေ့၊ လူ၊ခြိုးရိုး -

“မွေးဗွေးမူး - နီဗွေးမူးကဒေါ့အတွင်းနပ်၊ မွေးငါး”
ထောက်ခံးဖျင်၊ တွမ်းကောင်း ပူးဇေးဖျင် နင်၊ဓမ္မဒိန္နာ”

တိုးနောင်၊တင် နင်၊ဓမ္မဒိန္နာနပ်၊ ဝိုးထွေ့ဖြဖြတွေ့၊ ငချာစွဉ်း
ဟားဟား။

ခွန်ရှိ၊ “နာ၊ထွာထမဲ့င်၊နဝ်၊ နာ၊ဗားနဲ့”

“ခွေသွဉ်းမူး တဗားတောင်း”

“နောင်၊ဟ - တဆင်း၊င၊ တဆင်းငွိုး ပွိုးထမဲ့င်၊”

“နားစဲးစဲးသွေ့ ခွန်တန်ဗွေး၊ ခွေသွဉ်းယို ဇာတ်ကရီး
နဝ်၊ မာ၊သီဗားဖို သွိုးတဗားတင် လင်၊ထဲငါးရဲင်၊ ဆိုင်၊နဝ်၊ လွစ်
ချာကီလဲ့ ခံးဗားဝင်၊သွိုးထဲခွေဌဉ်၊ အလဲင်းပေါင်၊ဆေးအာ တတျာ
ချာဗားစွဉ်း သွိုးဆွဉ်းနောင်၊အတိုင်း၊ ခွေသွဉ်းသွိုးဗားကျိုး သွိုးမွူး
ဌဉ်၊ တဗားချာမဉ်းတဲ့ ခံးဝဋ်ပဉ်တကားယို၊ ယိုခါ နီဗွေးသမ်း
အီးမာ၊သီ ခွန်အချာ၊တန်၊ နင်၊အချာ၊လွှဲထင်းဟ ရာဇနီဗွေး အီး
ဖေးဖြော်ချာ ကအာဝဋ်ဒုက္ခ၊ ဘဝပေါင်၊ဒေါ့မဒါး၊ အီးခံးဗား တကား
ယို သ၊ကိုယူးနီဗွေးတား သညင်၊ငါးနီဗွေးတင် ငွိုးအွီးအဲင်ဗားထာ၊
သွေ့၊”

“မွေးသွေ့ - နာ၊ကဗားထာ၊နဝ်၊ ပွိုးထမဲ့င်၊အီ”

“ခွေသွဉ်းယိုခါ ဖြော်ချာသွိုးမွူးနီး ကေးလဲဉ်းသွေ့၊ ခံးဗား
ဒွါမ် ဝင်၊သွိုးခွေဌဉ်၊ ခွေလွစ်လ၊လဲဉ်း ဝဋ်တံး၊ ခွေအီးခံးဗားဒွါမ်နဝ်၊
ဟွေး၊ သ၊ရေ၊မွေးစွဉ်းထာ၊ဟ၊ ငအွီးစွဉ်းထာ၊သွေ့၊”

လူ၊ခြိုးရိုး - “မွေး၊ မွေး ဝွေ၊ဒေါ့၊နဝ်၊ မွေး” ထောက်ခံး
ပူးဇေးဖျင်”

တိုးနောင်၊တော့၊ ခွန်ဗားရားဏသီး၊ ယူးယော့တဝ်၊စွဉ်း
ထာ၊ စဉ်းစာ၊နဲဉ်းယို -

“အော် - ဓမ္မဒိန္နာနဝံ၊ မာသီဗာဒလယံးက္ခိန္နံ၊ သွိန္ဒရိယံ၊
တဗျာရိယံ၊ မဉ္ဇိတံ၊ လင်္ဂ၊ ထေဝါ၊ ရှင်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ခံးဗာဒ၊ ဆေဒ၊ အာ
တတျာရိယံ၊ သွိန္ဒရိယံ၊ ဆွဉ်း-တံ၊ ခွေသမိဒ္ဓိ၊ အိဒ္ဓိ၊ သီ ခွန်အရူ၊ တန်၊
နင်၊ အရူ၊ လွှဲထင်းဟ ခွေအိဒ္ဓိ၊ ခံးဗာဒ ကားမုင်၊ ဘဝဝယံ” သ၊ ကိုယူ၊
လ၊ သ၊ ဝ၊ ဟိန္ဒိန်၊ ငမ်းနဝံ၊ မ၊ အွဉ်းစွ၊ လွှဲယင်း၊ ကန်းတော့၊ ရှိသေး
ယင်းဝင်၊ တောင်၊ ပြန့်၊ ကိစ္စ၊ ယင်း ခွန်နင်၊ သီးဖုံးနောင်၊ သွ။

ခွန်ဗာဒ၊ ရာဇသီ၊ နဝံ၊ ယိုခါသင်၊ ထွာ ခွန်ကောသလ၊ နင်၊
ဓမ္မဒိန္နာနောင်၊ ယိုခါ သင်၊ ထွာ နင်၊ မလ္လိကာ၊ လူ၊ ခြိုးနဝံ၊ ယိုခါ
သင်၊ ထွာ ဘုရားခွေယံ” အကျောင်း၊ ပေါင်၊ ချာဇာတ်နံ၊ နင်၊ သွ။

နားဗာဒ၊ တရ၊ ယိုထွ။ ခါ လို၊ အာဖုံးနဝံ၊ လ၊ လွသောတာပတ္တိ
မဂ်ဖိုလ်း-စတင် နံ၊ နင်၊ ဖုံးသွ။

ဟော်၊ ထွားသွဉ်ခါ၊ ပါ၊ ခိုတဖြာ၊ ဝတ္ထုယိုတင်

လ၊ ဗဟုသုတ ၊ လ၊ အိသတိ၊ နှင်းယို -

၁။ မဉ္ဇိလ၊ ဝင်၊ မာ ကျိုးသီတောဝင်၊ ဝါ၊ (မဉ္ဇိလ၊ ဝင်၊ တမြို့၊ မာသီ
ထို၊ ဝင်၊ ဗွေ) နဝံ၊ လို၊ မြို့ကံသီးထာ၊ မာ၊ တရားတင်း တစိ၊ စိ၊
အကျောင်း ၊

၂။ ပေါ၊ ပဲစ်မား ဝင်၊ ပိုမာနဝံ၊ ထဲဗားငါးရှင်၊ ကော့၊ မားဆိုင်၊ ဗား
နမ်း အကျောင်း ၊

၃။ အစစအရာရာ၊ လူ၊ သီးမ၊ စ၊ ဖေး တဒါးတောင်း (နီသွံ၊
နီကံးထွာလွဉ်ဒုား၊ လူ၊ သီးမ၊ စ၊ ဖေးမွေးတင်း) အကျောင်း၊

- ၄။ မာ၊သီဝင်၊သက်နပ်၊ ယူ၊ပက်ဆိုင်၊ချာ ခံးဟးအာဝဉ်
အကျောင်၊ ၊
- ၅။ ကယံးဝင်၊သက်နပ်၊ ထွာလူးဝင်၊သက် “ထွာဇီဝိတဒါန”
အကျောင်၊ - စတင်နဲင်းနပ်၊ သေထွာ၊ လ၊အီသတိ၊
အာတန်သွ။

ဟောဝ်တောင်၊ခရား အဓိပ္ပါယ်း

- ၁။ ကုမုဒြာ - ဗိုတိုင်ဗွာ ၊
- ၂။ အရုဏဝတီ - ဟမ်းဗျက် တချားဆား (ဟမ်းသပ်ပျား)၊
- ၃။ ဇီဝိတဒါန - လူးဝင်၊အသက် အဓိပ္ပါယ်း လ၊နဲးနပ်၊သွ။

၆၀။ တရာ၊ဂါးထာ၊ ငေါင်းလင်္ကား

- ၁။ မဲ့ဗေင်းတောင်းပါ၊ ၊ ထာ၊တနာ၊ ၊ ညဆွာ၊ နန့်၊လေငါး ။
- ၂။ ရွိုးမွေးစွဉ်းထာ၊ ၊ ပါ၊တဖြာ၊ ၊ ညာ၊ဆွာ၊ ယူ၊ဇနား ။
- ၃။ သေတင်းတရာ၊ ၊ လို၊မွိုက်ထာ၊ ၊ ညဆွာ၊ သသံရား ။
- ၄။ နီဗွေးဘုရား၊ ၊ ဟော်၊နယ်ခါ၊ ၊ ညဆွာ၊ ယိုသွံဟး ။

၆၀။ တရာ၊ဂါးထာ၊ လင်္ကာ၊ကဗျာ

- မဲ့ဗေင်းတောင်းပါ၊ - တနာ၊ညငါး
- တယူ၊ဇနား - ရွိုးငါး ဟိုန်ညာ၊
- လို၊မွိုက်နပ်၊ရား - ညဆွာ၊ သံးသရား
- ဘုရားဗွေး - ဟော်၊ဖေး သွံညဆွာ၊ ။

ပါ၊နီတဖြာ၊ဝတ္ထု ထွ၊ယိုသွ။

၂။ ဗွေမဟာကဿပ တပဲ့ခင်းထူးဝတ္ထု

ဗွေမဟာကဿပ သတင်သွံ၊ အောင်းအံ့ရားဇျိုဟ်ခမ်း
ပိပ္ပလိ ထမ်းကိုအတွင်၊ တပဲ့ခင်းထူးစင်နီပါ၊ အင်းမာဖေး ဝွေဗွေ
ဝတ်ပတ်နောင်သွံ။

တပဲ့ခင်းနီပါအကို ခ၊တပါ၊နပ်၊ မာတားဂွန်းကေးကေး၊
မာရိုးရိုးသေးသေး၊ ခ၊တပါ၊နပ်၊ အသွေကမာထွေထာမာဖုံးနပ်၊
ဝွေရိုးတော ဝွေမာထွေတင် -

“ဩဗွေ - ထိမဲဖြား တွမ်းတံ၊ပူးဖုံးနပ်၊ ခွေသွဉ်းထူးအွဉ်း
ထွေလဲဉ်း ဗွေဩ၊ ကျွဲလွေဖြားသွော့မဲ ဗွေဩ” လင်းလဲဉ်ထူးဂ္ဂုဏ်း
လင်းဝွေမာပွဲနဲဉ်းနပ်၊ ဟွားခင်းချိန်း၊ လူးထီချိန်းတဲ့ - “ထီဟွား
ခင်းတား ခွေသွဉ်းတွင်ထွေလဲဉ်း၊ ကျွဲလွေဟွားခင်း လ၊လဲဉ်း
ဗွေဩ၊ နီဗွေအီးသပ္ပိယံးအီ ထီအတွက်တား ခွေသွဉ်းမာခါလဲဉ်း
ဒျား၊ ကျွဲလွေသပ္ပိယံးထီ လ၊လဲဉ်းဗွေဩ” လင်းလဲဉ်ထူးနဲဉ်း
နပ်၊နေနေ။

ဝတ္တရာကကေး စင်ပေးတပါ၊နပ်၊ စဉ်းစာနဲဉ်းယို -

“ပါရဟန့်နပ်၊ဟွေး - ပေါးခွေမာထွေထွေတဲ့ ဝွေလေား
လွေလောင်းရီးဆရား၊ ရိုးတောဒျားဝွေမာ၊ တဲ့ယောင်းဝွေဟဲ့ဉ်း၊
တို့းတနီနီမဲ့ ဝွေလဲဉ်ထူးတန်ဒျား၊ ဆရာဖေးနေကသေ ခွေအီး
မာကမ၊” ချ၊သ၊ခါနဲဉ်းနောင်။

ချ၊သ၊ထွ၊ခါ သွံ၊သွမ်၊ယာထွ။ ရဟန်းလွ၊နဝ်၊ အောင်းကိန်၊
ထာ၊တွင်၊ စင်၊ပေးနဝ်၊ ခွို၊ထီလျား၊ ဗွို၊နိုးသော့၊ဖွို၊လင်း၊ လွေ၊အွင်း
သေသူ၊ ထီလူးခန့်၊ဆ၊ချ၊ ထီလျားဖွို၊လင်း၊ကိုနောင်၊ အွင်းကုင်ခါ၊
ထီလျား တတကောက၊တားချ၊ အွင်းကြွိုးအီကွို၊ ထီလျားလူး
လွ၊မ်၊။

မ္ဗ၊ခွယ်တန်ချိန်း ရဟန်းလွ၊ ကိန်၊ထာ၊ထွိုင်းလွှဲ၊ လွှဲထွား
ထီလျားဖွို၊လင်း၊ ထီလူးလူးကြွိုးတင် “ယိုတဲတဲ့ စင်၊ပေးမာ၊ခါ၊
ထွ၊လဲဦးချ၊ရင်၊” စင်၊လွ၊ယူ၊နဲဦးနဝ်၊တွေ့၊ လွေ၊လောင်း ပွေး
မဟာ၊ကဿပ။

“ဩဗွေ - နီဗွေထီသပ္ပိယံတား ခွေသွဦးမာ၊ခါ၊သေ၊
လဲဦးသွ၊ဩ၊ နီဗွေလွေ၊သပ္ပိယံထီ လ၊လဲဦးသွ၊ ဗွေဩ”

လောင်းနဲဦးနဝ်၊ထွ၊တင် ရဟန်းလွ၊နဝ်၊ တွမ်ဗွေ၊ ကဿပ
ကွ၊လွှဲသွို၊လို့ဝင်၊ ပွေးမဟာ၊ကဿပ တိန်းတို့လွေ၊ ထီလူးခန့်၊
ကိုတင် ထီတမဲ့မဲ့၊ အဲဉ်ထင်းတွေ့၊ -

“ဗွေစင်၊ - နာ၊ရို၊နာ၊မာ၊ခါ၊ထွ၊တဲ့ ထီအဲဉ်ထောင်းအီ၊
ထီအောင်းမဲ့၊ကို” ရီနဲဦးနောင်၊။

ရဟန်းလွ၊နဝ်၊ လေးနွို၊လွေ၊ကျောင်၊ဖိုင်၊ ဗွေထီလျား
ဖွို၊လင်း၊ တွမ်ထီတကောက၊ဗွို၊နိုးစံ၊ ထီအင်းခြ၊ချ၊ဖွို၊လင်း၊ကင်၊ ထီအဲဉ်
ထောင်းတွေ့၊ ခွန်းဒေါ၊ထာ၊နဲဦးယို -

“ထွားဖွို၊လင်း ရဟန်းမ္ဗ ထာ၊မာ၊ယိုဖွို၊လင်း၊ ထီတအဲဉ်ထင်းငါးတဲ့

ထီလျားဖျိုင်နဝ်၊ အွဉ်ဒင်းသင်တခြစ်၊စွဉ်း ဖျိုင်သီးလောင်း၊ တွိုး
အနမ်းနဝ်၊ ကြွေလွေမိုင်ဟောင်း၊ တွိုးခွေနဝ်၊ ထင်းထီအဝ်းထွူလဲဉ်း
တင် လွေလဝ်းမားထိုလဲဉ်း ပွေးမဟာကဿပ” ခွန်းတဖျ နဲဉ်းနဝ်၊
တွင်၊ ထူးထီဖျိုင်၊ စအီးလင်၊တွောင့်ထီ၊ အဝ်းဆ၊ချာနဝ်၊ စင်၊ပေး
လေားလွေ၊ အွဉ်းတံ၊ဖေးထီလျားလုမ်၊ တွိုးနောင်၊မ၊ ပွေးမဟာ
ကဿပ ယူး -

“စင်နဝ်၊ဟွဉ်း (စင်လွေ)နဝ်၊ သမ်းရိုး၊ဝွေမာ၊ထွူလဲဉ်း၊ နီပွေး
လွေ၊သပ္ပိယံးလ၊လဲဉ်း’တဲ၊ သံးခွန်းတောဒျားဝင်၊ ယိုခါမ၊ စလင်၊
တွောင့်ထီ၊ ထမဲ့င်၊ခရားဟောင်း” ကထင်းယူးချာနောင်၊ -

“ကရီးရီးခါတဲ စင်၊ပေးယိုမာ၊ဒျား၊ ပေါးစင်၊ပေးယို မာ၊ထွူ
ထွူနဝ်၊ ဝွေမာ၊နဲဉ်းဝွေမာ၊ပွဲး၊ လွဉ်လဝ်းခွေနဲဉ်းနဝ်၊တန်ဒျား”

ပွေးမဟာကဿပ သေစဲင်းထို၊အခရားတင် နဲဉ်းမွူးဟာ
စင်၊ပေးလွေ၊နဝ်၊ ထင်းဖျော်လွဉ်တင် ဝွေ၊ပွေး ဖေးဩဝါဒနဲဉ်းယို-

“စင်၊ပေး - ရဟန်းသီးအမျိုးနဝ်၊ နီမဉ်းမာ၊ဖေးမွေး ဆရား
ဝတ်ပတ်မ၊ ‘ခွေသွဉ်းမာ၊’ ရိုးဗားနဲဉ်းနဝ်၊ နီနမ်းမာ၊ တမွေးတဝ်း
နဝ်၊ ‘ခွေသွဉ်းမာ၊’ ဟောင်လဝ်းလဲဉ်တဝ်းထာ၊ နဲဉ်းနဝ်၊ နာ၊ရိုး
‘ဩပွေး - နီပွေး ထီသပ္ပိယံးတာ၊ ခွေသွဉ်းမာ၊ခါ၊သေးချာလဲဉ်း
သွူဩ၊ နီပွေး လွေ၊သပ္ပိယံးထီ လ၊လဲဉ်းသွူဩ’ နာ၊လဝ်းနဲဉ်း
နောင်၊တင် ခွေကျွေလွေ၊ ထီလူးခန့်၊ကို၊ ထီအဲဉ်ထဝ်းတွော့၊ ခွေတိန်း
ရီနာ၊နဝ်၊ နာ၊ခွန်းတောဒျားဝင်၊ စလင်၊တွောင့်ထီ၊ ရဟန်းသီး

အမျိုးနွယ်၊ မာ၊ နှိုင်းနွယ်၊ သေနိုးလျော့တမ်း၊ ဟောင်းမာ၊ တမ်းနှိုင်း
နောင်၊” ဖေးဩဝါဒ စတင်နှိုင်းနောင်၊ သွ။

ရဟန်းလွှာနွယ်၊ ထိုင်းလင်းထို၊ စွဉ်းတဲင် -

“ထွား ဗွေးမဟာကဿပ ထားမာ၊ နောင်၊ မြိုင်း၊ နှိုင်းကွို၊
ထီလူးတားပေးလွှမ်းနွယ်၊ လိန်၊ ရှို၊ စွဉ်းခွဲနှိုင်းနွယ်၊” ရှို၊ နှိုင်းနွယ်၊ တဲင်
သ၊ လျား ဗွေးမဟာကဿပတွေ့၊ နှိုင်းမွူးရပ်၊ လွေ၊ လွဉ်းဒွမ်
ဗွေးမဟာကဿပ လွေ၊ တွို၊ သွမ်း။

ဗွေးမဟာကဿပနွယ်၊ တွမ်းစင်၊ ပေး ဝတ္တရာ၊ ကေးနောင်၊
ကျွ၊ လွေ၊ ညီ၊ လှိုဝင်၊ တထောင်းခေါ်၊ ရဟန်းလွှာနွယ်၊ ဖျော်လွေ၊
ဗွေးမဟာကဿပ သွမ်းတကာလမ်းတဲင် တကာဖုံးရီ -

“ဩဗွေး - နီဗွေးဆရာဟာ အဝ်းမုင်၊ ကို”

“အအုံဟောင်တောင်း အဝ်းဒျားအိုးကျောင်၊ သူ၊”

“နောင်၊ ဟ ကပ်အမျိုးမုင်၊ ဟပ်ဟောင်းဗွေး”

“ကပ်အာဟားရ အမျိုးယို၊ အမျိုးယိုဟွင်း”

တကာဖုံးတဲ့ ရဟန်းလွှာနွယ်၊ ကထွဉ်းအတွိုင်း၊ နှိပ်စီးရင်း
ပငါပရာထွေတဲင် ကပ်သင်၊ ရဟန်းလွှာထျ၊ နောင်၊ သွ။

သွမ်းအာဟားရဖုံးနောင်၊ ရဟန်းလွှာသွံ၊ လှိုစွဉ်းဒျား တဖူး
လောင်း၊ သွံ၊ ကြောင်းစွဉ်းဒျား တဖူးခါး၊ သင်၊ ခြေင်ခြေင်ခန်းဒျား
ကျောင်၊ နောင်၊ သွ။

အနီ၊နဝ်၊ ဗွေမဟာကဿပ သံးလုပိတ်သင်္ကန်းဟင်တစွဲ၊
တင် ဝွေဗွေဗေး ရဟန်းပေး ကကျွလွင်၊ဝွေဗွေနဝ်၊တွေ့၊ ရဟန်း
ပေးနဝ်၊ ဆ၊ထွူစမ်း၊ ပိုင်ရွံးစွဉ်းနောင်၊သွူ။

နိုင်းမွူးရောင်၊တွေ့၊ ဗွေမဟာကဿပ ကျွလွေ၊တုံ၊သွမ်း၊
အတကာ၊လမ်းတင် အတကာ၊ လောင်းနိုင်းယို -

“ဩဗွေ - မဟာနီ၊နဝ်၊ နီဗွေအုံဟောင်တောင်း ရဟန်း၊
ပေးရိုးနိုင်းနဝ်၊တင် နီသွဉ်းသီး စီးရင်းဗေးက အာဟားရအအိုး
အဟောင်ဖုံး ထွဉ်းစင်၊ပေးကပ်ပါ၊ ကွပ်နီဗွေသွံ၊ဗား အာဟားရနဝ်၊
တင် အုံဟောင်စွဉ်းနဲ့ ဗွေဩ”တကာ၊လောင်းရီနိုင်းနဝ်။

ဗွေမဟာကဿပ အုံတေးဒျားထာ၊ တွိုးကျောင်၊တွေ့၊
ဒေါ၊စင်၊ပေးလွေ၊နိုင်းယို -

“စင်၊ပေး - မဟာနီ၊နဝ်၊ နာ၊လွေ၊လူးခံးတကာ၊ အာဟား
ရဖုံး၊ ရဟန်းသီးအမျိုးနဝ်၊ ပေါးတကာ၊တပင်၊တဝ်း၊ တလင်းခါ၊
တဝ်းနဝ်၊ လွေ၊ကွီအံးဒါးတဝ်းကွေ့” ဆွဲ၊မ၊နိုင်းနောင်။

ရဟန်းလွေ၊နဝ်၊ သ၊လျားဖျင် ဗွေမဟာကဿပတလဲင်း။

“နောင်၊တနီ၊နဝ်၊ နိုင်းကျွ၊ ထီလူးတားပေးတဲ့ ခွန်းခွေတပဲ့
တပဲ့လဲဉ်းသွူ။ ဟန်းနီ၊ယိုတဲ့ နိုင်းကျွ၊သွမ်းပေးတတားတဲ့ ရှိ၊ကွီအံး
ဒါးတဝ်းတဲ့၊ လ၊သင်္ကန်းနဝ်၊တနီ၊တဲ့ ဗေးဒျားအတပဲ့၊လွမ်း၊ တွိုး
ခွေနဝ်၊ ဗေးတဝ်း၊ ဝွေဗွေဒေါ၊ထာ၊ မာ၊ထာ၊နဝ်၊ အလွဉ်းလဲဉ်း၊
ကွပ်ဝွေဗွေ ထာ၊ဒေါ၊ ထာ၊မာ၊နဝ်၊တင် အီးခံးဗားနိုင်းမိုင်၊ ကရိုးနဝ်၊

မဲ့အီးသေဗား” သးကိုအွဉ်းအပွေး ထုမ်းစွဉ်း ပွေးမဟာကဿပ အပဲစ်နောင်သ့။

နဲင်းမွူးရောင်တွေ့၊ ပွေးမဟာကဿပ တွံးသွမ်းဆးချာ ရဟန်းလွှာနဝ်၊ တွယ်ပုလိစွဉ်း ပွေးမဟာကဿပ ဖွိုင်းဝန်းဖုံး၊ ပွေးမဟာကဿပကျောင်းပေး သးမိနဝ်တဲ့ လဲ့ထိုးစွဉ်း တွမ်းမေး၊ မေးတရဗိုးတမ်း အမျိုးဖုံးနဝ်တဲ့ တွမ်းခွါဆေးပု၊ တွမ်းနု၊ ဗက်ကိုင် ထွါခါ လွင်းညာထိုးစွဉ်းဒျား။

(တောင်၊ခါ - ရဟန်းလွှာ ဘဝတသာ ကထင်းပြောင်ငါ နဝ်၊ လင်းထဲဗားစွဉ်း အဝီစိငါးရဲင်သ့သ့။)

“ပွေးမဟာကဿပ တပဲ့ခင်းထျှ၊ စင်လွှာတပါနဝ်၊ ဆရား ဆွံ့မးနေးကျိလွှမ်းတဲ့ သယ်ခံးနွောင်တောင်း၊ ဆရားစောင်းပွေး ကျောင်းပေးနဝ်၊ လဲ့ထိုးစွဉ်းတွမ်းမေး၊ စင်ပေးနဝ်၊ လွင်းထိုးလဲဉ်းတဲ့” လိုဖုံး ဒေါ့လွဲနဲင်းနောင်။

ဆဲင်းနဝ်၊ ရဟန်းတပါ၊ အောင်းရားဖျိုဟ်ခမ်း ကျွဲလွေ့ သာဝတ္ထိခမ်း၊ ကျောင်းဇေးတဝွန်း၊ လွေ့ဝဲင်း၊ လွေ့ကန်းတော့၊ လွေ့ဒေါ့ရီ နီပွေးဘုရာ။

နီပွေးဘုရာရီ -

“ရဟန်း နာအောင်းမဲ့င်ကို ကျွဲလွဉ်ဟောင်း?”

“ခွေသွဉ်း အဝ်းရားဖျိုဟ်ခမ်းလွဉ် ပွေးဩ”

“မဟာနိကာယပနဝံ၊ အံဟင်ချမ်းသာအံ့နဲ့?”

“အံဟင်ချမ်းသာအံ့နဲ့ ပေးသြ၊ ကွဲတော့ - သွဉ်သင်ဆွဲမ၊ စင်ပေးလွှတပါ၊တင် စင်ပေးလွှ သလျားချ၊ ဝွေပေး ကျောင် နဝံ၊ စင်ပေးလွှထိုစွဉ်း တွမ်းမေး ပေးသြ”

“ရဟန်းဟွေး - စင်ပေးနဝံ၊ ဟိန်ငေါင်းဆွဲမ၊တင် အသ၊ လျားထာ၊ ဘဝယိုလွှမ်းမွေးတဝံ၊ ဇာတ်ကရီးတဲ့ အသလျားဖို ထာနေနေ၊ အလွဲကျောင်ပေးတွမ်းမေး ဘဝယိုလွှမ်းမွေးတဝံ၊ ဇာတ်ကရီးတဲ့ ယားကဲ့င်ဖိုလဲဉ်း ဝင်ခင်းလမ်းနေနေ၊ ခြိုင်းထေ ဟော်ချာ စခါဘဝ လယိုအတိုင်းသွ။”

ရဟန်းပေးလွှ အတိတ်ဝတ္ထု

အိုးစခါ ဟးရာဏသီးခမ်း ပြဟွဒတ် အင်းထွာခွန်အတွင်း ဟိမဝန္တာအရပ်ကိုနဝံ၊ “ဝါးထိတမောင် (ဝါးတို့မောင်)” တဟး မာသေးခေါင်းသေးချာ အပွို၊ အုံသော့အပွိုကို၊ တိုးတနီ၊ တလီ၊ သန် - ခမ်းလော့တန်တော့၊ ယိုတဟးနဝံ၊ ခွတနော့တန၊ တိုး လွဉ် ဝါးထိတမောင်လျ၊ ဗလွဉ် ဝါးတို့မောင်ငါ၊ ဝါးထိတမောင် ရှိ -

“ယိုဟွေး - နာနောင်၊ စူခင်းအဂီ၊ လက္ခဏာနိုင်းလို အင်းသွတဲ့ အုံကွူးခရာ၊ လမ်းပါးအဲဉ်ထင်းဟနော”

ယို့ရိုး -

“ခွေနှင်၊ စူခင်းအင်္ဂါ၊ လက္ခဏာ၊ နှိုင်းလို၊ အင်းစွဉ်းရိုးလဲ့
ပညာ၊ အဲဉ်ထောင်း နှိုင်းလို၊ ဟနော”

ဝါးထီတမောင်ရိုး -

“ယို့ဟွေး - စူခင်းအင်းဒျား ပညာ၊ အဲဉ်ထောင်းကဲနှိုင်းမဲ့င်၊
မဉ်းမားနားသိုမ်းနှင်၊ ဟွန်လွ၊ ဟွမ်ငမ်း၊ နားမဉ်းတေားလမ်းနှင်၊
ကွင်းတန်ဒျား၊ အုံလေးပျားမွှိုန်းဒွမ်ထာ၊ မားခန်းနား လမ်းသိုမ်း
ဟိုင်း”

ယို့ကထင်းဟွန် ဝါးထီတမောင်၊ ငေါင်းနှင်တင် သးလျားစွဉ်း
ထာ၊ တွေ့၊ ငင်းလင်၊ အဲ့လီ၊ ဝါးထီမောင်၊ အပွီနောင်၊ ကွင်ကီ
ထဲ့လင်၊ အင်းလွင်၊ အင်းလိန်၊ စွဉ်းထာ၊ နှင်၊ သွ။

“မဟားကဿပနှင်၊ မော့နှင်၊ ခါ ထွာဝါးထီတမောင်၊ စင်၊
ပေးလွ၊ နှင်၊ မော့နှင်၊ ခါ ထွာဖိုယို့၊ ကွပ်နောင်၊ မ၊ စင်၊ ပေးလွ၊ နှင်၊
ဆွံ၊ မ၊ သးလျား အယားဒါးထာ၊ ဘဝယိုလျှမ်းမွေးတင်း၊ ဇာတ်
ကရီးတဲ့ ဆွံ၊ မ၊ သးလျား အယားဖိုလဲဉ်းထာ၊ နေနေ၊ ခွေတပဲ့၊
မဟားကဿပနှင်၊ ခါးလားကအုံညီ၊ တပဲ့၊ မွိုက်နှင်၊ ရာ၊ မဉ်းအုံ
ခေါ်ခေါ်ဒျားတပါးနှင်၊ ဟောင်ထင်း” ယံစင်းသေးချား ဟော်၊ ပါ
တရာ၊ ဂါးထားနှိုင်းလယိုသွ။

၆၁။ ပါဠိ - စရဋ္ဌေ နာဓိဂစ္ဆေယျ၊ သေယျံ သဒိသ မတ္တနော။
ကေစရိယံ ဒဠံ ကယိရာ၊ နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ။

၆၁။ **အနက်** - စရံ (စရန္တာ) - လို၊ကလွေ၊ထုမ်းဒါး သွ၊ဟပ်
 သားနပ်၊ သေယျံ - သီးလသမားမိ ပညား
 သိက္ခာယိုသွံပါ၊ ဗွေခါ၊လှိုနီသားတွဲနပ်၊ အတ္တနော - တွမ်းနီ၊
 သဒိသံ - ဗွန်ပီသားတွဲနပ်၊ စေနာမိဂစ္ဆေယျ - မဉ်းတမော့တမ်း
 စိန်းစွော့နပ်၊ ဒဠ် - တဉ်းတဉ်းခြွေခြွေ၊ ကယိရာ - အုံခေါ်
 ခေါ်မာ၊သျှင်၊သျှင်၊ ကေစရိယံ- ကျင်၊ဒျားသွော့တပါ၊ကိ၊ ကသ္မာ-
 ကွပ်ပွိုးထမဲ့င်၊နဲတင်၊ ဗာလေ (ဗာလံ)နိဿာယ - အားကျိုးသ၊
 ဆော့၊ လို၊မြိုက်ယိုတွော့၊ သဟာယတာ - သွ၊ဟပ်ဥပမားသိက္ခာ
 သွံပါ၊ကိုနပ်၊ နတ္ထိ - အီးလ၊ရမ်းခါ၊ တပါ၊ပေးငါတွဲ အဲဉ်ထဝ်း
 နောင်၊သွ။

၆၁။ **ဂါထာ၊ ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -**

လို၊ကလွေ၊ထုမ်းဒါး သွ၊ဟောင်သားနပ်၊ သီးလ သမားမိ
 ပညား သိက္ခာယိုသွံပါ၊ ဗွေခါ၊လှိုနီသားတွဲနပ်၊ တွမ်းနီကဗွန်ပီ
 သားတွဲနပ်၊ မဉ်းတမော့တောင်းစိန်းစွော့နပ်၊ တဉ်းတဉ်းခြွေခြွေ
 အုံခေါ်ခေါ် မာ၊သျှင်၊သျှင်၊ ကျင်၊ဒျားသွော့တပါ၊ကိ၊ ကွပ်ပွိုးထမဲ့င်၊
 နဲတင် - အားကျိုးသ၊ဆော့၊ လို၊မြိုက်ယိုတွော့၊ သွ၊ဟောင်ဥပမား
 သိက္ခာသွံပါ၊ကိုနပ်၊ အီးလ၊ရမ်းခါ၊ တပါ၊ပေးငါတွဲ အဲဉ်ထောင်း
 နောင်၊သွ။

၆၁။ **ဂါထာ၊ အမိပ္ပါယ်အရွတ် -**

လို၊သီးလ သမားမိ ပညားကလွိုလဲဉ်းနီ၊ ကဗွန်နီ မဉ်း

တမော့တမ်းနပ်၊ ကျင်ခေါ်စူစူတပါ၊ ငါ၊ ပျိုးထမိုင်နဲတင် အားကျိုး
လို၊ မြိုက်နပ်၊ သီးလ သမားမိ ပညာ၊ တမားမားငါတဲ့ တလ၊ ရှိမ်း
တောင်း။

စားမားတရာယိုအကျိုး

တရာယို ကထင်းသွတ်နပ်၊ ရဟန်းကအင်း ရားကျိုဟ်ခမ်း
ကျွဲလွဉ်၊ ကလွဉ်လောင်းနယ် ဗွေဘုရား၊ ရဟန်းအပါ၊ နပ်နပ်၊
လ၊ စွဉ်းသောတာပတ္တိဖိုလ်၊ (ထွာစွဉ်းသောတာပန်းပုဂ္ဂိုလ်) အင်း
ကိုင်လိုလင်ဖုံးနပ်တဲ့ လ၊ လွသောတာပတ္တိဖိုလ်၊ စတင်နဲင်းနပ်ဖုံး
တွေ့၊ တရာယိုနပ်၊ လိုအများတား အကျိုးထွာအာငါး နပ်သွ။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊သတိ၊နဲင်းယို

ဟော်၊ထွားသွဉ်မား ဗွေမဟာကဿပဝတ္ထုယိုတင် -

- ၁။ ဝင်မားဒျားတင် ရှိ၊ ခွေမားတွေ့၊ အွဉ်းမွေးအိနမ်းနောင်၊
ထွာထာအံးလဲဉ်ဝင်၊ နောင်မ၊ မဲငါပေး တရေးကိုင်အိဒါး
အကျောင်၊ ၊
- ၂။ နေးတွမ်း အမဲဉ်းတရာတင် ဆရာသမားသီး ကဆွံ၊မ၊
နပ်၊ ဟောင်သ၊ လျားချာတမ်း၊ ရိုးသေးမား ဆရာ
အကျောင်၊ ၊

- ၃။ ပေါးသုလျားဆရာ၊ ပေါးမာမောင်းထားနဝ်၊ ဘဝယိုတဲ့
ဝင်ကဲ့ရဲ့၊ သဲ့သွမ်၊ မဉ်းတဲ့ကိုင်ဆိုင်၊ ဘဝငါသူတဲ့
ထဲဗားငါးရဲ့၊ အကျောင်၊ ၊
- ၄။ ပေါးမော့တဝ်း သွေဟောင်နဝ်၊ အံတဖြာငါနဝ်၊ မွေးထင်း
အကျောင်၊ - စတင်နဲ့င်းနဝ်၊ သေထွေ၊ လအီသတိအာ
တန်သွ။

ဟောင်တောင်ခရာ အဓိပ္ပါယ်

“ပိပ္ပလိ” ထမ်းနဝ်၊ အောင်းခြိုးမွူးတန် ဆလနဝ်သွ။

- ၆၁။ **တရာဂါးထား ငေါင်းလင်္ကာ**
- ၁။ သီးလ သမား - မျတ်ပညား၊ လွှဲဒါ၊ ဗွန်နီယဝ်း ။
- ၂။ မဉ်းမော့တဝ်းခါ၊ တဖြာငါ၊ ကျင်ဗွာ လွစ်အာငဝ်း ။
- ၃။ ပွိုးထမဲ့ငါရီ၊ လို၊ မွိုက်မျိုး၊ ကွိုက်ကျိုး တအဲဉ်ထဝ်း ။

၆၁။ တရာဂါးထား လင်္ကာကဗျာ

လွှဲနီ ဗွန်ပီ - ထိန်တီ သိက္ခာ
မော့တဝ်းနဝ်နော - အံတော တဖြာ
အားကွိုလို့မွိုက် - လအထွိုက်ခရာ
သွံ သိက္ခာ - တဗား အဲဉ်ထဝ်းခြာ ။

ဗွေမဟာကဿပ တပဲ့ခင်းထျှဝတ္ထု ထွေယိုသွ။

၃။ အာနန္ဒ သဋ္ဌေစေတိတ္ထိ

သာဝတ္ထိခမ်းကို ထာတကေးတန် သဋ္ဌေစေအဝ်းတဖြာ၊
အမည် “အာနန္ဒ”၊ ခြွေခြားချမ်းသာ ကုဋ္ဌေပေါင်းလစ်ဆီ၊ တက္ခိ၊
လာတလဲင်း ဟဲ့စုအဖူးဝေး၊ ဟဲ့လွဉ် အပိုခို “မူလသီရိ” ထွေတင်
ဖေးသြဝါဒနဲင်းယို -

- ၁။ ပိုခိုဟွေး - နဲင်းလယ်းကျိ၊ တဗြိုကုဋ္ဌေလစ်ဆီပေးယို
နဝ် “အာနာလဲင်း” ထင်းမွိုန်းနဲင်းနောင်၊ ။
- ၂။ တဗြိုအောင်သွေ့ကိုနဲင်းယိုနဝ် အဝ်းလိုးလူးတန်တဝ်း
(လူးတန်မွိုန်းတောင်း) ။
- ၃။ ထုမ်းရွမ်တိတ်တိတ်ထင်းဟး ။
- ၄။ ပေါးမာယွမ်တဗီတဲ တဗီတား ယွမ်ထိုးလဲင်း ။
- ၅။ ထွားရွမ်နဲင်းဟး ဖီးအွာ၊ တမူ တဝတ်သူ - ဖေးသြဝါဒ
နဲင်းနောင်၊။

အာနန္ဒသဋ္ဌေစေတိတ် လို့သေခါ၊ ခံဖွိုင်းတန်ငတ်ဖြိုး၊
တန်အွဉ်ဒေါသေတဝ်းအပို သီတဗြိုထို၊ ကွပ်သီတွမ်းထာစေ၊
ပွိုးလွေတွမ်း ထာတကေးတကဲတင် သဲင်ကျိတ်ထာကွီအံသား
မူး (ဒွန်းစဏ္ဍာ)ဟို့ကို၊ ထာကွီအံသား မူးမူးခိုခို အောင်အဖြာ
တရောင်၊ အံစင်းနမ်းလွဉ်းလွဉ်း။

တံးစွဉ်းအာနန္ဒသဋ္ဌေစေ၊ ကအံသန္တေ မာ၊ ငါနောဝံ၊ ထာ၊ မာ၊
ခ၊ လ၊ ချ၊ မံ၊ ဒေဉ်တဝန်၊ - ဟန်းတစောငါတဲ ခြောလို့လ - အံးမထို၊
လို့စွဉ်း။

“နီအကိုယို လို၊ မူးယျတ်ပါဒျားရင်၊ ဖနေးလို့ဝင်၊ နီစွါ၊ မ၊”
သဘော၊ လ၊ နှဲင်းနပ်၊ တင် ဖနီစွါ၊ အာနန္ဒသဋ္ဌေစေ၊ မွိုးဖါ ကပါ
အစွါ၊ နပ်၊ ယပ်၊ ခဲင်းဒုက္ခ၊ အံးမဒျားလီ၊ လီ၊ ကွဲဖကွဲဖ နီစွါ၊ နီစွါ၊
တွေ့၊ တွိုးအနာလို့နပ်၊ အောင်းကွဲစွဉ်း အာနန္ဒသဋ္ဌေစေ၊ မွိုးဖါ
နီဖြာ၊ လျှမ်း၊ အမွိုးနပ်၊ ဝင်၊ ဝါးထန်းထို၊ ။

အာနန္ဒသဋ္ဌေစေ၊ ကအဝ်းနမ်းလောင်းတွင်၊ နောင်၊ အမွိုး
ဆင်၊ ရယ်၊ ဒုက္ခ၊ အံးမမွိုင်းဒျားထာ၊ တိန်းလွှးလင်၊ တွေ့၊ စူခင်း
မဲ့နား နေ့၊ ဖူ ဖြောင်းဖုံးနပ်၊ ဗွန်ပီတင်းလို၊ ဗွန်ပီထို၊ ဒျား ဘီလူး။

ထွာလဲဉ်းပိုတင် အမွိုးအဖါ ဟွဲဆင်ဒျား၊ ဝေါင်းပြားထို၊ တမ်း၊
မဉ်းအီပါအပိုနပ်၊ လ၊ တောင်းထမဲ့၊ မဲ့၊ အပိုအွဉ်းကွဲလမ်း၊ မဉ်း
လွေ့၊ လွေ့၊ နမ်းခြင်ခြင်နပ်၊ အံးစင်းနမ်းခ၊ လ၊ ဒျား။

အပိုလွေ့ထာ၊ ထိုင်းကျင်း၊ ဒေါ့ထာ၊ တိန်းလျင်းတွေ့၊ ဒေါ့၊
ဖေ၊ အပိုပေးနိုင်းယို -

“ပိုခို - ကွပ်နာ၊ တင် မွိုးမော့မွေးစွဉ်း ထာ၊ ဒုက္ခ၊ ယိုခါနပ်၊
ထုမ်းလွှးနာ၊ တတတ်နှောင်တမ်းဒွါ၊ နာ၊ ထုမ်းကွီအံးဒျားသွာ
နော” ရှိ၊ ဖေးအပို နှဲင်းနပ်၊ ထွါမ၊ လွင်းနာထို၊ စွဉ်း အပို။

ပါပေးနပ်နပ်၊ တလမ်းထွဲတလမ်း လယ်ကွီအံးဝင်တင်
တို့လွေ့ခန်း ဝွေ့လမ်းလီ၊ ဝွေ့ကအံးထွာ အာနန္ဒသဋ္ဌေခါ
ဝွေ့တောင်ချာ ဇာတ်ကရီးတွေ့၊ (လ၊ ဇာတ်သရဉာဏ်တွေ့၊)
နို့ထင်းစဉ်းလမ်းကီ၊ ဇာတ်ကရီး ဝွေ့ပို မူလသိရီသဋ္ဌေယို အပို
ပေးဖုံး ကထင်းထီး ပါပေးထာ၊ ကွီအံးသားနပ်တွေ့၊ သ၊ဝ၊စွေ့၊
ငှိုးလွစဉ်းထာ၊ဖုံး။

မူလသိရီသဋ္ဌေ အလို၊ဖုံးနပ်ရိုး -

“တရေးတမေး အဲဉ်ထင်းငါး၊ ပိတ္တာလိုယျုတ်ဟွေး -
ထန်းလင်၊မြိုင်မြိုင်ဟင်း” ခွန်းတဲ့ခွန်း၊ တွယ်တဲ့တွယ်၊ ထို့တရွမ်း
လင်၊ ချမ်အူခင်း ဝေါင်းဒင်းစဉ်း ထာအီးပျမ်းလောင်း။

အချိန်းနပ်အတွင်း ဗွေးဘုရာကျွဲတုံ၊သွမ်၊ တို့လွဉ်အရပ်
နောင်ကို၊ နီဗွေးဘုရာရိုး -

“အာနန္ဒာ - ပါပေးပါကတွဲ၊ ပါကထောင်း၊ ပါကဝေါင်း
ဒင်း ထာအီးပျမ်းသူနောင်၊ ဇာတ်ကရီးခါ ထွာမူလသိရီသီးဖါ၊
အာနန္ဒသဋ္ဌေစေ၊ နောင်သွဲသနယ်”

တို့နောင်ခါ ဗွေးအာနန္ဒာ လွေ့ဟဲ့လွဉ် မူလသိရီ သဋ္ဌေ၊
နီဗွေးဘုရာရိုး -

“တကာ၊ မူလသိရီ - သေငါးနေ၊ ပါပေးယိုဟောင်း”

“သေငါးတောင်း ဗွေးဩ”

“ပါပေးယိုနပ်၊ ဇာတ်ကရီးခါ သီဖါအာနန္ဒသဋ္ဌေစေ၊နပ်၊
သွဲသနယ်”

“ခွေသွဉ်း တယျုမ်းတောင်း ပွေးဩ”

“မောင်းပေး - ဇာတ်ကရီးခါ နာကထာ အာနန္ဒသဋ္ဌေတွင်း နာကလို့ခါဒါး ခံဖွိုင်းငတ်ဖြိုးနောင်၊ နာအွဉ်းနယ်သွော့ နာပို မူလသိရီယိုဟင်း”

တို့နောင်တွေ့၊ ပါပေးနပ်၊ ဒေါနယ်နှောင်တင် မူလသိရီ တဲ့ “ပါပေးယိုနပ်၊ ဇာတ်ကရီးခါ ထွာဝွေသီးမိ အာနန္ဒသဋ္ဌေ စေ၊” ကရီးနပ်၊ ယျုမ်းတင်းတဲ့ လတင်းဒွါမ်၊ ပွေးဘုရာဒေါ့ထာ၊ မဲဉ်းမွေးငါးတင် ဒင်ကာလွေထေ့ တရေဆယ်ကပ် ပွေးမျတ်ဘုရာ၊ လိုအမျာတဲ့ ဖျော်လွဉ်ပြုံးပြင်း၊ နီပွေးဘုရာ၊ ဟော်ဖေးတရာ၊ နှိုင်းယို -

၆၂။ **ပါဠိ** - ပုတ္တာ မတ္တိ ဓနမတ္တိ၊ ဣတိ ဗာလော ဝိဟညတိ။
အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နတ္တိ၊ ကုတော ပုတ္တာ ကုတောဓနံ။

၆၂။ **အနက်** - မေ ပုတ္တာ အတ္တိ - ခွေပိုအောင်၊ မေ ဓနံ
အတ္တိ - ခွေတခြို့အပ်၊ ဗာလော - လို၊ မွိုက်
နောင်၊ ဣတိ - သ၊ ကိုခံးထူး ယူးနှိုင်းနပ်တင်၊ ဝိဟညတိ -
တခြို့တွမ်းပို သ၊ ကိုခြ၊ စွယ်၊ ဆင်၊ ရယ်၊ ဟးနောင်သွ။ ဝေမ္ပိ -
သ၊ ကိုခံးထူး ကယူးသွ။ နှိုင်းယိုတဲ့၊ အတ္တနော အတ္တာဟိ - အနမ်း
သွ။ ချားမဉ်းတဲ့၊ နတ္တိ - အီလွေ၊ ငါသား ဖြားဆားမူ့ခို အဲဉ်ထင်းဖိုချား
ရင်၊ ရင်၊ ပုတ္တာ - ပိုထင်းဟ၊ ကုတော - အီးမာ၊ နှိုင်းမိုင်းအီလွေ၊
အီလွေ၊ နှောင်သား စောင်းမားအပ်းနဲ့၊ ဓနံ - တခြို့ထင်းဟ၊

ကုတော - အီးမာ,နဲင်းမုင်,အီလွေ, အီလွေ,နွောင်,သား စောင်းမား
အောင်းနဲ့။

၆၂။ ဂါးထား ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

ခွေပိုအောင်း၊ ခွေတမြို့အောင်း၊ လို၊ပွိုက်နပ်, သ,ကိုခံးထူး
ယူးနဲင်းယိုတင် တမြို့တွမ်းပို သ,ကိုခံးထူး ကယူးနဲင်းယိုတဲ့ အနမ်း
သွမ္ပမဉ်းတဲ့ အီလွေ,ငါသား ပြားဆားမူးခို အဲဉ်ထောင်းဖိုရင်,ရင်,၊
ပိုထင်းဟ အီးမာ,နဲင်းမုင်,အီလွေ,၊ အီလွေ,နွောင်,သား စောင်းမား
အင်းနဲ့, တမြို့ထင်းဟ အီးမာ,နဲင်းမုင်,အီလွေ,၊ အီလွေ,နွောင်,သား
စောင်းမားအောင်းနဲ့။

၆၂။ ဂါးထားအဝိပ္ပါယ်အရွတ် -

ခွေတမြို့, ခွေပို သ,ကိုစွယ်,လမ်းနဲင်းနောင်,နပ်, ဒုက္ခခြင်
လွှမ်း,၊ တိန်ဒီနပ်, နီနမ်းဒျားသွမ္ပမဉ်းတဲ့ အီလွေ,တဒါးတောင်း
ပိုထင်း တမြို့ထင်းဟ မာ,နဲင်းမုင်,အီလွေ,၊ အီလွေ,နွောင်,သား
စောင်းမားအောင်းနဲ့။

နားမားတရာ,ယိုအကျို,

တရာ,ယို ကထင်းသွတ်,နပ်, သစ္စာသေငါ, လ,တရာ,သား
အာမွေးစွဉ်းထား,၊ တရာ,ယိုနပ်, အမျာ,တွက်တာ, အကျို,အောင်း
အာငါးနောင်,သွမ္ပမဉ်း။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အိသတိ၊နဲင်းယို
ဟော်၊ထွားသွဉ်လွ အာနန္ဒသဋ္ဌေ၊စေ၊ ဝတ္ထုယိုတဲင် -

- ၁။ သ၊ကိုစွယ်၊လမ်၊ ပိုမာနပ်၊ ဆင်၊ရယ်၊ဒုက္ခခြင်လွမ်၊
 အကျောင်၊ ၊
- ၂။ မဉ်းသီတနီ၊ခါ ပိုမာဥစ္စာ၊ အိလွေ၊ပါ တဒါးတောင်း
 အကျောင်၊ ၊
- ၃။ ပေါးလူတဝ်းထာ၊နပ်၊ ဆင်၊ရယ်၊ဒုက္ခ အံးမဒါးထာ၊
 အကျောင်၊ ၊
- ၄။ ထုမ်းတဲ့ထုမ်း၊ ထူးတဲ့ထူး၊ လူးတဲ့လူး၊ ခိုမှူးစွမ်းဖြာ၊
 မာ၊သေ၊ကုသိုလ်းမ၊ ဘဝယို ဘဝငါ ထွာအိထာ၊ချမ်၊သာ၊
 အကျောင်၊ - စတင်နဲင်းနပ်၊ သေထွေ၊ လ၊အိသတိ၊
 အာတန်သွ။

ဟော်တောင်၊ခရာ၊ အဓိပ္ပါယ်၊

“ဇာတိဿရဉာဏ်း” ကရို၊နပ်၊ ‘သေချာ ဝွေ၊ကထွာ ဇာတိ
 ကရီး’ အဓိပ္ပါယ်၊ လ၊နဲင်းနောင်၊ ။

(ဇာတိ-ဇာတိကရီး၊ သရ-ယူးလ၊ချာ၊ ဉာဏ်း-သေ)

၆၂။ တရာ၊ဂါးထာ၊ ငေါင်းလင်္ကာ၊

- ၁။ ခွေပိုအံးဒျာ၊ ခွေဥစ္စာ၊ ဟေးဟေး ခြွေအာတန် ။
- ၂။ ပိုလောင်းယူးဒျာ၊ စွယ်၊ဥစ္စာ၊ ယပ်၊ဟေး ဒုက္ခသန် ။
- ၃။ နမ်း ပိုဥစ္စာ၊ ၊ အွဉ်းကုင်ပြာ၊ ၊ လွေ၊ဟေး ခြင်ညာ၊ယန်။

၆၂။

တရာဂါးထား လင်္ကာကဗျာ

- အင်းပို အင်းမာ - ခွေခါခြွေခြား
ဝွေသုစွယ်ထူး - အင်းယူးနုတ်ရာ၊
သုဝဟင်္ဂဇမ်း - ဝွေနမ်းခန္ဓာ၊
အာဥစ္စာ - အွဉ်းပြား လွေခြင်ငါ ။

အာနန္ဒသဋ္ဌေစေတိတ္ထံ ဖွယ်ယိုသွ။

၄။ စေဒါးအပုံ၊ တခွန်နီဖြာဝတ္ထု

နီဗ္ဗေဒဘုရား သတင်သွံ့အင်းအုံ သာဝတ္ထိခမ်း ဇေးတခွန်၊
ကျောင်းကိုအတွင်း ခွန်နင်းလိုအများ ထင်းနားတရား၊ တခွန်နီဖြာ
တဲ ထင်းလွဉ်၊ လိုအများ။

(ပထမ) တခွန်တဖြာနပ်၊ နားတရား၊ (ဒုတိယ) တခွန်၊
တဖြာနပ်၊ အင်းထွေးထွေးတေ့၊ ပါတခြံ၊ ကျုံးတခွန်၊ ပါ၊ ရွဉ်ခံ။

(ပထမ) တခွန်တဖြာနောင်၊ အင်းနားတရားတွင်း လ၊ ရွဉ်း
တမင်တဖိုလ်း ထွာသောတာပန်းပုဂ္ဂိုလ်း၊ (ဒုတိယ) တခွန်တဖြာ
နပ်၊ စေလ၊ ပါ၊ ကွဉ်၊ ကတူး၊ ထူးတခွန်လ၊ ပါ၊ ရွဉ်တမတ်၊ ရွဉ်တမတ်
နပ်၊ လုမ်းရွဉ်း တခွန်သားလမ်း၊ ဒဲဉ်ဟန်းတတား။

(ပထမ) တခွန်သားလမ်းနောင်၊ ဒွီးဟန်းဒွီးဒဲဉ်ဟန်း၊ (ဒုတိ
ယ) တခွန်တမာဝါရီ၊ (ပထမ) တခွန်နဲဉ်းယို -

“နားနပ်၊ ပညားအင်းမွေးရွဉ်းထာ၊ နား၊ ဒဲဉ်ဟန်း ပေးတဒွီး
တားငါတဲ တလ၊ လွဉ်တမ်း” ဒေါ့တယွိုထာ၊ နဲဉ်းနပ်။

ကနားတရား၊ ကလ၊ တရား၊ (ပထမ) တခွန်တဖြာနပ်၊
ယူးတေ့သ၊ ကို -

“ပါယိုမွိုက်မွေးရွဉ်းထာ၊ ပေး - ထင်းဒျားအနမ်း ပညား
အောင်း။

အကျောင်းအရားယို ထင်းလင်းနယ်က ဗုဒ္ဓဗ္ဗေဒဘုရားမ၊”
ချာသ၊ နဲဉ်းနပ်၊ ထွဉ်တင် ဟဲ့ပါတွမ်းဖူးဝေးသွေ့ ထင်းထေ့ နီဗ္ဗေဒဘုရား၊

လောင်းနယ် ဝွေခရားတွမ်း ဝွေသွေခရားနဝ်တင် ယှယဲင်အီးသား
နီဗွေးဘုရား ဟော်ဖေးတရားယား နဲင်းယို -

၆၃။ **ပါဠိ** - ယော ဗာလော မညတိ ဗာလုံ၊ ပဏ္ဍိတော ဝါပိ
တေန သော။

ဗာလော စ ပဏ္ဍိတမာနီ၊ သဝေ 'ဗာလော'တိ ဝုစ္စတိ။

၆၄။ **အနက်** - ယောဗာလော - လို၊မြိုက်မဲ့င်တရိုးတောင်း၊
ဗာလုံ - နမ်းကမြိုက်ထားယို၊ မညတိ- သေ
ချာဒျား၊ သောဗာလော - လို၊မြိုက်နဝ်နဝ်၊ ပဏ္ဍိတောဝါပိ -
ထွာနွောင်က ပညားသျှိတန်သွ။

ယော ဗာလောစ - တွိုးလို၊မြိုက်မဲ့င် တရိုးတင်းနောင်၊
ဗာလောဝ - အဝ်းထွာသွ။ လို၊မြိုက်တဲ့၊ ပဏ္ဍိမာနီ - အဗွေးထင်း
ဒျား အနမ်းပညားသျှိ၊ သ (သော)ဗာလော - လို၊မြိုက်နဝ်နဝ်၊
ဗာလောတိ - ဝင်ရိုးလို၊မြိုက်၊ ဝုစ္စတိ - ဟဲ့ထွိုက်၊ ဝေ- မွေး
မွေးစွဉ်းသွ။

၆၅။ **ဂါးထား ပြန်ပအိုဝ်းခြေင်ခြေင်** -

လို၊မြိုက်မဲ့င်တရိုးတင်း နမ်းကမြိုက်ထားယို သေချာဒျား၊
လို၊မြိုက်နဝ်နဝ် ထွာနွောင်က ပညားသျှိတန်သွ။

တွိုးလို၊မြိုက်မဲ့င်တရိုးတင်းနဝ် အဝ်းထွာသွ။ လို၊မြိုက်တဲ့
အဗွေးထင်းဒျားအနမ်း ပညားသျှိ၊ လို၊မြိုက်နဝ်နဝ် ဝင်ရိုးလို၊မြိုက်
ဟဲ့ထွိုက်မွေးမွေးစွဉ်းသွ။

၆၃။ ဂါးထားအဓိပ္ပါယ်အရွယ် -

ကသေချာ နှမ်းမြိုက်နှင်၊ ထွာနှောင်က ပညားသျှို၊ အဝံး
ထွာသွလို့မြိုက်တဲ့ အဝံးထင်းချာ၊ အနှမ်းပညားသျှိုနှင်၊ လို့မြိုက်
မွေးမွေးသွ။

နားဟားတရာယိုအကျို၊

နားတရာယိုထွါ (ပထမ) တခွန်တွမ်းဖူးဝေးသွ့ခွ လို့၊
အများဖုံး လလွသောတာပတ္တိဖိုလ်း စတင်နဲ့င်းနှင်ဖုံးသွ။

**လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အီသတိ၊နဲ့င်းယို
ဟော်၊ထွားသွဉ်ခါ၊ တခွန်နီဖြာ၊ဝတ္ထုယိုတင် -**

၁။ လို့နှင်၊ မြိုက်ထွတဲ့ ဟောင်ချာချာ၊ အကျောင်၊ ၊

၂။ လို့မြိုက်ကဟောင်ချာနှင်၊ လ၊နှောင်ချာ၊ မဂ်ဖိုလ်း
အကျောင်၊ ၊

၃။ အဝံးမြိုက်သွတဲ့ ထင်းချာအနှမ်း ပညားသျှိုနှင်၊
ထွာလို့မြိုက်မွေးမွေး အကျောင်၊ ၊

၄။ ပေါးမြိုက်ထင်းထင်းနှင်၊ တလ၊နှောင်တမ်း မဂ်ဖိုလ်း
အကျောင်၊ - စတင်နဲ့င်းနှင်၊ သေထွ၊ လ၊အီသတိ၊
အာတန်သွ။

ဟောဝံတောဏ်၊ခရာ၊ အဓိပ္ပါယ်၊

“ပဏ္ဍိတောဝါပိ - လို၊မ္ဗိုက် ထွာချာပညားသျှိ” ကရို၊နဝ်၊
“ခွေယိုလို၊မ္ဗိုက်” သေချာအနမ်းနဲင်းနဝ်၊တင် ဆယ်၊ကပ်တရေ၊
လွေ၊ထေပညားသျှိ (ပညားအဝ်းသား)ထျ၊၊ ခံးထူးသြဝါဒတွေ၊
ဒေါ၊အဟပ်၊ မာ၊အဒါ၊ အုံလိန်းလိန်းမားမားယင်းထာ၊နဝ်၊သွ။

(ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ ပထမတွဲ၊-၃၀၀)

၆၃။ တရာ၊ဂါးထာ၊ ငေါင်းလင်္ကာ၊

၁။ သေချာနမ်းမ္ဗိုက်၊ မဉ်းထွားလျိုက်၊ ဟဲ့၊ထွိုက်ပညားသား။

၂။ သေတင်းနမ်းမ္ဗိုက်၊ မဉ်းထွားလျိုက်၊ လို၊မ္ဗိုက်မွေးမွေးစား။

၆၃။ တရာ၊ဂါးထာ၊ လင်္ကာ၊ကဗျာ

- ခွေယိုလို၊မ္ဗိုက် - ဟဲ့၊ထွိုက်ဟပ်ငါး
- နမ်းသေချာချာ - ကမား ထာ၊မာ၊
- ပညားသျှိဟွေး - ထွာမွေးနှောင်၊ချာ၊
- ထင်းတန်နမ်း - ဟပ်ငမ်း လို၊မ္ဗိုက်ထွာ ။

တခွန်၊နိဗြာ၊ဝတ္ထု ထွ၊ယိုသွ။

၅။ ဥဒါယီမထေရ်ဝတ္ထု

နီဗ္ဗေဒဘုရား သတင်သွံ့အင်းအုံ သာဝတ္ထိခမ်း ဇေးတဝွန်း
ကျောင်းကိုအတွင်း ပွိုင်းပွိုင်းတွင်း ဥဒါယီမထေရ်တင် ဟော်တရား
ယိုသွ။

ဥဒါယီမထေရ်နှင့် ပေါးမထေရ်တန်သီး လင်ထိုပလ္လင်းတဲ့
ဝွေဗွေ ထင်းအုံဒင်းတော-တဲ့၊ တို့တလဲင်း အာဂန္တုက (ရဟန်း
ထဉ်း) သီးဖုံး ထီးတင် ရီခန္ဓာ၊ ပုစ္ဆာ၊ ပျဿနား၊ ဥဒါယီဖြေးဒါး
တင်းတွေ့ -

“ဝွေဗွေယိုနှင့် အင်းညီသွ။ ဗွေဘုရားတဲ့ ခန္ဓာ၊ အာယတ
န ဓာတ် ပေးငါတဲ့ သေတင်း” လွေလောင်း နီဗ္ဗေဒဘုရားနိုင်းနှင့်။
နီဗ္ဗေဒဘုရားရိုး -

၆၄။ **ပါဠိ** - ယာဝ ဇီဝိဓ္ဓိ စေ ဗာလော၊ ပဏ္ဍိတံ ပယိရူပါသတိ။
န သော ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ၊ ဒဗ္ဗိ သူပရသံ ယထာ။

၆၄။ **အနက်** - ယောဗာလော - လိုမို့ကြမဲ့တရိုးတင်း၊ စေ
ပယိရူပါသတိ - မဉ်အုံညီခန်း၊ ပဏ္ဍိတံ -
ပညားသိုယို၊ ယာဝဇီဝိဓ္ဓိ - တသက်လုမ်းစဉ်းတဲ့၊ သောဗာလော-
လိုမို့ကြနောင်နှင့်၊ နဝိဇာနာတိ - တသေခွေင်တင်း၊ ဓမ္မံ -
သစ္စာတရားယိုသွ။

ကိမိဝ - ဥပမားပွဲခွိုင်းတဲက် တွိုင်းဟးနိုင်းမဲ့နဲတင်၊
ဒဗ္ဗိ - မောင်းဒေါင်နှင့်၊ (အင်းကွယ်သွ။ဟန်းအိုတဲ့)၊ နဝိဇာနာတိ
ယထာ - နိုင်းတသေတင်း၊ သူပရသံ - ဟန်းအိုအရသာနှင့်သွ။

၆၃။ ဂါးထားပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

လို့မွိုက်မိုင်တရိုးတင်း မည်အံ့ညီခန်း ပညားသျှိယို တသက်
လုမ်းစွဉ်းတဲ့ လို့မွိုက်နပ်နပ်၊ တသေခွောင်တောင်း သစ္စာတရာ၊
ယိုသွ။

ဥပမာပွဲမွိုင်း တဲက်တိုင်ဟးနဲင်းမိုင်နဲတင် - မောင်းဒေါင်
နပ် (အင်းကွယ်သွ။ဟန်းအိုတဲ့) နဲင်းတသေတင်း ဟန်းအိုအရသား
နပ်သွ။

၆၄။ ဂါးထားအဓိပ္ပါယ်အချွတ် -

မောင်းဒေါင်နောင်၊ အင်းကွယ်သွ။ဟန်းအိုတဲ့ သေတင်း ဟန်း
အိုအရသား၊ နဲင်းနောင်နေနေ လို့မွိုက်နပ်၊ အံ့ညီသွ။ ပညားသျှိ
တဲ့ တသေတင်း သစ္စာတရာနပ်သွ။

နားဟားတရာယိုအကျိုး

နားဟားတရာယိုထွဲ့တင် အာဂန္တုက ရဟန်းဖုံးနပ်၊ လို့သပ်၊
ကိလေးသား ထွာလို့စွဉ်း ရဟန္တာဖုံးသွ။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အီသတိ၊နဲင်းယို

ဟော်ထွားသွဉ်ဟး ဥဒါယိမထေရ်ဝတ္ထုယိုတင် -

၁။ ပေါးထင်းတန်ချာနမ်း၊ ပေါးအွဉ်းဒါးနမ်းနပ်၊ မဲငါပေးတရေး
လင်၊ ဝင်ကဲ့ရဲ့ဒါးအကျောင် ၊

၂။ လို့မွိုက်နပ်၊ (ဗွန်ပီမောင်းဒေါင်) အံ့ညီသွ။ ပညားသျှိတဲ့
တသေတင်းတရာ၊ အကျောင် ၊

၃။ နားဟားတရားနောင်၊ ထွာနှောင်၊ ရဟန္တာအကျောင်း -
စတင်ခဲ့င်းနပ်၊ သေထွာ၊ လအိသတိ၊ အာတန်သွ။

ဟောင်တောင်၊ခရား အဓိပ္ပါယ်

လို၊မျှက်နပ်၊ သေနှောင်တင်း “ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိ၊ ပဋိဝေဓ”
ယိုဖုံးသွ။ (ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ ပထမတွဲ-၃၀၁)

၆၄။ တရားဂါးထား၊ ငေါင်းလင်္ကာ

၁။ ဟန်းအိုရသာ၊ မောင်းဒေါင်တာ၊ သေနားဖိုဖိုတင်း။

၂။ လို၊မျှက်ဆယ်ကပ်၊ သူးတော့မျှတ်၊ အာ ဓာတ်
သေအဲဉ်ထောင်း။

၆၄။ တရားဂါးထား၊ လင်္ကာကဗျာ

လို၊မျှက်ဆယ်ကပ် - လို၊မျှတ်သူးတော့

အာ ဓာတ် ခန္ဓာ - သစ္စာ၊ သဘော၊

သေတင်းဟွိုန်ငမ်း - ကျနမ်း လို၊မော့

မောင်းဒေါင်တာ - ရသာ၊ မသေခေါ် ။

ဥဒါယိမထေရ်ဝတ္ထု ဝတ္ထုယိုသွ။

၆။ ပါဝေယျက ရဟန်းသံ့ဆီဝတ္ထု

နီဗ္ဗေဒဘုရား သတင်းသွေးအရင်းအမြစ် အေးတဝှန်းကျောင်းကို အတွင်း ပွိုင်းပွိုင်းတွင်း ပါဝေယျက ရဟန်းဖုံးတင် ဟော်၊ ဟားတရား ယိုသွေ။

ပါဝေယျကခမ်းသား အဖြာသံ့ဆီနဝ်၊ အရင်းထုန်းပါ၊ မှူး၊ ခတ်၊ တဖြာ၊ အိုးတခြာကို ဖွင့်မွူးခြာ၊ မော့ခွဲနီဗ္ဗေဒဘုရားတင် နီဗ္ဗေဒ ဘုရားဟဲ့၊ “ဟေ ဘိက္ခု - လွဉ်ဟင်းရဟန်း” ရိုးနဲင်းနဝ်၊ တွေ့၊ ကားကအရ်၊ ထွာလို့စွဉ်းရဟန်း။

ဆောက်တယိုးကံကျင်၊ ချိန်းခါးကားလ ကထင်ညာဆိုင်နဝ်၊ နားဟဲ့ “သံးသရားဓမ္မ - အနမတဂ္ဂသုတ္တန်း” တင် ကုသိုလ်းပန်ချာ ပါအာနဝ်၊ မ၊ လ၊ လွ အရဟတ္တဖိုလ်၊ ထွာလို့စွဉ်း ရဟန္တာဖုံးသွေ။

လ၊ ယိုငါးတရား အများသံဃာ အံ့ဖြားလွှတ်င် နီဗ္ဗေဒဘုရား ရိုး -

၆၅။ **ပါဠိ** - မုဟုတ္တမပိ စေ ဝိည။ ပဏှိတံ ပယိရူပါသတိ ။
ဒိပုံ ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ၊ ဇိဝါ သူပရသံ ယထာ ။

၆၅။ **အနက်** - ဇိဝါ - ဖြေ၊ နဝ်၊ ဝိဇာနာတိ - သေခွေင်၊ ဒါး၊
သူပရသံ - ဟန်းအိုအရသားယို၊ ယထာ -
မွန်ပီနဝ်၊ နေ၊ ဝိည။ - လိန်းမားသေလျင်း ပညားသျှင်းတဲ့၊ စေ
ပယိရူပါသတိ - မဉ်းဆယ်၊ ကပ်ဗား၊ ပဏှိတံ - ပညားသျှိယို၊

မဟုတ္တမဝိ - တဆင်းပေးငါတဲ့ယဝ်း၊ ခိပ္ပံ - မွိုင်းမွိုင်းကြိုင်ကြိုင်၊
ဝိဇာနာတိ - သေခွေင်းချား၊ ဓမ္မံ - လောကုတ္တရာယိုသွ။

၆၅။ **ဂါးထား ပြန်းပအိုဝ်းခြင်ခြင် -**

ဖြေ့နပ်၊ သေခွေင်းချား ဟန်းအိုအရသာယို၊ ဗွန်ပီနပ်၊
နေနေ လိန်းမားသေလျင်း ပညားသျှင်းတဲ့ မှ်းဆယ်ကပ်ဗား
ပညားသျှိယို တဆင်းပေးငါတဲ့ယဝ်း မွိုင်းမွိုင်းကြိုင်ကြိုင် သေခွေင်း
ချား လောကုတ္တရာယိုသွ။

နားဗားတရာယိုအကျို၊

တရာယို ကထင်းသွတ်နပ်၊ ရဟန်းသီးဖုံး လုလွအရဟတ္တ
ဖိုလ်း ထွာရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်းအာတန်။

လုဗဟုသုတ ၊ လုအိသတိ၊ နှဲင်းယို

ဟော်ထွားသွဉ်ဗား ပါဝေယျကရဟန်၊ သွံဆိဝတ္ထုယိုတင် -

- ၁။ ထုမ်းတရာနပ်၊ မျတ်လဲဉ်းက ထုမ်းလိုမူးအကျောင်၊ ၊
- ၂။ ကုသိုလ်းပန်ချာ ပေါးအဝ်းအာနပ်၊ ထွာယိုရဟန်း၊ လုယို
တရာ အကျောင်၊ ၊
- ၃။ ဖြေ့လောင်းနပ်၊ အွဉ်းဒင်းငါ ဟန်းအိုတဲက်ငါတဲ့ သေစွဉ်း
အရသာ၊ လိုလိန်းမားတဲ့ အံထေ့ ပညားသျှိထျှတဆင်း
ငါတဲ့ သေစွဉ်းတရာ အကျောင် - စတင်နှဲင်းနပ်၊ သေထွ၊
လု အိသတိအာတန်။

ဟောဝံတောင့်၊ ခရား အဓိပ္ပါယ်

“အနမတဂ္ဂ”ကရီးနပ်၊ သင်္သရာဗျူ၊ ချာငါဗျူဗန်း
ဆွမ်းနမ်းသေတောင်း။

၆၅။ တရားဂါးထား၊ ငေါင်းလင်္ကာ

- ၁။ ဇာတ်ရီးပန်ချာ၊ ကုသိုလ်းအာ၊ ယိုခါ ထွာယိုစင်၊ ။
၂။ မျတ်ကုသိုလ်းမျိုး၊ ပါအာလို၊ လယို၊ တရားရင်၊ ။
၃။ ဗွန်ပီဖြေမျိုး၊ လိန်းမားလို၊ သေယို၊ တရားရင်၊ ။

၆၅။ တရားဂါးထား၊ လင်္ကာကဗျာ

- ဇာတ်ရီးပန်ချာ - ပါအာကုသိုလ်း
စိုးယိုစင်၊ စောင်း - ယပ်တင်းထွာယို၊
ဖြေသေဟန်းအို - ဗွန်ယို ပုဂ္ဂိုလ်း
ဆယ်ကပ်ထင်း - တဆင်း၊ သေလိတ်ကို ။

ပါဝေယျက ရဟန်းသံဆီဝတ္ထု၊ ထွေယိုသွ။

၇။ သုပ္ပဗုဒ္ဓ လို၊တွတ်၊ဝတ္ထု

နိဗ္ဗေဒဘုရား သတင်သွံ့အပ်အံ့ ရားကျိုဟ်းခမ်း ဝေဠုဂွန်း
ကျောင်ကိုအတွင်း ပွိုင်းပွိုလွမ်း သုပ္ပဗုဒ္ဓ လို၊တွတ်၊နောင်တင်
ဟော်၊ဗားတရာယိုသွ။

သုပ္ပဗုဒ္ဓနဝ်၊ အံ့ပရိသတ်အသောင် နားနိဗ္ဗေဒဘုရား တရား
တွင်း လေးစွဉ်းတမက်တဖိုလ်း (ထွာစွဉ်းသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်း) တင်
နားတရားထွ။ ထို့င်းသင်၊လွဉ်၊ ပရိသတ်အများ ဝွေကလ၊ တရား
နောင်၊ သမ်းမည်လောင်းနယ် ဗ္ဗေဒဘုရားတွေ့၊ ခွယ်ချာသင်၊ယင်း
ကျောင်။

ခွန်သိကျာ၊ သေအခရားတင် အံ့မှို၊လောင်း ထွဉ်းရိုးရဲင်း
ယို -

“သုပ္ပဗုဒ္ဓဟေ - နားနဝ်၊ ထွာဒုက္ခိတ၊ ထွာလိုဒုက္ခ တဖြာ၊
ခွေအီးဖေးအာအာနား၊ ရွဉ်ခံ၊ဥစ္စား၊ ကွယ်းတွေ့၊ နားရိုး ဗားရဲင်းယို-

“ဘုရားနဝ်၊ ဘုရားမွေးတင်း၊ တရားနဝ်၊ တရားမွေးတင်း၊
သံဃားနဝ်၊ သံဃားမွေးတောင်း၊ ခွေကို၊ကွယ်၊ဘုရား အကျိုးအဲဉ်
ထင်း၊ ခွေကို၊ကွယ်၊တရား အကျိုးအဲဉ်ထင်း၊ ခွေကို၊ကွယ်၊သံဃား
အကျိုးအဲဉ်ထင်း - ဒေါ၊ငေါင်းရဲင်းနဝ်၊ဟဲင်း”

“နားနဝ်၊ ပါ၊မဲ့”

“ခွေယို ခွန်သိကျာ၊နဝ်၊သွ။ကွိ”

“ဓ္မိကံမွေးစွဉ်းထာ၊ ဝင်၊သ၊တင်းပါ၊၊ စင်းသိကျာ၊ဟေး-

ခွေယို နာရီလိုညှမ်း၊ လိုမ္မ၊ လိုတဆွူးတဆိုင်နဲ့၊ ခွေယိုလိုညှမ်း၊
လိုမ္မ၊ လိုတဆွူးတဆိုင်မွေးတမ်း၊ ခွေယို သူးတေားကောင်းတခြို့၊
နွတ်မျိုးအောင်၊ ခွေခြွေတွမ်း သူးတေားကောင်းတခြို့၊နွတ်မျိုး
ပဉ်တင် ခွေယိုနပ်၊ ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါး အရိယာသူးတေားကောင်း၊
သီး (ထီးခွေယိုနပ်) တဟဲ့တောင်းလိုမ္မ၊ တဟဲ့တမ်း လိုဒုက္ခ”
ဒေါချာတျက်တျက်စွဉ်း ခွန်သိကျာနဲင်းနောင်။

ခွန်သိကျာနပ်၊ လွေထေ့နီဗွေးဘုရား၊ လင်းနယ် အခရား
နပ်တင် နီဗွေးဘုရားရိုး -

“တကာ၊ ခွန်သိကျာဟွေး - သိကျာနဲင်းနား အဖြာ၊
အရားအရောင်ခန်းတဲ့ယင်း - ‘ဘုရားနပ်၊ ဘုရားမွေးတမ်း၊ တရား
နပ်၊ တရားမွေးတမ်း၊ သံဃာနောင်၊ သံဃာမွေးတမ်း’ ထွဉ်းသုပ္ပ
ဗုဒ္ဓ ဒေါနဲင်းနပ်တလုတမ်း၊ ဗွေးစောင်းဘုရားဒေါဖေး ခွန်သိကျာ၊
နဲင်းနပ်ထွူ သုပ္ပဗုဒ္ဓတဲ့ ဖျော်လွဉ်၊ သရောင်းသရေ၊ လောင်းနယ်
ဝွေ၊ ကလုတရားခရားထွူခါ ထိုင်းသင်ချာခန်းဒျားနပ်သွ။”

တိုးမဟေ့မညာ၊ ဘီလူးတဖြာ ဖန်ဆင်အနမ်း ဖိုးမွူးပေး
သား၊ လောတရူ ထောင်းသီထိုးစွဉ်း သုပ္ပဗုဒ္ဓနောင်တင် သုပ္ပဗုဒ္ဓ
နပ်၊ ထင်းထွာတောစွဉ်း လူးတာဝတီသားသူးသွ။

ကခံးဗား ဖိုးမွူးထောင်းသီ ဝဋ်လီအကျောင်၊

အိုးစခါ သဋ္ဌေပိလစ်ဖြာဖုံးနောင်၊ ဟဲ့လိုမူးခတ်တဖြာ၊
(ဖေးရွဉ်ယောင်း - ပျားဆောင်းတဆင်းတာ) ဟဲ့လွေဥယျာဉ်း

ခြံကို၊ ငွေသီးမွန်းပျော့၊ တနီ၊ မွူးမွူးထွူ၊ မွူးဟာထွိုင်းသင်းချာတွေ့၊ ရိမ်ချာ ငွေသီးရွှင်တောင်၊ ထူးခြင်ပါဝင်၊ အခြိုင်းအခြို၊ မာသီထို၊ ပါ ပါ၊ မူးခတ်၊ နှပ်၊ ပါ၊ မူးနှပ်၊ ဆာသ၊ ကဲဉ်းငါး မရေးမရားတွေ့၊ ဆုတောင်၊ ဒေါ့၊ နဲဉ်းယို - “တို့ဘဝငါ ခွေသင်းထွာဘီလူ၊ မူး၊ စွမ်းဘဝစွမ်းဇာတ်၊ ဖေးခွေကသတ်သီချာဗား ငွေသီးယို ဝင်းလစ်၊ နော်” ဆုတောင်၊ နဲဉ်းနှပ်ထွူခါ သီငါခန်းဒျား၊ လွေထွာမွေး ဘီလူ၊ မူး။

တို့နီဗွေးဘုရာ၊ စိုးယို သဌေပိုင်၊ လစ်ဖုံးနှပ်၊ သင်းထွာ “ပုတ္တုသာတ်၊ ဗာဟိယဒါရုစီရိယ၊ တမ္မဒိဋ္ဌိက၊ သုပ္ပဗုဒ္ဓ” ယိုလစ်၊ ဖြာဖုံးသွ။ ကွပ်ငွေသီး မာသီဗားဝင်းတင် ပျိုးဝဋ်နှပ်တွေ့၊ စွမ်း ဘဝစွမ်းဇာတ် ဘီလူ၊ မူးကသတ်သီချာနောင်၊ ဘဝပေါင်၊ တရု၊ တကားတင်းဒွမ်သွ။

သုပ္ပဗုဒ္ဓ ကတိုးထင်းဗား တားဝတ်သား လူခမ်းအကျောင်၊

သုပ္ပဗုဒ္ဓနှပ်၊ နားရိုးရိုးသေးသေးတရား၊ လူခါ၊ သောတာ ပတ္တိဖိုလ်း (ထွာသောတားပန်းပုဂ္ဂိုလ်း)တင် တိုးထင်းဗား တားဝတ် သား လူခမ်းသူသွ။

သုပ္ပဗုဒ္ဓ ကထွာဗား လို၊ တွတ်၊ အကျောင်၊

သုပ္ပဗုဒ္ဓနောင်၊ အိုးဘဝတဗားကို အမည်တေးကဟဲ့ဒါး “တဂရသိခိ” ပစ္စေကဗုဒ္ဓါယို ငွေပထူဗားဖို တွမ်းယဲ့တီ၊ မရိုးမသေး

ကွပ်ပဲစ်မား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါး နှိုင်းနပ်တင် လင်းထဲငါးရိုင်း ကားမိုင်းနောင်း
နောင်းထွူမ၊ သင်ထွာလ၊ယင်းလို၊ အကုသိုလ်းကံးအနာ ဝဋ်ပန်ချာ
အစော့၊ သင်မော့ရော့ဂါး ထွာဟးလိုတွတ်နပ်သွ။

နီဗ္ဗေဒရာရ၊ရိုး -

“တပဲ့တပန်၊ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - လိုသတ္တဝါးသီးဖုံးနပ်၊
အနမ်းမားဒျား အကုသိုလ်းကံး၊ အဗ္ဗေဒခံးချာဟးဒုက္ခ၊ ဘဝပေါင်၊
အာတန်” မိန်းနှိုင်းနောင်ထွူခါ ဟော်ပါနှိုင်းယို -

၆၆။ ပါဠိ - စရန္တိ ဗာလာ ဒုဗ္ဗေဒ၊ အမိတ္တေနဝ အတ္တနာ။
ကရောန္တာ ပါပံ ကမ္မံ၊ ယံ ဟောတိ ကဋကပ္ပလံ။

၆၆။ အနက် - ယံကမ္မံ - ကံးမိုင်းတရိုးတမ်း၊ ဟောတိ- ထွာ
အီ၊ ကဋကပ္ပလံ - ခါးကရစ်မျိုး ဒုက္ခအကျိုး
သွ။ ပါပကံ - ယျုတ်ညး ကထဲဖျိုးဒါး၊ တံကမ္မံ - ကံးယို၊ က
ရောန္တာ - ကအောင်းမားလွဒါး၊ ဒုဗ္ဗေဒ - ပညားအဲဉ်ထမ်း၊
ဗာလာ - လိုမွိုက်ဖုံးနပ်၊ အမိတ္တေနဝ - ရန်းသူလွဉ်နက်ဝင်၊
နိစ္စကံဗ္ဗေဒတမ်း၊ အတ္တနာ - အနမ်းတွမ်းအနမ်း နိစ္စကံချာဒျားတင်၊
စရန္တိ - သောင်ခြင်တဉာ် အဝံးခံးလွေဟး နှိုင်းနပ်သွ။

၆၆။ ဂါထာ ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

ကံးမိုင်းတရိုးတမ်း ထွာအီခါးကရစ်မျိုး ဒုက္ခအကျိုးသွ။
ယျုတ်ညး ကထဲဖျိုးဒါး ကံးယို ကအဝံးမားလွဒါး ပညားတအဲဉ်

ထမ်း လို၊မြိုက်ဖုံးနပ်၊ ရန်းသူလွင်နက် ဝင်၊နိစ္စက်မွေးတမ်း၊ အနမ်း
တွမ်းအနမ်း (အထာ၊မာ၊တွမ်းအထာ၊မာ၊) နိစ္စချာချားတင် သောင်
ခြင်၊တဉာ၊ အင်းခံလွေ၊ဗား နှဲင်းနပ်၊သွ။

နားဗားတရာ၊ယိုအကျို၊

တရာ၊ယို ကထင်းသွတ်၊နပ်၊ လို၊သီးဖုံး လ၊လွသောတာ
ပတ္တိဖိုလ်း - စတင် နှဲင်းနောင်၊ဖုံးသွ။

လ၊ဗဟုသုတ၊ လ၊သတိ၊နှဲင်းယို ဟော်၊ထွားသွဉ်ဗား သုပ္ပဗုဒ္ဓဝတ္ထုယိုတင် -

- ၁။ နမ်းနပ်၊ မော့၊ရော့ဂါးတဲ့ယမ်း (သ၊မဉ်းအင်းစဲချား တရာ၊
လောင်းနပ်၊) သ၊ချမ်းသားချား အကျောင်၊ ၊
- ၂။ တမြို၊ဥစ္စား တချမ်းသားတင်းစွဉ်းတဲ့ သဒ္ဓါး သီးလ-စတင်
အရိယားတမြို၊ ကအင်းလို၊နပ်၊ “လို၊ဒုက္ခ” တရို၊ထွိုက်
တမ်း၊ ရှို၊ထွိုက်ချား “လို၊မြွေတရာ၊”နှဲင်းနပ်၊ အကျောင်၊၊
- ၃။ ပေါးလ၊သွ။တရာ၊ (ပေါးထွာအရိယား) နပ်၊ ခံပယ်း
နွောင်၊တောင်း ရတနားသွံပါ၊ အကျောင်၊ ၊
- ၄။ ပေါးမာ၊ကုသိုလ်းအဟောဝ်တဲ့ မော့၊ချားသုခချမ်းသား၊
ပေါးမာ၊ အကုသိုလ်းတဲ့ ခံးဗားငါးရှင်၊ ဒုက္ခဆိုင်၊
အကျောင်၊ ၊

၅။ ဝဋ် - ကရို၊နောင်၊ ထို၊လဲ့၊တလွစ်တောင်း၊ ခံ၊ချာဗား၊ချား၊
အကျောင်၊ - စတင်နဲ၊င်းနင်၊ သေထွ၊ လ၊အီသတိ၊
အာတန်သွ။

**ဟောင်တောင်၊ခရား အမိပ္ပါယ်၊
သူးတော၊ကောင်၊ အရိယား ဥစ္စားတခြ၊ (၇)မျိုး -**

“သဒ္ဓါခနံ သီလခနံ၊ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပိယံ ခနံ။
သုတနေဉ္စ စာဂေါ စ၊ ပညာ ဝေ သတ္တမံ ခနံ ။
(ဓမ္မပဒ = ဌ ၂၀၂)

“သဒ္ဓါး ၊ သီးလ ၊ ဟိရီ ၊ ဩတ္တပ္ပ ၊ သုတ ၊ စာဂ၊
ပညား” ယို (၇)မျိုးသွ။
ယဿ ဧတေ နော အတ္ထိ၊ ဣတ္ထိယာ ပုရိသဿ ဝါ။
‘အဒလိဒ္ဓေါ’တိ တံ အာဟု၊ အမောယံ တဿ ဇီဝိတံ။
(ဓမ္မပဒ - ဌ ၂၀၃)

ပြန့်ပအိုဝ်း - အမူးရိုးတင်း၊ အခိုရိုးတင်း ပါ၊မဲ့င်၊ရိုးတင်း
တခြ၊နင်၊ (၇)မျိုး၊ အင်းနမ်းလောင်း၊ ပါ၊နင်၊နင်၊ လို၊ခြောဒုက္ခ
မွေးတင်း၊ ပွေးစောင်းအရိယားသီး ရိုးလွနဲ၊င်းနင်၊ ဝွေ၊နင်၊ ထွာ
လို၊အငို၊တန်းတန်သွ။

၅၆

ဓမ္မပဒ အမည် (၅)

၆၆။ တရာ၊ဂါးထား၊ ငေါင်းလင်္ကာ၊

၁။ ခါးရစ်၊အမျိုး၊ ဒုက္ခကျိုး၊ နီလို၊ ကခံးဟး ။

၂။ ရန်းသူ၊နိစ္စက်၊ နီယူ၊ပက်၊ နဝ်၊တွက် မွေးတင်းငါး ။

၃။ နီနမ်းထား၊မား၊ နီခံးဟး၊ ဝဋ်ချား ခဲင်းနဝ်၊ချား ။

၆၆။ တရာ၊ဂါးထား၊ လင်္ကာ၊ကဗျာ

ခါးရစ်၊အမျိုး - ကွဲင်ကျိုးခံးဟး

ရန်းသူ၊နိစ္စက် - ယူ၊ပက်နဝ်၊ရာ၊

ပွိုးနဝ် - မမွေး - နီဟွေး ထားမား

ဝဋ်လဲ၊ချား - ခံးဟး ဘဝအာ ။

သုပ္ပဗုဒ္ဓဝတ္ထု၊ ထွေယိုသွေ။

နောင်း ၁၃၆၉-ဟး၊ ဒေဉ်သံလောင်း (၁၂)နီ၊

မွူးနီ၊ အဂါး

တွယ်ချေတွမ်း ဝေင်၊သထွေးပေး

ကွန်ပျူတာ

၈။ ပါ၊ထိုင်လဲင်းဝတ္ထု

နီဗ္ဗေဒဘုရား သတင်သွံ၊အဝ်းအုံ ဇေတဝ္ဋနံကျောင်းကို
အတွင်း ပွိုင်းပွို၊တွမ်း ပါ၊ထိုင်လဲင်းသားတဖြာတင် ဟော်၊ဗားဝတ္ထု
ယိုသွ။

ခ၊တရောင်နပ်၊ တခွန်၊သီးဖုံ၊ သင်၊ဖန်းလို့ဝင်၊ရွှင် လဲင်းကို၊
တခွန်၊တဖြာ၊ ကအံးသိပ်၊ခေါ်ခေါ် ရွှင်တရောင်ထွတ်နောင်၊ ထဲသေ၊
လဲင်းကို။

ဝေင်၊သာဝတ္ထိယျ၊ ပါ၊တဖြာ၊ လွေ၊ထိုင်စောင်းလဲင်း။

လဲင်းသားနပ်၊ အီးလ၊တရား နီဗ္ဗေဒဘုရားသေတင် ဟဲ့လွေ၊
ပါ ဗ္ဗေဒအာနန္ဒာ၊ တွိုးလွေ၊လဲင်းကို ပါ၊ခိုလွှင်ဝဲင်း ဗ္ဗေဒဘုရားထွါခါ
လွေ၊ထိုင်ချာအလဲင်း၊ နီဗ္ဗေဒဘုရားကျ၊လွေ၊ ရွှင်တရောင်ထွတ် ထျ၊
နပ်၊တင် -

“အားနန္ဒာ၊ဟေး - ထွားမွိုင်း ရူးအစွ၊သန်၊ ရူးတန်ယို
မွိုင်း”

“ဩဗ္ဗေဒ - ရူးအစွ၊သန်၊ ရူးတန်နပ်၊ ခွေသွဉ်းထီးချား
ဗ္ဗေဒဩ” လောင်းချာနဲင်းနောင်။

နီဗ္ဗေဒဘုရားတွမ်း အားနန္ဒာ၊ ကထင်းလဲင်းညာတင် ပါ၊နပ်၊
ရေ၊လွေ၊တွယ်းသီရူး၊ ရူးဗ္ဗေဒတင်း ရွှင်တရောင်ပုံးချားတင် ဝွေ၊ထူး၊
လွေ၊အွဉ်းသေ၊သူ၊ ဗစ်၊ခါ၊တွမ်း ဟမ်းဖွန်း။

ခွန်လို့ဖုံး ထောင်လွဉ်၊ တခွန်သား ခင်းခြောင်တင် ဖျော်
လွေ့လဲင်းကို၊ ထုမ်းချာထုမ်းငါ လွေ့မော့ရွဉ်တရောင်ပုံး၊ ဆွမ်းသင်၊
လဲင်းသား၊ သင်အွဉ်းနယ်ခွန်တော့၊ ခွန်တဲ့ တရီတရာဒွမ်၊ ထွဉ်း
လွေ့မာသီ။

တဖူးလောင်းနပ်၊ ပေါးခွန်လို့ဖုံးတွယ်၊ အလဲင်းမုဲင်၊ အလဲင်း
မုဲင်တဲ့ယောင်း လဲင်းသားနပ်ရီ၊ -

“အားနန္ဒာဟေး - ထွားမွိုင်း ရူးအစွူးသန်၊ ရူးတန်ယို
မွိုင်း”

“ဩဗွေ - ရူးအစွူးသန်၊ ရူးတန်နောင်၊ ခွေသွဉ်းထီးဒျား
ဗွေဩ”

ရွပ်ဟေ့၊ ဘုရားငေါင်းတွမ်း ဗွေအားနန္ဒာငေါင်းနပ်လွမ်း။

ခွန်လို့ရီ -

“ပါနောင် - နာကရွပ် ဗွေဘုရားငေါင်း၊ ဗွေအားနန္ဒာ
ငေါင်းလွမ်းနပ်၊ အကျောင်ခရာ အောင်းနဲင်းမုဲင်?”

“ခွေယို သီမဉ်းသင်ပသာယင်း ခွန်တန်ငါနပ်မ၊ ခွေခြင်း
နယ်”

တို့နောင်တင် ခွန်လို့ဖုံး သင်ပသာယင်း ခွန်တန်ထျ၊
လောင်းပါနဲင်းယို -

“ဩဗွေ - ပါယိုနပ်၊ နီသွဉ်းသီး တွယ်အလဲင်းမုဲင်၊ အလဲင်း
မုဲင်တဲ့ယောင်း ဝွေရွပ်ဒျား -

“အားနန္ဒာပေး - ထွားမြိုင်း၊ ရူးအစွူးသန်၊ ရူးတန်ယို
မြိုင်း”

“ဩဗ္ဗေ - ရူးအစွူးသန်၊ ရူးတန်နပ်၊ ခွေသွဉ်းထီးချား
ဗ္ဗေဩ’ ဂွေ့ရွစ်ချား ငင်းနပ်၊ လွှမ်း၊ ဗ္ဗေဩ”

ခွန်တန်ရီ ပါးလဲင်းသားနိုင်းယို -

“ပါးနပ် - နာ၊ ကရွစ်ငေါင်းနပ်၊ နပ်၊ ကွပ်ပိုးအကျောင်၊
နိုင်းမဲ့”

“ဩဗ္ဗေ - ခွေသွဉ်းယိုနပ်၊ တခွန်၊ မွေးတောင်း” ဂွေ့လောင်း
ချာနိုင်းနပ်၊ ထွူတင် ဂွေ့လောင်းလို့ပါ ဘုရားကကျွဲလွဉ် ဘုရား
ကဒေါ့ငေါင်း၊ အားနန္ဒာ၊ ကလောင်းချာဖုံးနောင်၊ သွူ။

ခွန်တန်ရီ -

“အမတ်ဖုံးပေး - ပါးယိုနပ်၊ အသက်သေး၊ အွဉ်းနယ်စွဉ်း
ဗ္ဗေဘုရားတင် ဂွေ့ယိုနပ်၊ နီဖေးတငါတင် အပဲစ်ထွာတင်း၊ ခွေအီး
ထင်းလောင်းက ဗ္ဗေဘုရား၊ ရီထျှေရီနာအိုန်းက” ရိုးနိုင်းနပ်၊ ထွူတင်
ဟဲ့တွမ်းပါးလဲင်းသား ထင်းထေ့နီဗ္ဗေဘုရား။

“ဩဗ္ဗေ - နီဗ္ဗေတွမ်း၊ ဗ္ဗေအာနန္ဒာ၊ ကျွဲလွေ့ဟေးနေ
ဟောင်း ပါးယိုလဲင်းကို ဗ္ဗေဩ”

“ကျွဲလွေ့ဟေး တကား”

“နီဗ္ဗေသီး လွေ့ထီးအမျိုးမဲ့၊ ဗ္ဗေဩ”

“လွေ့ထီး တောင်ပဲင်း တွမ်းရွဉ်တရောင်စားတဖြိုး”

“နီဗ္ဗေသီး ဒေါ့ငေါင်းနိုင်းမဲ့၊ ဗ္ဗေဩ”

“ခွေရိုး - ‘အားနန္ဒာဟေး - ထွားမှိုင်း ရှူးအစူးသန်၊
ရှူးတန်ယိုမှိုင်း’၊ အားနန္ဒာရိုး - ‘ဩဗွေး - ရှူးအစူးသန်၊ ရှူး
တန်နပ်၊ ခွေသွဉ်းထီးချား ပွေးဩ’ အားနန္ဒာ လောင်းချာဟားနင်း
နပ်၊”

ခွန်တန်လောင်းချာ -

“ဩဗွေး - ပါယိုနပ်၊ အသက်သေး မဉ်းအွဉ်းနယ်တင်း
နီဗွေးနပ်၊ အသက်အီးသွားဒွါမ်၊ ကားကားနဲ့၊ ဝွေသေရွှပ် နီဗွေးသီး
ငေါင်းတင် ဝွေသီဟားတင်းဒွါမ်ထာ၊ ပွေးဩ”

နပ်၊ထွူတွေ့၊ နီဗွေးဘုရား ဟော်၊တရားနဲင်းယို -

၆၇။ ပါဠိ - န တံ ကမ္မံ ကတံ သာဓု၊ ယံ ကတွာ အနုတပ္ပတိ။
ယဿ အဿုမုခေါ ဧရောဒံ၊ ဝိပါကံ ပဋိသေဝတိ။

၆၇။ အနက် - ယံကမ္မံ - ထာ၊မာ၊အမျိုးမဲ့၊ရိုးတင်း၊ ကတွာ-
မာ၊ထွူတင်၊ အနုတပ္ပတိ - ခိုးလျားဆိုင်၊ဟား၊
ကတံ - ကမာ၊ဒါး၊ တံကမ္မံ - ထာ၊မာ၊အမျိုးနပ်၊နပ်၊ နသာဓု-
တဟင်တင်း၊ ယဿ (ကမ္မဿ) ဝိပါကံ - ဟင်တင်းထာ၊မာ၊
အကျိုးတရားယို၊ အဿုမုခေါ - မဲ့ထီရီးရဲ့၊ ဧရောဒံ (ဧရောဒန္တော)-
ဌိုးယွဲးဟားထာ၊ ပဋိသေဝတိ - လဲ့၊ဖိုင်းမဒါး ခံးလွေ့ဟားနပ်၊သွူ။

၆၇။ ဂါးထား ပြန်ပအိုဝ်းခြေင်ခြေင် -
ထာ၊မာ၊အမျိုးမဲ့၊တရိုးတင်း မာ၊ထွူတင် ခိုးလျားဆိုင်၊ဟား၊

ကမာဒါ၊ ထာမာ၊ အမျိုးနပ်၊ နပ်၊ တဟောင်တောင်း၊ ဟပ်တင်း
ထာမာ၊ အကျိုးတရာယို မဲ့ထိရီးရွဲ၊ ငွိုးယွဲးဟာထာ၊ လဲ၊ ဖဲင်းမဒါ၊
ခံးလွေဟာနပ်၊ သွ။

နားဟားတရာယိုအကျိုး

နားဟားတရာယိုတင် တကားလဲင်းသားနပ်၊ လ၊ သောတာ
ပတ္တိဖိုလ်း၊ ရဟန်းဖုံးလဲ လ၊ လွသောတာပတ္တိဖိုလ်း (ထွာလွ သော
တားပန်းပုဂ္ဂိုလ်း) စတင် နှင်းနပ်၊ သွ။

**လ၊ ဗဟုသုတ ၊ လ၊ သတိ၊ နှင်းယို
ဟော်၊ ထွားသွဉ်မား ပါ၊ လဲင်းသားဝတ္ထုယိုတင် -**

- ၁။ မဉ်းမော့တလူးဟား ပျဿနားတမျိုးမျိုးနပ်၊ အဝ်းလိုးငါး
သက်သေ၊ ခွေါင်ခွေါင်ခံးခံး အကျောင်၊ ၊
- ၂။ ကဖေးအမိန်းသား (ဆဲင်းရာလိုတန်) ဖုံးနပ်၊ တဲ အွဉ်းသ၊
ခွ၊ ချီထွေထွေ၊ အထူးအနာ၊ ဖေးတငါတင်မို့နိုးတင်းအမိန်း
အကျောင်၊ ၊
- ၃။ ပေါင်၊ ကွိုက်၊ သူးတော့ကောင်းမ၊ လ၊ ထာချမ်သား
အကျောင်၊ ၊
- ၄။ သူးတော့ကောင်းသီးငေါင်းနပ်၊ အောင်းလိုးအွဉ်းဖေင်၊
တောင်း အကျောင်၊ - စတင်နဲင်းနပ်၊ သေထွေ၊ လ၊ အီ
သတိ၊ အာတန်သွ။

ဟောဝ်တောင်၊ ခရာ၊ အဓိပ္ပါယ်၊

“န တံ ကမ္မံ ကတံ သာဓု” တဟင်မာတင်း ထာမာအမျိုး
 ဖုံးနောင်၊ မာထာမာနောင်တင် ကထဲဟးငါးရဲင်၊ ကထာဟး
 တိရစ္ဆာန်း၊ ပိတ္တာ၊ အသုရကာယံ၊ ကနန်းသီလွဉ်းဟး၊ မဲ့ထီရီးရွဲး
 ကဠိုးယွဲးလွဉ်းဟး၊ အကျိုးအဲဉ်ထင်း ထာမာတဟောဝ်တောင်း
 မျိုးဖုံးနောင်သွ။ (ဓမ္မပဒ - ၄ ၊ ၃၀၆)

၆၇။ တရာဂါးထာ၊ ငေါင်းလင်္ကာ၊

- ၁။ ထာမာအမျိုး ၊ ဆဲင်နင်ရိုး ၊ အကျိုး ခိုးလျားငါး ။
 ၂။ ထာမာခိုးလျား ၊ နိုင်နင်စား ၊ စောင်းမား အီးချမ်းသာ။
 ၃။ ပေါးမာနင်နဲ ၊ မဲ့ထီရွဲး ၊ ငိုးယွဲး ရွိုးရွိုးဟး ။

၆၇။ တရာဂါးထာ၊ လင်္ကာကဗျာ

ထာမာအမျိုး	-	အကျိုးဆာငါး
ထာမာနင်စား	-	စောင်းမား ဟင်မာ
လိုကမာအီ	-	မဲ့ထီ ဟူးဟး
ငိုးခြင်ဟး	-	ချမ်းသာ၊ အဲဉ်ထင်းခြာ ။

ပါထိုင်လင်းဝတ္ထု ထွေယိုသွ။

၉။ စာကောင်းသား သုမနဝတ္ထု

နီဗ္ဗေဒဘုရား၊ သတင်သွံ့အင်းအုံ ဇေးတဝှန်းကျောင်းကို အတွင်း ပွိုင်းပွိုို့တွင်း “စာကောင်းသား သုမန” နှင်းတင် ဟော်၊ဗား ဝတ္ထုယိုသွ။

စာကောင်းသား သုမနနှင်း၊ စွမ်းရင်းရင်း၊ ထင်းဆက်ဖေးဗား၊ ခွန်ဗိဗ္ဗိသာရတာ၊ ကောင်းမှုလေ၊ သွမ်းစလယ်၊ လအို၊ သွမ်းဗီး (တရဲ) တဲ။

တို့၊တရောင်တွေ၊ နီဗ္ဗေဒဘုရား၊ အွင်းစွေးရောင်းတော၊ သူပါ၊ ကျွေးလွေးတို့၊သွမ်း၊ ဝေင်၊ရားကျိုဟ်းကို၊ စာကောင်းသား သုမန ကထင်းထီးဘုရားနှင်း၊ နှစ်သက်ဟောင်းငါးတင် - “ကင်းယို ခွေအီးပူးဇေးက ဗ္ဗေဒဘုရား၊ ခွန်လတင်း ကင်းတင် မာ၊သီခန်း ခွေတဲယင်း၊ ခွန်နောင်၊ ဖေးခွေင်၊ခွေဥစွား တသက်တာလွမ်း၊ ပူးဇေးဗား ဗ္ဗေဒဘုရားနှင်း၊ ဘဝကုဋေကုဋား အီးချမ်းသား”ယွမ်း အံးခြေးခြံ၊ ချသေးခွေကတဲ၊ထွတ်င် ကင်းကားကအင်းနှင်း၊ ပူးဇေးလို့စွင်း နီဗ္ဗေဒဘုရား၊ ဖြေ၊ပူးဇေးတဖဲ၊ နီဆုတ်၊နီဆုတ်၊ နီဗ္ဗေဒဘုရားဆ၊ကီလဲပါ၊ ချာငါထွေစေး၊ ဗ္ဗေဒဘုရား တံ၊ခိုအင်း၊ ကင်းထဲတင်းဟံး၊ အောင်းရံးလွေ၊သေးသေး ဗ္ဗေဒဘုရားနှင်းသွ။

ရားကျိုဟ်းခမ်းသား၊ ဖြားဆားတန်ပေး၊ ရှင်းဟန်အံးဖြား၊ ယွိုင်းယင်းစွင်းချား အကတူးပေါက်ဖုံးနှင်းသွ။

သုမနတဲ့ နှစ်သက်မွေးမင်းစွဉ်းထား၊ တွမ်းပီတိငတ်ပါ၊တင်
ဒင်ကာသင်၊ချာ အလမ်းကေးဟားနပ်၊သွ။

အမာရီဆွမ်းနဲ့ယို -

“တို့နားကင်းဖုံးဟာ”

“ခွေးပူးဖေးလို့လည်း ပေးဘုရား၊ ခွေနှစ်သက်မွေးစွဉ်းထား၊
အများတဲ့ နှစ်သက်ရမ်းခွေနေနေ”

“ငမ်းတမ်း ခွန်မာ၊သီနားနဲ့”

“ပူးဖေးဟားလည်း ပေးဘုရား မာ၊သီတဲ့ယင်း”

“ကွပ်နားတင် မဲ့နီတမျိုးပိုဖုံးယို သီပါ၊ အုံနဲ့ယိုထွာတမ်း၊
လွေ၊လောင်းရီး ခွန်တန်သူမ၊”

အမာလောင်းရီး ခွန်တန်နဲ့ယို -

“ဩဗွေး - ခွေသွဉ်းလမ်းသား သုမနနပ်၊ ကောင်းကား
ကအောင်း ပူးဖေးလို့ချားဘုရား၊ နီဗွေးမည်းထူးရေ၊ ဝွေ၊သူနပ်၊
ဟပ်ဟပ်ကိုင်ကိုင် တွမ်းခွေသွဉ်းပူးယို ဆင်းတမ်းထမင်းမင်း၊ ခွေသွဉ်း
အွဉ်းကိုင်ဖြတ်၊လဲဉ်းဝွေ၊ ပေးဩ” လမ်းရီးနဲ့နပ်၊။

ခွန်တန်ရိုး -

“အို၊ မွေးသွ။ - သုမနနပ်၊ ခွေအီးထူးရေ၊ချား” ရိုးနဲ့နပ်၊
ထွ။တင် နှစ်လွေ၊နီဗွေးဘုရားထူး၊ နီဗွေးဘုရားတဲ့ ကျွဲသင်းဟော်
ငါ၊ ဒေဉ်ဗွာသွမ်းဖျူး ကပ်လူးထွ။တင် နီဗွေးဘုရား ကျွဲသင်းကျောင်း၊
ကထင်းခွို့သော့ကျောင်းကိုမ၊ ကောင်းဖုံးနပ်၊ ကွဲဟူးလင်း ကျောင်း
ငါနပ်၊သွ။

ခွန်တန်တဲ့ ပသာလွဉ်၊ နီဗွေဘုရာ၊ထွူတင် သင်ချာဟော်၊
ချ၊လွဉ်သုမနထွူခါ ရီဆွမ်းပါနဲင်းယို -

“ကောင်းကအီးဆက်ဖေးခွေတာ၊ နာ၊ပူးဖေးလို့ဒျာ၊ ဗွေ
ဘုရာ၊နဝ်၊ နာ၊ချ၊သ၊နဲင်းမုဲင်၊ သုမန”

“ခွန်မဉ်းဗက်တဲ့ ခံအသီ၊ မဉ်းဝါးထန်းခမ်းထီတဲ့ ခံအထို၊
ခွေသွဉ်းရီ၊နဲင်းနဝ်၊ ဗွေဩ”

ခွန်တန်ရီ၊ -

“နာ၊နဝ်၊ လို့ရီမျတ်တန်ဟနော”တဲ့။

ခွန်တန်တဲ့ နစ်သက်ရမ်းငါးတင် ဖေးစွဉ်းဆု၊ “သဗ္ဗဋ္ဌက-
ကားကအဝ်းသွမ်၊မျို၊”လယိုအတိုင်၊သွူ။

၁။ ဆင် ၈-ဗား

၂။ သေ ၈-ဗား

၃။ သွဉ်းခို ၈-ဖြာ၊

၄။ သွဉ်းမူး ၈-ဖြာ၊

၅။ ခြိုင်းခြို၊အယံစား ၈-မျို၊

၆။ ရွဉ် ၈-ရေင်

၇။ ခြိုင်းခြို၊ပါထွူမူးနံ၊ ၈-ဖြာ၊

၈။ ဖေးအုပ်ဒုံ ၈-ဒုံ ဖုံးနောင်၊သွူ။

ဗွေအားနန္ဒာ၊ လောင်းရီဗွေဘုရာ၊နဲင်းယို -

“တကားသုမန - အီးလ၊ အကျို၊နဲင်းမုဲင်၊ဗွေ?”

“အားနုနွား - ‘သုမန ကုသိုလ်းနဝ်၊ ဆောပေးလွှမ်း၊ ယူ၊
 မွှါန်းနဲင်းနောင်လဲင်း၊ လဲင်းစွဉ်းအသက် - မာ၊ကုသိုလ်း၊ ကွပ်
 ကေးညှိုးငါးဘုရားခွေတင် လွေ၊ဗားဒွမ် အပါယံးလစ်၊ခမ်း၊ အီးတို့၊
 လွေ၊ဗားဒျား လူ၊ခမ်း၊ တို့၊တနီ၊ခါ အီးထွာပစ္စေကဗုဒ္ဓါး၊ အီးမဉ်၊
 ယင်းဒျား ‘သုမန’နောင်သွ။”

နဲင်းမွူးဟာတဲ့ ရဟန်းသီးဖုံး အံးဖြားလွ သုမနခရားတွင်၊
 နီဗ္ဗေတုရား ကျွ၊လင်၊ဟော်၊ဖေး တရားနဲင်းယို -

၆၈။ ပါဠိ - တဉ္စ ကမ္မံ ကတံ သာဓု၊ ယံ ကတ္တာ နာနုတပ္ပတိ။
 ယဿ ပတိတော သုမနော၊ ဝိပါကံ ပဋိသေဝတိ။

၆၉။ အနက် - ယံကမ္မံ- ထာ၊မာ၊အမျိုးမိုင်၊ရိုးတမ်း၊ ကတ္တာ-
 မာ၊ထွူတင်၊ နာနုတပ္ပတိ - ခိုးလျားဆိုင်၊ဗား
 တမ်း၊ ယဿ (ကမ္မဿ) ဝိပါကံ- ဟင်ငါးထာ၊မာ၊ အကျိုး
 တရားယို၊ ပတိတော - နစ်သက်ဟင်ငါး၊ သုမနော - သ၊ရေး
 ဟင်ငါး၊ ပဋိသေဝတိ - ရွှစ်တို့၊နိဗ္ဗာန်၊ အီးစံးစာ၊လွေ၊ဗား ချမ်းသာ၊
 နဝ်၊သွ။ ကတံ- ကမာ၊ဒါး၊ တဉ္စကမ္မံ - ထာ၊မာ၊အမျိုးနဝ်၊နဝ်၊
 သာဓု - လောကသံးသရား အတွက်တားနဝ်၊ ဟင်ငါး မရေး
 မရားနဝ်၊သွ။

၆၉။ ဂါးထာ၊ ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

ထာ၊မာ၊အမျိုးမိုင်၊တရိုးတမ်း၊ မာ၊ထွူတင် ခိုးလျားဆိုင်၊ဗား
 တမ်း၊ ကုသိုလ်းကမာ၊ အကျိုးတရားယို နစ်သက်ဟင်ငါး၊ သ၊ရေး

ဟင်္ဂင်၊ ရွှပ်တို့၊ နိဗ္ဗာန်၊ အိန္ဒြိယ၊ လောက၊ ချမ်းသာ၊ နှစ်သက်။ ကမာ၊
ဒါ၊ ထာမာ၊ အမျိုး၊ နှစ်၊ နှစ်၊ လောကသံသရာ၊ အတွက်တား၊ ဟင်္ဂင်၊
မရေးမရာ၊ နှစ်သက်။

နာမာ၊ တရာ၊ ယိုအကျိုး

တရာ၊ ယို ကထင်းသွတ်၊ နှစ်၊ ခါ လို၊ အာသတ္တဝါ၊ သေလွ
သစ္စာ၊ တရာ၊ လွှပ်ညာ၊ ခန်း၊ ချား၊ သံသရာ၊ နှစ်သက်။

လ၊ ဗဟုသုတ၊ လ၊ အိသတိ၊ နှိုင်းယို

ဟော်၊ ထွားသွဉ်ဗား “စာကင်းသား-သုမန” ဝတ္ထုယိုတင်-

- ၁။ လောကသံသရာ၊ ကနပ်တွက်ဒါ၊ လို၊ နှစ်၊ လိုင်းစွဉ်းသက်
လူးတန်၊ ဗွန်း၊ ချား၊ အကျောင်း၊ ၊
- ၂။ ခွန်ဟောင်သီးမျိုး၊ နှစ်၊ ယူးတောင်းနမ်းတား၊ ထွားချားဝင်၊
တွက်၊ နှစ်သက်ချား၊ လို၊ ဟောင်အကျောင်း၊ ၊
- ၃။ ခွန်ဟောင်သီးအမျိုး၊ နှစ်၊ လို၊ ဟောင်၊ ထာမာ၊ ဟောင်
ထွားလွှိုက်၊ ထွိုက်ထွိုက်တန်းတန်း၊ ပင်းထိုမပ်မပ် ဖေး
အပ်ချားဆု၊ အကျောင်း၊ ၊
- ၄။ ဟောင်မာ၊ ငါး၊ ထာမာ၊ ဟောင် (ကုသိုလ်း) အကျောင်း၊
- ၅။ ပေါးမာ၊ ထာမာ၊ ဟောင် (ကုသိုလ်း) နှစ်၊ တွိုးလွေ၊ ဗား
တင်း အပါယ်၊ ကျင်းလယ်လူ၊ ခမ်း၊ ထွာခန်းပစ္စေကဗုဒ္ဓါး၊

ရဟန္တာအရန်း၊ လွှတ်ခန်းများ သုံးသရားအကျောင်း -
စတင်နိုင်းနပ်၊ သေထွေ၊ လအိသတိ၊ အာတန်နပ်သွ။

ဟောဝိတောဏ်ခရား အဓိပ္ပါယ်

“တဉ္စ ကမ္မံ ကတံ သာဓု” ကဟာဝိတောဏ်၊ ထာမာအမျိုးစုံ၊
နပ်၊ မာထာမာနပ်တင် လအိလိုချမ်းသာ၊ လအိ လူချမ်း
သာ၊ လအိနိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊ နန်းသီရိလျားလွှတ်ဟားတင်း၊ ယူလ၊
မိုင်ခါတဲ့ နှစ်သက်သရေများ၊ ယူငါလွေတဲ့ သရေများ၊ ထာ
မာကထာအိ ထာချမ်းသာစုံနပ်၊ ဟောဝိတောဏ်၊ ဟာဂျီစာငါး
နောင်သွ။ (ဓမ္မပဒ - ၄ ၊ ၃၁၀)

ပိတိ ၅-ပါးတွင်း အဓိပ္ပါယ်

- ၁။ ခုဒ္ဒကာပိတိ - နှစ်သက် တဒိုင်းထူ
- ၂။ ခဏိကာပိတိ - ဆင်းဆင်းနှစ်သက်
- ၃။ ဩက္ကန္တိကာပိတိ - နှစ်သက်ထွာဖြိုး တဒိုင်းထူစွဉ်း
ပဉ်လဲင်းလဲင်း
- ၄။ ဥဗ္ဗေကာပိတိ - နှစ်သက်ငါးအိ ကျောင်းကီနှောင်းစွဉ်း
မိုးလောင်း
- ၅။ ဖရဏာပိတိ - နှစ်သက်စွမ်းပြိုင် နိုင်းစွဉ်းဖိုင်စုပ်၊
နားမန်၊ စွမ်းအန်၊ နမ်းတဟးလှမ်း။

၆၈။ တရာ့ဂါးထား ငေါင်းလင်္ကာ

- ၁။ ထာမာအမျိုး ၊ ဆိုင်နပ်ရိုး ၊ အကျိုး ထွာချမ်းသာ ။
၂။ ထာမာရောင်းခွဲ ၊ နှိုင်းနပ်မေ ၊ ချသေ ချမ်းမာဟေ ။
၃။ ပေါးမာနပ်ဟ ၊ ထွာသုခ ၊ ပျော့င ခွိုးခွိုးဟေ ။

၆၉။ တရာ့ဂါးထား လင်္ကာကဗျာ

ထာမာအမျိုး	-	အကျိုးအာငါး
ထာမာနပ်မေ	-	ချသေချမ်းမာ
လိုကမာသား	-	တဲဝါးယံဒျား
မွန်းပျော့ဟေ	-	ချမ်းသာ ထွာငါငါ ။

စာကောင်းသား သုမနဝတ္ထု ထွေ့လိုသွေ့။

၁၀။ ဥပ္ပလဂ္ဂဏ်း ထေးရီးမူးဝတ္ထု

နီဗ္ဗေဒဘုရား သတင်သွံ့အဝ်းအံ့ ကျောင်းဇေးတဂ္ဂန်းကို အတွင်း ပွိုင်းပွိုင်းတွမ်း ဥပ္ပလဂ္ဂဏ်း ထေးရီးမူးတင် ဟော်မားဝတ္ထု ယိုသွ။

ဥပ္ပလဂ္ဂဏ်းနဝ်း ကွီမားဆု၊ ပဒုမုတ္တရ ဗ္ဗေဒဘုရား ခင်းထျ၊ လ၊ ‘အဂ္ဂသာဝိကာမူး’ ဆုတင် ကမ္ဘာတသိန်လုမ်းလုမ်း မားဗ္ဗေ ပါးရမီးတွေ့၊ လူလိုချမ်းသာ၊ ဗြိုးမားစံးစာ၊ တွိုးနီဗ္ဗေဒဘုရား ဂေါတမစိုးယို သင်ကျိတ် သာဝတ္ထိခမ်း ထွာခန်းသဋ္ဌေပိုမူး ယောင် ဆူတဖြာ၊ ဖန်ခါ၊ “ဥပ္ပလဂ္ဂဏ်း” နှောင်သွ။

အရွယ်မူးနံ၊ ယောင်ဆင်တရေငါးတင် ခွန်ပိုသဋ္ဌေပေးဖုံ၊ ဖျော်ပြုံးလွင်ရီ၊ ပိုမူးတဖြာ၊ ရေင်ချာနိုဗင်း အီးစီးရင်းမား ယပ်ငါး တင်ခါ အမိရီ၊ -

“ပိုမူးဗွာ - နာပွဲင်နှောင်နေရ ဟန်ဟောင်း”

“ပွဲင်နှောင်ချား ဖါ”

အဖါပသာထင်း ရဟန်းမူးသီးကျောင်း၊ တပေါးညတင်းခြာ၊ တွိုးတဟာ ပူးဇေးမေး၊ ထွားမေးပျော်နာ၊ ဉာဏ်ပေါင်းငါငါ တရန်း ထွဲတရန်း ထွာလခန်း ရဟန္တာမူး၊ အဝ်းအံ့ အန္တဝနတဩကိုတွင်း တွိုးတနီ၊ လွေ့တွဲသွမ်းတင် (ဖျော်ရီးဝင်၊ နွို့သော့ကျောင်းကို၊ ပါနိုနန္ဒ အဝ်းအံ့နို့၊ ကူးဆလထန်း၊ ပဲစ်မားနှိုင်းခန်းချား ရဟန္တာမူး ဥပ္ပလဂ္ဂဏ်းနဝ်းသွ။

ပါးခိုနန္ဒနဝံ၊ သစ်ထန်းထိုးကျောင်း၊ မဟော့မညာတင် ဟံး
မျော့စွဉ်းဒျား၊ လင်းခံးဟးထွၼ်စွဉ်း အဝီစိ ငါးရဲင်သုၼ်သွၼ်။

ကိစ္စယိုနဝံ၊ ဥပ္ပလဝ္ဗဏ်း ဒေါဟ်ဂျိန်အသွ၊ (ဘိက္ခုနီ)ရဟန်း၊
မူးဖုံး၊ ရဟန်းမူးသီး လောင်းဟ်ဂျိန်တော ရဟန်းခိုဖုံး၊ ရဟန်းခိုသီး
လွေ့လမ်း ပွေးဘုရား၊ နီပွေးဘုရား ဟော်တရားနဲးယို -

၆၉။ ပါဠိ - မဝဂါ မညတိ ဗာလော၊ ယာဝ ပါပံ နပစ္စတိ။
ယဒါ စ ပစ္စတိ ပါပံ၊ ဗာလော ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတိ။

၆၉။ အနက် - ပါပံ - အကုသိုလ်းနောင်၊ ယာဝနပစ္စတိ -
အကျိုးလုယေးတမ်းဒွါန်း၊ တာဝ - အတွင်းနဝံ၊
တံ ကမ္မံ - ဝွေ့ထာမာယို၊ မဝဝ - နဲင်းစွဉ်းတဝတ်ထီ၊ ဗာလော
မညတိ - လိုမ္ပိုက်ယူးနဲင်းနောင်၊ ယဒါစ - ခိန်းမိုင်ရိုးတောင်း၊
ပါပံ - အကုသိုလ်းနောင်၊ ပစ္စတိ - အကျိုးဖေး၊ တဒါ- အ
ကုသိုလ်းမေး အကျိုးဖေးအာ တိုးနဝံခါမ၊ သောဗာလော -
လိုမ္ပိုက်နဝံနဝံ၊ နိဂစ္ဆတိဒုက္ခံ - တိုးသောဒုက္ခံ ငွိုးဟးစွဉ်းဖြဖြ
နဝံသွၼ်။

၆၉။ ဂါထာ ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

အကုသိုလ်း အကျိုးတလုယေးတမ်းဒွါန်း အတွင်းနဝံ၊ ဝွေ့
ထာမာယို နဲင်းစွဉ်းတဝတ်ထီ လိုမ္ပိုက်ယူးနဲင်းနဝံ၊ ချိန်းမိုင်
ရိုးတမ်း အကုသိုလ်း အကျိုးဖေး၊ အကုသိုလ်းမေး အကျိုးဖေးအာ

တို့နှင့်၊ခါ လို၊ပျိုက်နှင့်၊နှင့်၊ တို့၊သော့၊ဒုက္ခ ငြိုး၊ဗား၊စွဉ်း၊ဖြဖြနှင့်၊သွ။။

နားဗားတရာ၊ယိုအကျို၊

တရာ၊ယို ကထင်း၊သွတ်၊နှင့်၊ လို၊အာပုဂ္ဂိုလ်း၊ လ၊လွစွဉ်း
သောတာပတ္တိဖိုလ်း - စတင်၊ခဲင်း၊နှင့်၊သွ။။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အိသတိ၊နဲ၊င်း၊ယို ဟော်၊ထွား၊သွဉ်း၊ဗား “ဥပ္ပလဝ္ဗဏ်း၊ထေး၊ရီး၊မူး” ဝတ္ထု၊ယိုတင် -

- ၁။ ပေါး၊လို၊ပါး၊ရမီး၊အင်း၊နှင့်၊ သ၊မည်၊မဲ့၊ဒျား၊သျင်း၊ သ၊မည်၊ခံး
ဒျား၊စင်၊ အကျောင်း၊ ၊
- ၂။ ပေါး၊ပဲစ်၊မား၊ရဟန္တာ၊နှင့်၊ ဟံး၊မျေား၊စွဉ်း၊ဒျား၊ အကျောင်း၊ ၊
- ၃။ ပေါး၊မား၊အကုသိုလ်း၊နှင့်၊ “နွိုး၊လ - ခါး၊ဆိုင်၊” ထဲ့၊ဗား
ငါး၊ရှင်၊အကျောင်း၊ ၊
- ၄။ အကုသိုလ်း၊အကျိုး၊နောင်၊ “နွိုး၊လ - ငြိုး၊ညဗား၊ထား၊”
အကျောင်း၊ - စတင်၊ခဲင်း၊နှင့်၊ သေထွေ၊ လ၊အိသတိ၊
အာတန်၊သွ။။

ဟောင်၊တောင်၊ခရား၊ အဓိပ္ပါယ်း

နီဗ္ဗေဒ၊ဘုရား၊ ဟဲ့၊ထင်း၊ ခွန်၊ကောသလထွူတင် - “တကား
ခွန်တန်၊ဟေး - ရဟန်း၊မူး၊ဖုံး၊ ကွပ်၊ပိုး၊အုံအာ “အန္တဝန်”တခြာကို

တင် ခံးဟးလို၊ရွှါက် လို၊မက် လွဉ်နီစွက်နဲင်းယို၊ ကားယိုမာ၊ငါ
ဖေးကထွာရွှါန်းဒွါမ်နဲင်းယို ဝေင်၊ကိုဒုံခါး တကားသီးမာ၊ဖေး ရဟန်း
မူးပေးသီးကျောင်၊ဟဲ့င်း”

စောင်းဗွေးဘုရာ၊ ကထွဉ်းမာ၊အတိုင်း၊ ဆို့၊လူးလွရဟန်းမူး
သီးကျောင်၊ တယ်းနောင်၊မာ၊ငါ ရဟန်းမူးသီးတဲ့ လွစ်ထာ၊ငမ်း
လွစ်ထာ၊နန်း၊ အံးဟးခန်း ချမ်းချမ်းသားသားနပ်၊သွ။

၆၉။ တရာ၊ဂါးထာ၊ ငေါင်းလင်္ကာ၊

- ၁။ အကုသိုလ်းမျှါး ၊ ဖေးဒွါန်းကျါး ၊ ဝွေ၊ရိုး နွီးမွေးငါး ။
- ၂။ အကု-ကျါးဖေး ၊ လျားကယ်၊မေး ၊ တဗေး ငွီးခြပ်ဟး။
- ၃။ နွီးလ-ငွီးည ၊ ရှိုး ဒုက္ခ ၊ ထဲလ ငါးရဲင်၊ဆား ။

၆၉။ တရာ၊ဂါးထာ၊ လင်္ကာ၊ကဗျာ

- အကုသိုလ်းလျား - ခါးလားကျါးဖေး
- အတွင်၊နပ်၊ဟွေး - နွီးမွေး ထွာဝွေ၊
- အကုသိုလ်းမျှါး - အကျါးကယ်၊မေး
- ကျါးထင်းဖေး - တဗေး ငွီးခြပ်လွေ၊ ။

ဥပ္ပလက္ခဏံ၊ ထေးရိုးမူးဝတ္ထု၊ ထွ၊ယိုသွ။

၁၁။ ဓမ္မကမထေရ်းဝတ္ထု

အိုးစခါ ဗွေဘုရား၊ ကဿပစိုး သဋ္ဌေတဖြာ၊ ဆိုးလူ၊
ကျောင်းတကျောင်း၊ ပင်းဗွေဗွန်တပါ၊ ဝွေကိုးကွယ်၊ ဗွေဗွန်နပ်၊
နပ်၊ ကျွဲတုံ၊သွမ်၊ ကျွဲသွံ၊သွမ်၊ တကားသဋ္ဌေလမ်းနပ်၊ စွမ်းနီ၊
နီ။

တိုးတနီ၊ အောင်းအညာ၊ အာဂန္တုက ရဟန်းထဉ်းတပါ၊
ဖျော်ယာ၊ တုံ၊သွမ်၊ တိုးလွေသဋ္ဌေလမ်းငါ၊ သဋ္ဌေထီးဗား ကေး
ညိုးငါးတင် ပင်းထင်းလမ်းကီ၊ ကပ်သွမ်ယာ နီပါ၊ပါ၊ ဗွေဗွန်
ထိုင်းကျွဲသင်၊ကျောင်းနပ်၊ အာဂန္တုက ရဟန်းထဉ်းတဲ့ ကျွဲသင်၊
လွဉ်။

သဋ္ဌေလူ၊ ကူးတဗား၊ သင်္ကန်းတစွဲ၊ သဋ္ဌေဟဲ့ထင်း
ကြွေကတူးသား၊ ချ၊ဖေး ဗွေရဟန်းထဉ်းကလူ၊ သဋ္ဌေလမ်း
ခါ -

“နီဗွေသီး နီပါ၊ပါ၊နပ်၊ မွူးရောင်၊ သွမ်ရောင်၊ ကျွဲသင်၊
သွံ၊သော့ တကားခွေသွဉ်းလမ်း ဗွေသြ” လောင်းနဲင်းနပ်၊ထွဲတင်
ဝိုင်းရိုးသေး ဝွေဗွေသီးထွဲခါ သင်၊ချာအလမ်း။

နဲင်းမွူးဟာ ဗွေဗွန်လွေထေ့ ရဟန်းထဉ်းထျှ၊ တကေး
တန်ငါး ယွိုန်းတဒါးဒွမ်တင် -

၁။ နာမဉ်းအံးအေးနောင်၊ မျတ်လဲဉ်းက အံးတကားသဋ္ဌေ
သွမ်။

၂။ ဗွင်တွမ်းထန်၊ နာ၊ မဉ်းထွို၊ နာ၊ ကလူ၊ နဝ်၊ မျတ်လဲဉ်းက
ကြော့၊ နေးတွမ်းန၊။

၃။ နာ၊ မဉ်းအုံလီ၊ နေးနောင်၊ မျတ်လဲဉ်းက ကဗိုင်ရွံ၊ သဌေ၊
သင်္ကန်၊။

၄။ နာ၊ မဉ်းဗေင်၊ ဟံးလောင်းနဝ်၊ မျတ်လဲဉ်းက ဗေင်ကူး
လောင်း

ခွန်ဖြောင်းနီစွက် လစ်၊ ချက်ယိုသွ။

“ကွပ်ခွေတင် ပွေးဗွန်ခွိုက်ယို ဖေးကထွိုက်ခွိုင်းငါးရဲင်၊
ဖေးနေးကကိုင်ဆိုင်၊ ခွိုင်း”

ထဉ်းရဟန္တာ၊ သညင်၊ ငါးဗွေးဗွန်တင် ဂူ၊ ခွမ်တကာ၊ ကလဝ်း၊
ကျွေတေ့၊ စောင်းထို၊ ခန်းဒျား၊ ဗွေးဗွန်နဝ်၊ ငမ်းငါးရဟန်၊ ထဉ်း မဲ့သေ
တင် တွမ်းအူမီး ခုံးယာကင်း၊ ကျွေခင်းသင်၊ အတကာ၊ လမ်း
တပါ၊ တန်ဒျား။

“ထွို၊ ရဟန်၊ ထဉ်းဟာ မပါလွဉ်တဝ်းအီဗွေး”

“ရီအာအီခွိုင်းခွမ်၊ ခွေခုံးသွယာကင်း သွံဆင်းပဉ်တဲ့ အမဲ့
တသေတောင်း”

တကာ၊ သဌေ၊ ယူးတေ့၊ လွေ၊ သ၊ ကိုနဲ၊ ငါးယို -

“ထွားနဲ၊ ငါးရဟန်၊ ထဉ်း အအုံအအောင်းနဝ်၊ လို၊ လွေ၊ ထာ၊
ဗေင်၊ တန်မွေးတဝ်း၊ အလွို၊ ထွိုင်းစဝ်းဒျား၊ တရို၊ ရို၊ တဝ်းတဲ့ ဗွေးဗွန်
လွေ၊ ခွန်းဆာဝင်၊ ဒျားရင်၊” ယူးတေ့၊ နဲ၊ ငါးနောင်၊။

ကပ်သွမ်၊ ထင်းထွေတင်ခါ -

“ဩဗ္ဗေ - သွမ်ယိုနဝ်၊ သင်လူးဖေးပါသေ့၊ ရဟန်းထဉ်း
နဝ်၊ ဗွေ့နော” အတကာ၊ လောင်းနဲင်းနဝ်။

တို့တဖူးလောင်းတွေ၊ -

“ပါထဉ်းမွနဝ်၊ အမဉ်းအံးဟး အရသာကျကျ အာဟာရ
နဲင်းယိုမဲ့၊ အမွဉ်ဆိုင်ထာ၊” ယူးနဲင်းနဝ်၊ တင် ထောက်ထိုးစဉ်း
ဒျာ။

တို့သင်ကျောင်း၊ ထွားတခါ၊ အဝ်းထွိုင်၊ ခါးချားစူစူ။
နို့ထွား အခင်းလမ်း ထီးဒွမ်အာဂန္တက၊ သုဝေဓဉ်းတလင်းချင်။

“ဝွေဗွေ့နဝ်၊ ရဟန္တာဒျားရင်၊ သေခွေသုတင် နေးတွမ်း
ဈာန်တရာ၊ တဗွေင်တဝ်းတခါ၊ ကျွညာထိုးလဲဉ်း၊ ကွပ်ထာ၊
တကေးတင် ခွေမားမွေးစဉ်းဒျား၊ ပဲစ်မားလဲဉ်း ရဟန္တာဟယို”
အသုကို ပွဲန်မား သုချမ်းသာတောင်းဒွမ်။

အတွင်နဝ်ရာ၊ သက်တန်ဆွာချိန်း၊ အနောင်း နီသောင်း၊
အုံကျောင်းပိုင်စင်၊ ကံကျင်၊ ကအားထွတ်ဒါ၊ တရာဖုံးနဝ်၊ ကား
ကွယ်ရဲလွေ့၊ အပါယ်ဘေး တလတောင်းဒွမ်။

ဗွေဗွေ့နောဝ်၊ ထင်းလွဉ်း - လင်ထဲစဉ်း အဝီစိငါးရဲင်၊
ဘုရာပွင်၊ နီဆူးခါး ခံးဟးငါးရဲင်ဒုက္ခ၊ ညမွေးမုဉ်းစဉ်းထာ၊ တို့
နီဗွေဘုရာ၊ ဂေါတမစိုးယိုမ၊ လွစ်လထန်းချာ၊ သင်ထွာရာဖ
ဂျီဟ်ခမ်း လိုခြေပိုတဖြာ၊ ကထွိုင်လွေ့ဒါးထာမာ၊ အံးတဝ်း
ဒဲဉ်၊ အံးဒျားခွဉ်းတန် (အေး)၊ ဗေင်းဒျားဟံးလောင်း၊ အုံလီဒျား
ထာ၊ အမွိုးအဖါ ဝင်သုငါးပါတင် လွေ့အပ် - အာဇီဝက”

တက္ကတွဉ်သီးထျှ။

ပါပေးနဝ်၊ ကလူနောင်၊ ပါထူးထန်ချေ၊ ထို့အီအကလူ၊
ပဉ်လီးလီး၊ တက္ကတွဉ်သီး အွဉ်းပိုင်စင်၊ တက္ကတွဉ်သီး ဟဲ့လွေ၊
တံ့လွမ်တဲ အိုင်လွေတဝ်၊ အံ့ကိုင်ကျောင်၊ အံ့တေးချာ အေး၊
ကထင်းလ၊ ငတ်နီကိုနဝ်၊ ပါထွေးချောင်၊ ပါထီးအံ့အေးတင်
တက္ကတွဉ်သီး ဝါးထို။

လွေအံ့တောလုံးခြ၊ လိုအာတန်ပေး ကလွဉ်စွဉ်၊ ခွဉ်းတန်
(ကလွဉ်အေးထာ) အရပ်နောင်ကို၊ မူးဟာထာခွေ အံ့တေး
ခွဉ်းတန်၊ မူးယာခို ပေါလို့လွဉ်စွဉ်၊ ခွဉ်းတန်ချိန်နဝ် -

“ဝွေစူတပင် ဖွဲ့လုံးမော့၊ ခင်းတပင်နောင်ဒင် အွဉ်းဒင်း
ခင်းလောင်း၊ ထွေးကီမို့ အင်တအိုဖြောင်း” မာနဲင်းနဝ်၊ စွမ်းနီ၊
စွမ်းနီ။

တကာဖုံးရီ -

“နီဗွေးမွော့ အင်တအိုတို့ဖြောင်းနောင်ဗွေး”

“ခွေအံ့ချာ တလီလွမ်၊ လွိုတလီနောင်၊ ခွေအံ့တဝ်း
ထမိုင်မိုင်”

“နီဗွေးမွော့ ဒင်းခါတို့ခင်းတပင်အီးဗွေး”

“ခွေယို လိုအကျင်ခြင်းဟ၊ ပေါအွဉ်းလင်၊ ခင်းနီပင်၊
ပေါယမ်းဟံးတဲ ဟံးခံးနောင်တဝ်၊ ဟံးခြင်အငေါင်း၊ တသွိုးသန်
စွဉ်းသနယ်၊ ကွပ်နဝ်မ၊ ခွေလေနီနာ၊ ခွေမာဟးနဲင်းယို၊ ခွေအံ့

လင်၊ဖိုတင်း၊ ဗေင်းဖိုတင်းထာ၊ တစိ၊စိ”

လို၊ဖုံးနပ်၊ရိုး -

“ကရီးခါ လို၊ကကျင်၊နွောင်၊နဲင်းယို နီထီးဖိုဖိုတင်း”
ဒေါ၊ငေါင်း အံးဖြားလွငပါပရာ၊ အင်္ဂမ်းသား၊ မဂခမ်းသား ဖြား
ဆားတန်ပေး လွင်ရိုးသေးမွေးစွင်း။

တကာ၊ခိုလွင်လူး၊ တကာ၊မူးလွင်ပသာ ဒေဉ်ဗွာတင် -

“ဩဗွေး - ဖေးနေး နီသွင်းသီး ကချမ်းသား၊ သွံ၊သော့
နီသွင်းသီး သွမ်းဖျူ၊ အလူးခံးသော့ နီသွင်းသီးသွမ်းဗွာယို ဗွေး
ဩ”

“ခွေအံးဒျား တလီ၊လျှမ်းဟ၊ ပေါးခွေအံးသီ အာဟာရ
နောင်၊တဲ့ ခွေကကျင်၊ယို ကုင်ပြင်၊ထို၊လို့စွင်းသနယ်”

“သညင်၊မဲင်း နီသွင်းသီးဗွေး၊ သွံ၊ဖေးတစိ၊ပေးငါတဲ့ယင်း”
တကာ၊မူးခိုသီး ကတိန်းလောင်းအာငါးတင် ထူးမီးတလီး၊ မီးနာနပ်၊
ကဲစ်၊ခွေါင်းဒေဉ်၊ အွင်းစုပ်၊သော့၊ ဟန်းအိုကိုထွူတော့၊ အွင်းဒင်း
ဆောင်း အဖြေ၊နာ၊ အံးတဲစ်၊နေး တလဲင်းလွမ်း။

“လ၊လဲဉ်း သီလွေ၊ခန်းလဲဉ်း၊ ကားယိုငါတဲ့ ထွာအီလဲဉ်း
သီထာ၊ချမ်းသား”

ငွေ၊ကအံးလဲဉ်တကာ၊ ငွေ၊ကမားနဲင်းယို၊ အုံလီ၊ အံးအေး၊
ထွို့၊ကလူး၊ ဗေင်းဟံးလောင်းနပ်၊ ညစွင်း ငတ်၊ဆီငတ်၊နောင်း။

တို့တရား၊ နိဗ္ဗာန်ဘုရား နေ့တွင်းဉာဏ်ထူးထူး၊ ကအိန္ဒြိယ
လ၊ ကအိန္ဒြိယ၊ အရိယာအရန်းနတ်၊ ထီးခန်း “ဓမ္မက” (အာဇီ
ဝက) နတ်တင် -

“အာနန္ဒာ - ဟန်နီ၊ ခွေအိန္ဒြိယလွေ၊ ဓမ္မက အာဇီဝ
ကထူး”

“ကျွေးလွေ၊ တပါးလွှမ်းနဲ့ ပွေးသြ”

“အိန္ဒြိယ - ကျွေးလွေ၊ ခွေတပါးငါ”

လူ့ဗျာဏ်သီးတဲ့ လူသတင်းတင် အဗျာဏ်လင်းခမ်း၊
မာကြောင်းဖေးခန်း အရပ်နောင်ကို၊ မျှူးခွယ်တန်ချိန်းနောင်၊ နိဗ္ဗာန်
ဘုရား ကျွေးလွေ၊ ဓမ္မက အာဇီဝက ထူး။

“ဓမ္မက” နိဗ္ဗာန်ဘုရား ဟဲ့စွေ့နဲ့နောင်။

“ပါမဲ့၊ ကဟဲ့ခွေ ဓမ္မကနတ်”

“ဓမ္မက - ခွေယို ရဟန်းဂေါတမသွယ်သနယ်”

“နာမာထမဲ့၊ မဟဲ့တို့ခွေ”

“ခွေမည်အံ့ယိုကို တဟာပေးငါ၊ ဖေးမာထည့်ခွေနော”

“လတောင်း၊ လတောင်း၊ ယိုကို ခင်းလမ်းအံ့ညိုထင်း”

“ဖေးအံ့ခွေ အိန္ဒြိယကောင်ဂွပ်၊ သူ့မျှိုင်”

“အိန္ဒြိယတဲ ကမ်းချားနာသ၊”

မဟော့မညာ၊ နိဗ္ဗာန်ဘုရား ကျွေးလွေ၊ ဒါထာဒါပေး အံ့လင်း
နောင်ကို၊ မျှူးကွီးနာငါနတ်၊ စတုမဟာရဇ် လူတန်လစ်ဖြာ
လွှပ်၊ မျှူးကွီးနာနောင်၊ သိကျာလွှပ်၊ မျှူးကွီးနာလွှပ်နောင်

ဗျဟ္တာသီးလွဉ်၊ ဇမ္ဗူက ထီးဖိုတောင်းတင် အုံပေါ်ထွား လေစွဉ်း တနာ၊။

ဇမ္ဗူကနဝ်၊ နဲင်းမွူးရဝ်၊ ပေါက်စောင်းလွဉ် နီဗွေးဘုရားထျ၊
လောင်းရီ နီဗွေးဘုရားနဲင်းယို -

“ရဟန်းတန် - မဟာနဝ်၊ ရောင်းတင်းလေဖြဉ်၊ ပါ၊မိုင်၊
လွဉ်နာထျ၊ဖိုးနဝ်၊”

“စတုမဟာရရာဇ် လူတန်လစ်ဖြာ၊ သိကျာ၊ ဗျဟ္တာသီးလွဉ်”

“နောင်ဟ - နာမုတ်လဲဉ်းက ဝွေသီးနဲ့”

“ဇမ္ဗူကဟွေး - ခွေမုတ်လဲဉ်း ဝွေသီးမိုင်မိုင်၊ ခွေမုတ်လဲဉ်း ဝွေသီးမ၊ ဝွေသီးလွဉ်ဗား ခွေထျ၊နောင်သနယ်”

“နာနောင်၊ ဟောင်အံးဖြားတန်ဒျား၊ တျိုးခွေအုံယိုကို လ၊
သွူ ငတ်၊ဆီငတ်၊နင်းပဉ်နဝ်၊ လူ၊ သိကျာ၊ တဖြာဖြာ၊ လွဉ်ဖိုတောင်း”

“အမျိုးအီးလွဉ်ပဲနဲ့ ဇမ္ဗူက၊ နာအံးလဲဉ်လ၊လယ်းကျိ၊ လို၊
တဌိတင၊ လို၊မွိုက်လို၊မက်ဖိုးလွှမ်း၊ ခွေယို နာအံးလဲဉ် လ၊တမ်း၊
နာကျိုးအံးလဲဉ်ပါခွေနဲ့”

(ဇမ္ဗူက - အွဉ်းတကုတ်၊ကတူး၊ ယူးယော့တဝစ်၊လဲဉ်း
သွူထာ၊ လောင်းချာ ဗွေးဘုရား တဌိဌိဌိန်းဒွမ်)

“ဇမ္ဗူက - ဇာတ်ကရီးနဝ်၊ ကွပ်ထာ၊တကေးယူးမားတင်
နာထဲဗားလဲဉ်းသွူ ငါးရိုင်၊ နင်းပေါင်၊ဆွာည၊ ခံးငါးရိုင်၊ဒုက္ခတ္ထူ

ခါ သင်ထွာကီလိုတဲ့ အကုသိုလ် အကျိုးအချိုးအမျိုးအမူ၊ လေ့တမ်း
ဒွါန်း၊ အဝိသိသိဗ္ဗာနာ ဒုက္ခနည်းယို”

“ရဟန်းတန် မဟာသမဏ - ဘဝကရီးကို ခွေယို မာမာ
ဟာ အကုသိုလ်အမျိုးမဲ့”

နီဗ္ဗေဒဘုရား ဟောနုပယ်ချာ ဂွေကထွာဗွေဗွေဗွေတွင်၊ ဂွေ
တကေးဝင်း၊ ဂွေပဲစိမာရ ရဟန္တာအတွက် အချက်လစ်ချက်အကို-

“၁။ နာထွဉ်းအံဝင်း အေးတင် နာအံဗ္ဗာနာအေး

၂။ နာထွဉ်းဝင်း ထို့နောက်လူတင် နာခံဗ္ဗာနာ ဝင်း
ထို့နောက် နာကလူ

၃။ နာထွဉ်းဝင်း အံလီထာတင် နာအံလီဗ္ဗာနာ

၄။ နာထွဉ်းဝင်း ဗေဒိဟံလောင်းတင် နာဗေဒိဗ္ဗာနာ
ဟံလောင်း၊ နာသံဗ္ဗာနာ လေ့တမ်းဒွါန်းနဲ့ ဇမ္ဗူက”

“ခွေသွဉ်း သုဝေ၊ ခွေသွဉ်းလေ့တမ်းလဲဉ်းသွဉ်း သံဗ္ဗာနာ ဗွေ

သြ”

ဝင်းသုဗ္ဗာနာဘုရားတင် လောအံဗ္ဗာနာဗေဒိဗ္ဗာနာ
(တွမ်းအစုပေးခါ၊ အကီးခါ)၊ တွိးနုဝေခါ နီဗ္ဗေဒဘုရား ဝေါင်းငါ
လွေဗေဒ သင်္ကန်းပွိုင်း လူးအိထိတဖျူ၊ ဇမ္ဗူက လောအံဗ္ဗာနာ ထွဉ်း
ကွဉ်၊ အံလင်ပဲဉ်း နီဗ္ဗေဒဘုရား၊ နီဗ္ဗေဒဘုရား ဟောဗေဒတရား
တရားထင်းသွတ်နုဝေခါ ဇမ္ဗူက ထွာစွဉ်း ရဟန္တာ။

အဟားခံအပစ်ဖုံးနပ်၊ လို့သောင်းလဲဦးသွ။ အဝံးကိုင်တော
ကုသိုလ်းအကျိုး၊ နေင်းပေါင်းနီသောင်းအကို ဝွေမွေးယို အားထွတ်
ဟားဖို ရဟန်းတရာ၊ မာသေဟား ကုသိုလ်းတင် -

“ဟေ ဘိက္ခု - လွှဲလှဲလှဲ ရဟန်း”

သစ်နီမွေးဘုရား ကဟဲ့နုန်းနပ်တင် သပိတ် သင်္ကန်း ထူး
ဆန်းပေါ်လွှဲ ပိုင်ကွပ်ထွေထွေ၊ ထွာစွဉ်းရဟန်းတပါးနပ်သွ။

ဟန်းနီယိုတဲ့ အင်္ဂမိဒ်သား၊ မဂဓမိဒ်သား ဖြားဆားတန်
ပေး အီးလွှဲရိုးသေးယင်းသွ။ ဇမ္ဗူက၊ ကွယ်တော့ အခေးအနေ
ပြောင်းလဲဦး၊ ဇမ္ဗူက အောင်းဝိုင်းဟားတော့ချား ဘုရား၊ ဝွေဆရာ
နပ် နီမွေးဘုရားယိုသွ။-တဲ့၊ တကားနီလွှဲဗူး တကားမူးလွှဲစုတင်
နီမွေးဘုရား ဟော်ဖေးတရာနုန်းယို -

၇၀။ ပါဠိ - မာသေ မာသေ ကုသဂ္ဂေန၊ ဗာလော ဘုဇ္ဇေယျ
ဘောဇနံ။

နသော သင်္ခတဓမ္မာနံ၊ ကလံ အဂ္ဂတိ သောဠသီ။

၇၀။ အနက် - ဗာလော - လို၊မြိုက်နပ်၊ မာသေမာသေ -
စွမ်းလာစွမ်းလာ၊ ဘောဇနံ - အံးခရာမျိုးယို၊
ကုသဂ္ဂေန - တွမ်းမီးနာဆောင်ကပ်၊ ဘုဇ္ဇေယျ - အံးတံးနေး
လွှမ်း၊ တထာပိ - ကျင်းခန်းနင်းနပ်တဲ့ယင်း၊ သော - အံးတံး
လွှမ်းရင်း အကျင်းနပ်နပ်၊ နအဂ္ဂတိ - တတန်းထွေတင်း၊ သင်္ခ-
တဓမ္မာနံ - အရိယားသီးတရာ၊ သောဠသီကလံ - တဆီသူ

တဆီသူလင်းမာ၊ နီရျာငတ်ဆီသူပွန်းအကို တပွန်းပေးငါယိုသွ။

၇၀။ ဂါးထား ပြန်းပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

လို၊မြို့က်နပ်၊ စွမ်းလာစွမ်းလာ အံးခရားမျိုယို တွမ်းမိ၊နာ
ဆောင်ကဲစ်၊ အံးတဲစ်၊နေးလွမ်း၊ ကျင်ခန်းနဲင်းနပ်၊တဲ့ယောင်း
အံးတဲစ်၊လွမ်းရင်၊ အကျင်၊နပ်၊နပ်၊ တတန်းထွ၊တမ်း အရိယားသီး
တရာ၊ (တဆီသူတဆီသူလင်းမာ၊) နီရျာငတ်ဆီသူပွန်းအကို တပွန်း
ပေးယိုသွ။

နားဟားတရာယိုအကျို၊

တရာယို ကထင်းသွတ်၊နောင်၊ သတ္တဝါးအပေါင်၊ သွစ်၊
သောင်လစ်၊ရောင်စွဉ်းချာ၊ သေဖြောင်လွ သစ္စားတရာ၊ဖုံးသွ။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊သတိ၊နဲင်းယို

ဟော်၊ထွားသွဉ်ဟား မွေ၊ကဝတ္ထုယိုတင် -

၁။ ပေါးပဲစ်မား ရဟန္တာနပ်၊ ထဲဟားငါးရဲင်၊ ခံးဟားဒုက္ခ
နောင်းပေါင်၊ညဆွာ၊ အကျောင်၊ ၊

၂။ ဝဋ်-ကရို၊နပ်၊ လဲ့၊တလွစ်တောင်း၊ ခံးဟားချာ နောင်းပေါင်၊
အာ အကျောင်၊ ၊

၃။ လို၊ပညားဆေ့၊ လို၊တဋ္ဌိတင ထာ၊ယူးဖွို၊ဖါ၊သားနပ်၊
ယွမ်းတဖွို၊တမားဒါးပါ၊ အကျောင်၊ ၊

- ၄။ ပေါးမားအကုသိုလ်းနဝ်၊ ထွာတံးတား-ခံးမားအကျောင်း၊
 ၅။ ပေါးမားအကုသိုလ်းနဝ်၊ ထွာကံးသား - အံးမားအကျောင်း၊
 စတင်နိုင်းနဝ်၊ သေထွာ လအိသတိ၊ အာတာန်သွ။

ဟောဝ်တောင်၊ခရား အဓိပ္ပါယ်း

“သောဠသီ ကလံ”တဆီသူကရိုနဝ်၊ - $၁၆ \times ၁၆ = ၂၅၆$
 (တဆီသူ $\times$ အလဲင်းပွန်းပေါင်၊ တဆီသူ - နီရျာငတ်ဆီသူ)နိုင်းနဝ်၊
 ဒျားသွ။ (ဓမ္မပဒ - ဌ = ၃၂၀)

၇၀။ တရာ၊ဂါးထား ငေါင်းလင်္ကား

- ၁။ စွမ်းလာစွမ်းလာ၊ အံးတဲစ်၊ငါ၊ အံးအာ တင်းတွဲယင်း ။
 ၂။ ဝင်၊ငါကူခြွေး၊ ခေ့အံးအေး၊ လဲဉ်သေး ကျို၊အဲဉ်ထင်း ။
 ၃။ နီရျာငတ်ဆီ ၊ တပွန်းအီ ၊ ဗွန်ပီ ဝွေ့ထွာတောင်း ။

၇၀။ တရာ၊ဂါးထား လင်္ကားကဗျာ

- စွမ်းလာစွမ်းလာ - အံးအာဒွမ်ဒျား
 တွမ်းမီးနာကဲစ်၊ - အံးတဲစ်၊နယ်ပါ၊
 ထာ၊ခေ့အံးအေး - ပွဲးသေး လဲဉ်ဒါး
 အံးတဲစ်၊ယောင်း - ထွာတင်း မျတ်တရာ၊ ။

အနာဂတ် သားသနား ယူဒါဒါး

- * ခေတ်ယိုလဲင်းခါ - လဲဉ်အာ မဉ်းကျေား
ချဲ ဂဏန်မား - မဲဉ်းဗား ဝွေဟော်၊
တယ်းနယ်ဘုရား - အများ ဟံပျေား
သားသနား - ခဝဲင်တား ဖေယေန်ညော် ။
- * သွံဖွံး ပိဋကတ် - ပရိယတ် သားသနား
တို့လဲခါလဲင်း - ကပဲင်း ကမား
“တယ်းနဲ-သွဉ်နဲ” - တွမ်းမဲပညား
စင်းစဲထွား - ဖြားဆား ဈုမ်းဖြားဖြား ။
- * မချး-မသွဉ် - တယ်းအွဉ် စေးတီး
ကပြင်အဝ်းထီး - စေးတီး အလီ၊
ဖျင်တဝ်း လီလာ - တသာ မဉ်းအိုး
“စေးတီးဖြား” - ထီးထွား ဒွတ်းမဲထီ ။

ဓမ္မကဝတ္ထု တွဲယိုသွ။

၁၂။ ချီးပိတ္တာဒိတ္တိ

အံဃာ သံဃာသွမ်တရားတင် ထွာဗာ စောက်အား ပိတ္တာဒိတ္တိ

အိန္ဒြိယ၊ ဗြဟ္မဗုဒ္ဓ၊ ကဿပဗိုလ်၊ ခိုခိုမှူးမှူး ပင်၊ ထူးရဟန်းသီး
သပိတ်၊ အိသင်္ဂ၊ အိန္ဒြိယလမ်း၊ ခြိုးသွတ်၊ အအိန္ဒြိယအဟောဝ်၊ လောင်၊
သော့သပိတ်ကိုထွေတင် ထင်းပသာချာ၊ ထင်းလူးဗြဟ္မဗုဒ္ဓသံဃာသီး။

စောက်အားတဗာနဝ်၊ အံဃာစောက်၊ မား သွမ်၊ ဒေဝဗြဟ္မာ သွပ်ငွါ၊
စောက်အားကတိန်းသီ လင်၊ ထဲအဝိစိငါးရင်၊ အဝိစိငါးရင်၊ လွပ်ချာ
ကီတဲ အကုသိုလ်အဗျအကင်၊ ခံဗာဗျင်တအား၊ သင်၊ ထွာတော
“စောက်အားပိတ္တာဒိ”၊ အံဃာ ဂိဇ္ဈကုဋ်ကောင်လောင်း၊ ရောင်းတင်း
ခြိုးက ခံဗာဗျင်ကွဗရား ပိတ္တာဒိလောင်းထန်း၊ ဗြဟ္မဗုဒ္ဓလောင်း
ဟော်၊ နယ်နဲငါးနဝ်၊ သွပ်။

ထွမ်ဗေဒလဲ၊ မား သံဃာကျောင်းတင် ထွာဗာ ချီးပိတ္တာဒိတ္တိ

အိန္ဒြိယ၊ ဗြဟ္မဗုဒ္ဓ၊ ဗာဗုဒ္ဓ၊ ဗြဟ္မဗုဒ္ဓ၊ ဗြဟ္မဗုဒ္ဓ၊ ဗြဟ္မဗုဒ္ဓ၊ ဗြဟ္မဗုဒ္ဓ၊
ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ဝိဟာကျောင်းမီးတကျောင်း၊ လိုဖုံ ပေါင်းထင်းကျောင်း
နဝ်၊ ခြိုးလွေ၊ မား လဲင်းတဟိုကို။

“ကျောင်းမင်းအဲဒါထောင်း - လိုလွှဲတောင်း” လိုင်းသား တဖြာနပ်၊ ယူနိုင်းနပ်၊တင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါးကျောင်းနပ်၊ ဝွေလွေလဲ့ ထိုးစွဉ်းမေး၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါးတဲ့ အံ့ခရာ အဲဒါထောင်းဒွါမ်တင် ကျွေလွေ တောဗား ချမ်းသားရာအရပ်။

လိုကကေးညှိုးဒါး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါးနပ်၊ သလျားလဲင်းသားနပ်၊ တင် ခွေတွယ်နာ၊ဗျမ်တွေ့၊ သီစွေ့ထိုးစွဉ်းနပ်၊ကို၊ လိုင်းသား ယိုတဲ့ လင်ထဲဗားစွဉ်း အဝီစိငါးရဲင်၊ အဝံးငါးရဲင်လွှဲချာ သဲင်ထွာ ဗားတော ဂူပိတ္တာ၊ အံ့ဗား ဂိဇ္ဈကုဋ်ကောင်လောင်း၊ ရောင်းတောင်း ဒွါန်းက၊ မေးခိုးလိုလစွဉ်း နမ်းတဗား၊ ဆရာဗွေဘုရာ၊ ဟော်၊ ကျာနယ်နဲင်းယို -

၇၁။ ပါဠိ - န ဟိ ပါပံ ကတံ ကမ္မံ၊ သဇ္ဈင်္ခိရံဝ မုစ္စတိ ။
ဥဟန္တံ ဗာလမန္ဓေတိ၊ ဘသ္မတ္တန္ဓောဝ ပါဝကော ။

၇၁။ အနက် - သဇ္ဈင်္ခိရံ - ဖိုးနဲဉ်းထီ ကဆေ့လင်၊စစနပ်၊ န မုစ္စတိ - တန္တုမ်းချားတောင်း တလဲင်းချင်၊
ဣဝ - နိုင်းနပ်၊နေနေ၊ ကတံ - ကမားဒါး၊ ပါပံကမ္မံ - အကု သိုလ်းထာ၊မာနပ်၊တဲ့၊ နဟိမုစ္စတိ - အကျိုး တဖေးထွူစွဉ်းတင်း ဒျားရင်၊ ဘသ္မတ္တန္ဓော - ဖါးကအဝံးဒွါးခါးဒါး၊ ပါဝကော - မေး အူတချားချားနပ်၊ ဥဟန္တော - ကယမ်းဗားသား မေးခိုးလျားမွေး စွဉ်း၊ ဣဝ - နိုင်းနပ်၊နေနေ၊ မုစ္စမာနံ - ပေါးအကုသိုလ်းအကျိုး ဖေးသွူနပ်၊တဲ့၊ ဥဟန္တံအန္ဓေတိ (ဥဟန္တံ + အနုတေိ) - အဝံးခိုး

ထောင်လွေ့သေးသေးစွာ၊ ဗာလံ - ကမာ၊အကုသိုလ်းသား
လို၊မြိုက်စားယိုသွ။

၇၁။ **ဂါးထား၊ ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -**

ဖိုးနွဲ့ထီ ကဆေ့လင်၊စစနပ်၊ တန္တုမ်၊ဆုားတင်း တလဲင်း
ချင်၊ နှဲင်းနပ်၊နေနေ၊ ကမာ၊ဒါ၊ အကုသိုလ်းထား၊မာ၊နပ်၊တဲ့ အကျိုး
တဖေ့ထွဲစွာတင်းဒျားရင်၊ ဖါးကအဝ်းဒို့၊ခါဒါ၊ မေးအူတချားချား
နောင်၊ ကယမ်းဟးသား မေးခိုးလျားစွာ၊ နှဲင်းနပ်၊နေနေ ပေါးအ
ကုသိုလ်း အကျိုးဖေ့သွဲနပ်၊တဲ့တဲ့ အဝ်းခိုးထောင်လွေ့သေးသေး
စွာ၊ ကမာ၊အကုသိုလ်းသား လို၊မြိုက်စားယိုသွ။

နားဟားတရာ၊ယိုအကျိုး

တရာ၊ယို ကထင်းသွတ်၊နပ်၊ လို၊ဖိုးထွာထင်း သောတာ
ပန်၊-စတင် နှဲင်းနောင်၊ဖိုးသွ။

**လ၊ဗဟုသုတ၊ လ၊အိသတိ၊နှဲင်းယို
ဟော်၊ထွားသွဉ်ဟး ရူးပိတ္တားဝတ္ထုယိုတင် -**

၁။ ပေါးပဲစ်မားသံဃားနပ်၊ တိရစ္ဆာန်၊တဲ့ယင်း၊ လို၊တဲ့ယင်း
ထဲဟး အဝီစိငါးရဲင်၊ အကျောင်၊ ၊

၂။ အကုသိုလ်းနပ်၊ အကျိုးတဖေ့ထွဲတင်းစွာတဲ့ ပေါးအကျိုး
ဖေ့သွဲနပ်၊ အကျိုးဖေ့တသေးတနား ဒုက္ခခိုးလျားစွာ၊

တဘဝလုမ်းအကျောင်း - စတင်နဲ့နင်းနပ်၊ သေထွေ၊ လအိသတိ၊
အာတန်သွ။

ဟောင်တောင်၊ခရာ၊ အဓိပ္ပါယ်၊

စောက်အား ကအံးစောက်၊ဒါးဒဲဉ်သွမ်၊နပ်၊ လကပ်ဗားဒွါး
သံဃား၊ လတို့တောင်းဒွါးနဲ့ သံဃားစူကို၊ ရေးမတ်သံဃားတား
နဲ့နင်းနပ်၊လွမ်း၊ အရန်းနပ်၊ငါမည်းတဲ့ စောက်အားအံးမား - ခံးဗား
ငါးရဲင်၊ (မည်းတို့ထင်း သံဃားစူကို၊ မည်းထွာထင်း သံဃားတမြို့ဟ
အပဲစ်ယိန်းတန်တန်နပ်၊သွ။)။ (ဓမ္မပဒဌ = ၃၂၃)

၇၁။ တရာ၊ဂါးထား ငေါင်းလင်္ကာ၊

- ၁။ ဆွေးဖိုးနဲဉ်းထီ ၊ ခိုးစအီ ၊ တရီ နွမ်းချားတောင်း ။
- ၂။ အကုသိုလ်းသွ။၊ ကျို၊မေးအွ။၊ ဖေးထွ။ တင်းတဲ့ယင်း ။
- ၃။ ပေါးကျို၊ထင်းဖေး၊ တင်းလျားသေး၊ ဆင်းပေး ခွ၊အဲဉ်
ထောင်း။

၇၁။ တရာ၊ဂါးထား လင်္ကာ၊ကဗျာ

- ဆွေးဖိုးနဲဉ်းထီ - စအီ ကရီး
- အဲဉ်ထင်းနွမ်းချား - ရသားလီ၊လီ၊
- ထာ၊ဖွိုက်ကျို၊ရင် - ခြိုက်ချင်၊ မထီး
- ပေါးကျို၊ဖေး - လျားသေး ရွပ်ကသီ ။

ရှုပိတ္တာဝတ္ထု ထွေယိုသွ။

၁၃။ သဠိကုဋ ပေတဝတ္ထု

နီဗ္ဗေဒဘုရား သတင်းသွံ့အောင်အံ့ ဝေဠုဂွန်းကျောင်းကို အတွင်း ပွိုင်းပွိုင်းတွင်း “သဠိကုဋပိတ္တာဒိ” တင် ဟော်ဟေးတရားယို သွ။။

ပိတ္တာဒိယိုနဝ်၊ နီဗ္ဗေဒဘုရား အင်းထီး အိုးကထွာစ ဘုရား နဝ်ကား မဉ်ဒေါနယ်ဝင်းတဲ့ မွဲဝင်းယျမ်းတင်းတင် ဒေါနယ်တင်း ပါမိုင်းမိုင်း၊ ဆိုင်းနဝ်၊ မဟာမောဂ္ဂလာန်းတဲ့ ထီးနဝ်မ၊ နီဗ္ဗေဒဘုရား ဟော်ထန်းနယ်။

အိုးစခါ ဟေးရားဏသီးခမ်းနဝ်၊ ပါ “ဗြူအိုင်” လွေထာဒါး တောင်း အင်းတဖြာ၊ ကွဲတွေ့၊ ဝွေ့နောင်၊ ခေတောက်လေး (လောက်လေး) စူစွမ်းမွေးစွဉ်းထာ၊ အံ့ညောင်းမွူးတန်ဆလ လို ပေးဖုံး ထွဉ်းခေဆင်ရွတ်၊ သေရွတ်-စတင် နဲင်းနဝ်တွေ့၊ တွမ်း လုံးခြက် ဝွေ့ခေတိုဖေးညောင်းလာ၊ သေန်းစွဉ်းဒျား ဆင်ရွတ်၊ သေရွတ်။

ပါပုဏ္ဏား ငေါင်းအာမွေးစွဉ်းထာ အင်းတဖြာ၊ ခွန်ဟဲ့လွဉ် ပါဗြူအိုင်နဝ်တင် အံ့မိကင်းဗ၊ ခေသော့မိကင်းကို၊ မဲအေးနဝ်၊ လွေတနသော့စွဉ်း ပုဏ္ဏားဖြောင်းကို၊ ပုဏ္ဏားနဝ် ငမ်းအငေါင်း ထဲ့တရတ်တွေ့၊ ဒေါ့သွပ်ပါဖေးကလ၊ ပါကလသော့ မဲအေး နဝ် များဆွမ်းထိုစွဉ်း၊ ဗြူအိုင် ဖေးအချက်၊ မာတသွိုး မိကင်း တင် ခွန်ရိုး -

“ဆရာပုဏ္ဏား - နာဒေါ့ထာ၊ ယံငါးတင် နာမောပါ
မဲအေးသင်နင်၊ လို့လဲဉ်း တစလယ်းကွေး” ခွန်ဖေးသတိနဲင်းနင်။

တို့နင်၊မာ၊ငါမ၊ ပုဏ္ဏားနင်၊ ဝင်၊သ၊ဝင်၊တင် ငေါင်းအာ
တောင်းဒွါမ်၊ ခွန်နင်၊ သ၊ရေ၊ငါးတွော့၊ ဖေးစွဉ်း ပွို့အံ့ဉ် “သဗ္ဗဋ္ဌက”
ဆု၊ (သွစ်၊မျို-သွစ်၊ဟး) တွမ်းဖေးအုပ်ပါဒုံ လစ်၊ဒုံစွဉ်းနောင်၊
သွ။

ပါ၊တဖြာ၊နောင်၊ ထီးပွို့အံ့ဉ် ချမ်၊သားတင် ဝွေ၊မဉ်ဒါးနဲင်း
နဲင်းငါး “တောက်၊လေးပညား”တွော့၊ ကွီသွဉ်ပွို့အံ့ဉ်၊ ပွို့အံ့ဉ်
သွဉ်ဖေးတင်း၊ ပါ၊နင်၊တွဲ ခံးသင်၊တင်း၊ ခံးထွာစွဉ်း ပွို့အံ့ဉ်သွဉ်း၊
အစစအရာရာ၊ ဝွေ၊မာ၊ဖေးလွဉ်းလွဉ်းတင် ကေ၊ဇူ၊အဝ်းအာတွော့၊
ပွို့အံ့ဉ် သွဉ်ဖေး။

“မောင်းဟွေး - တောက်၊လေးပညားနင်၊ နာဒါးလို့လဲဉ်း
သွ။ ယိုခါ နာအီးလွေ၊မုင်၊”

“ခွေသွဉ်း လွေ၊အိုးဝေင်၊ထန်၊ ကျုံးလွေ၊စံ၊ ပညားဩ”

“နာအီးမာ၊နဲင်းမုင်၊ စံ၊ပညား”

“ခ၊သီနယ်ဖိုး၊ ခ၊သီနယ်လို့၊ ရေးမာ၊နဲင်းနင်၊အော်”

“ခ၊သီပွို့နဲင်း ဝင်၊ဖိုး၊ မဲ့၊ဝင်၊တွယ်းတံး နာ၊ရွဉ်တစွဲ၊ မဲ့၊လို့
ခြေင်ထို၊ မာ၊သီပွို့နဲင်းလို့၊ မဲ့၊နာ၊လို့ရွဉ်တရေင်၊ မဲ့၊နာ၊ထဲခြေင်
ထောင်း၊ မဲ့၊နာပိုနာ၊မာ လွေ၊ရွတ်ရွှောင်၊တင်းနာ၊ မဉ်းမဉ်ခ၊ငါးတွဲ
ထွားဒျားအမွိုးအဖါ တအံ့ဉ်ထောင်းသား လို၊ဟးလို၊လွဉ်၊နင်၊မ၊
ခ၊နောင်၊သနယ်” အဆရာ၊ ပွို့အံ့ဉ် ဆွံ၊မ၊ဖေးနဲင်းနင်။

“မွေးသွူဆရာ” အားမခံခဲ့ရင်းနှောင်ထွေတင် ထန်းလွေ၊
ဝေင်၊သောင်၊ ထီးဝင်၊ဖိုး အမွေးသား၊ ထီးဝင်၊ပနား အမွေးအဝ်းတင်
ခ၊ဗွိုန်းတောင်း။

ထီးခန်း “သုနေတ္တ - ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ” ဘုရားတဆူး ကျွဲလွှဲ
တံ၊သွမ်း၊ ပါးနပ်၊ ယူးခိုင်းယို -

“ဝွေမွေးယိုနပ်၊ အဗွိုးအဖါအဲဉ်ထဝ်း၊ ခ၊စွင်းတဲ့ တမော့၊
တောင်းတံး၊ စံ၊စံ၊က ခွေပညားမ၊” ချ၊သ၊ခိုင်းနပ်၊ထွေတင် ပါးလို၊
ဗွိုက်နပ်၊ ခ၊မွေးစွင်းဒျား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရေးနားအပင်ထွေ ဖြိုင်လွေ၊
စွင်း နားအပင်စေး။

ဝွေမွေးနပ်၊ခါ ကျွဲငါဒါးဒွမ်၊ ကျွဲထင်၊ဗွိုးလောင်း၊ ကျွဲသင်၊
ချာကျောင်းပေး၊ ဝွေမွေးကျွဲဟးခန်းဒျား နိဗ္ဗာန်၊ လို၊အမျှ၊ဖုံးတဲ့
“ပါးယိုနပ်၊ ခ၊သီနီဆရာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါမွေးမျတ်၊ သတ်လွဟဲ့င်း၊
ဆွမ်းလွဟဲ့င်း” ရှိ၊ခိုင်းနပ်၊တင် ခွေတွယ်းနာ၊နက်တော့၊ အသက်
လိုစွင်း ဗော၊နပ်၊ကို။

ပါးနပ်တဲ့ လင်ထဲစွင်း အဝီစိငါးရဲင်၊သူ၊ ညမရေးမရေးထွေ၊မ၊
လွစ်လ၊ထန်းချာ၊ သင်ထွေတော “သဗ္ဗိကူဋ ပိတ္တာ” အံ့ဟး ဂိဇ္ဈ
ကုဋ်ကောင်လောင်း၊ မရောင်းဒုက္ခ၊ ခံးဟးကဝဋ်နာ၊ တွိုးစွင်းယိုခါ
အကျောင်း လို၊ပေါင်၊ယံမတ် မွေးမျတ်ဘုရား ဟော်၊ကျာ၊ နယ်ခိုင်း
ယို -

၇၂။ ပါဠိ - ယာဝဒေဝ အနတ္တယ၊ ဥတ္တံ ဗာလဿ ဇာယတိ။
ဟန္တိ ဗာလဿ သုက္ကသံ၊ မုဒ္ဒမဿ ဝိပါတယံ။

၇၂။ **အနက်** - ဗာလဿဥတ္တံ - လို၊မြိုက်သီး အထားဒါးနပ်၊
 ဇာယတိ - ထွာအီချား၊ ယာဝအနတ္ထယဝေ-
 ထာ၊အကျို၊ တအေဉ်ထောင်းဖွဲလွဉ်းလွဉ်း၊ ဗာလဿဥပ္ပဇ္ဇမာနံ -
 လို၊မြိုက်ကဒါးလွဉ် အထားဒါး ကထွာလွဉ်အတမြို၊ ကလ၊ထို၊
 အအားဏားနပ်၊ ဟန္တိ (ဟနတိ) - ယားကွေ်ထို၊ချား၊ သုက္ကံသံ-
 ကုသိုလ်းတား၊ ဝိပါတယံ - မာ၊ထဲထို၊ချား၊ ဟန္တိ (ဟနတိ) -
 မာ၊ဟူ၊ထို၊ချား၊ အဿမုဒ္ဒံ - အထားဒါး ပညားကတူ၊ယိုသွ။

၇၂။ **ဂါးထား ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင်** -
 လို၊မြိုက်သီး အထားဒါးနပ်၊ ထွာအီချား ထာ၊အကျို၊တအေဉ်
 ထင်းဖွဲလွဉ်းလွဉ်း၊ လို၊မြိုက်ကဒါးလွဉ် အထားဒါး၊ ကထွာလွဉ်
 အတမြို၊ ကလ၊ထို၊အအားဏားနပ်၊ ယားကွေ်ထို၊ချား၊ ကုသိုလ်း
 တား၊ မာ၊ထဲထို၊ချား၊ မာ၊ဟူ၊ထို၊ချား အထားဒါးပညား ကတူ၊ယို
 သွ။

နားဗားတရာ၊ယိုအကျို၊

တရာ၊ယို ကထင်းသွတ်၊နပ်၊ လို၊သီးဖုံး လ၊လွသောတာ
 ပတ္တိဖိုလ်း (ထွာလွသောတားပန်းပုဂ္ဂိုလ်း)-စတင် နှင်းနပ်၊ဖုံးသွ။

**လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အိသတိ၊နဲင်းယို
ဟော်၊ထွားသွဉ်ဗား သဠိကုဋ္ဌပိတ္တဘူဝတ္ထုယိုတဲင် -**

- ၁။ ထာ၊ဒါးကရို၊နဝ်၊ သွဲ၊မဲဉ်းမဲဉ်းအခင်းလမ်းမ၊ လ၊အိတမြို့၊
လ၊အိတံ၊ရို၊ အားဏား အကျောင်း ၊
- ၂။ လို၊မွိုက်တမြို့၊ အားဏားမျို၊နောင်၊ ထွာနီလို၊ဒုက္ခ
အကျောင်း ၊
- ၃။ မဉ်းသွဲ၊မားထို၊ တံ၊ရို၊အားဏားနဝ်၊ မော့တောဒါး
ထာ၊ဒုက္ခ အကျောင်း ၊
- ၄။ ပေါ၊ပဲစ်မား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါး (ရဟန္တား)သီးနဝ်၊ လင်၊ထဲဗား
အဝီစိငါးရှင်၊ ခံးဆဲင်၊ဗားဒုက္ခ၊ ညဉ်းမရေးမရားအကျောင်း-
စတင်နဲင်းနဝ်၊ သေထွေ၊ လ၊အိသတိ၊ အာတန်သွဲ။

ဟောင်တောင်၊ခရား အဓိပ္ပါယ်း

“ပိဋ္ဌသပ္ပိ - လို၊မွို၊အိုင်”၊ လွေ၊ထာ၊ဒါးတဝ်း၊ လွေ၊ထာ၊
ကျင်းတောင်း ။

(ပိဋ္ဌသပ္ပိ - သူဆွံ၊ လမ်းမလျှောက်နိုင်သောသူ)

၇၂။ တရာ၊ဂါးထား ငေါင်းလင်္ကား

- ၁။ လို၊မွိုက်ကဒါး ၊ ဉာဏ်းပညား ၊ ထွာဒုား ဒုက္ခအာ။
- ၂။ လို၊မွိုက်တမြို့၊ ၊ အားဏားမျို၊ ၊ နီလို၊ ဒုက္ခထွာ။

၇၂။

တရာဂါးထား လက်ားကဗျာ

လှို၊ခွိုက်ဒါးခါ၊	-	ဆဲင်းရာ၊ပညာ၊
အကျို၊အဲဉ်ထဝ်း	-	ဗွေ၊စောဝ်း ဟော်၊ခါ၊
လှို၊ခွိုက်တဗြို၊	-	တံ၊ရို၊အားဏား
အမျာ၊တာ၊	-	ထွာဒျာ၊ ဒုက္ခအာ ။

သဗ္ဗိကုမုတ္တားဝတ္ထု ဝဗ္ဗုယိုသွ။

၁၄။ စိတ္တလို၊ ခြေဝတ္ထု

နိဗ္ဗေဒဘုရား သတင်သွံ့အပ်အံ့ ဇေးတဝှန်းကျောင်းကို အတွင်း ပွိုင်းပွိုင်းတွင်း “သုဓမ္မမထေရ်” တင် ဟော်၊ ဟားတရားယို သွ။။

ဝေင်၊ မစ္ဆိကာသဏ္ဍကို ကအပ်အံ့ဒါး တကား “စိတ္တလို၊ ခြေ” ကထင်းထီး (ပဉ္စဝဂ္ဂိကိုကပါ) “ဗ္ဗေမဟာနာမ်” နှ်၊ ကေးညှိုး ငါးတင် ပင်၊ ထင်းလမ်းကီ၊ ကပ်သွမ်း၊ ကပ်သွမ်းထွ။ နားဟားတရား တွေ့၊ လ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်း (ထွာသောတာပန်းပုဂ္ဂိုလ်း) ဂွေ၊ ဥယျာဉ်းခြံ (အမ္မာဠကဝန်) နှ်၊ အပ်လူးသံဃား၊ ယပ်၊ နမ်းချာ၊ ထီ ဗ္ဗေမဟာနာမ်ငါ “ပတိဋ္ဌိတံ ဗုဒ္ဓသာနံ - နိဗ္ဗေဒဘုရား သားသနား တယ်းတည်းလဲဉ်းသွ။” ချာ၊ ထီထွ။ ဟံးတန်ပထဝီ၊ တသွိုးစွဉ်း ချားနှောင်၊ သွ။။

ဥယျာဉ်းခြံကို ဆို့၊ လူးသံဃားကျောင်းတဖြိုး၊ သုဓမ္မမထေရ်း ထွာဗ္ဗေမ္ဗန် အံ့ပေါ့ကျောင်းနှ်၊ တွိုးခေတလဲင်း “အဂ္ဂသာဝကနိပါ၊ (ဗ္ဗေသာရိပုတ္တရားတွင်း ဗ္ဗေမောဂ္ဂလာန်း) ကျွ၊ လွဉ်၊ တကားစိတ္တ လွေ၊ ကျိုးချွမ်း၊ ပင်၊ သင်၊ ကျောင်းကို၊ ကွီနားတရား၊ ဗ္ဗေသာရိပုတ္တ ရား ဟော်၊ ဖေးတရား တစီ၊ ပေးချား၊ တကားစိတ္တနှ်၊ လ၊ စွဉ်းသွံမင် သွံဖိုလ်း (ထွာစွဉ်း အနားဂါမ်းပုဂ္ဂိုလ်း) သွ။။

“ဩဗ္ဗေ - နိဗ္ဗေသိနီပါ၊ ပါတွမ်းတပဲ့တပနံ၊ ရဟနံ၊ သံဃာနု မ္ဗုရံ၊ မဲ့၊ ကျသင်၊ သွံ၊ သွမ်၊ တကာနု သွဉ်းလမ်း ပွေ၊ ဩ၊ ပွေသုဓမ္မတဲ့ မဲ့၊ ကျသင်၊ သွံ၊ သွေ၊ မထေရ်တန်သီးနဝ်၊ ပွေ၊ ဩ” တကာနုစိတ္တ ပင်၊ လောင်းခါ၊ နှဲင်းနောင်။

ပွေသုဓမ္မနဝ်၊ ရှိ၊ - “တို့၊ နွေနဝ်၊ ပင်၊ တောင်းစောင်းစမ်း၊ လမ်းဆိုင်၊ ဆီ၊ လယ်၊ ကွို၊ ဝင်၊” ရှိ၊ နှဲင်းနဝ်၊ တင် သ၊ လျားတကာ၊ တကာ၊ တောင်၊ ပြန်၊ ကားမိုင်၊ လင်းလင်းတဲ့ လ၊ တောင်း၊ တကာ၊ ရှိ၊ “ခွေသွဉ်း သေလဲဉ်းပွေ” ရှိ၊ နှဲင်းနဝ်၊ ထွေ၊ တင် သင်၊ ထို၊ ခန်းချာ။

နှဲင်းမ္ဗုရံ၊ ပွေသုဓမ္မ ပေါက်စောင်းသင်၊ လမ်း၊ သင်၊ ထွား တကာ၊ စိတ္တရဲဉ်၊ သွမ်၊ တကာ၊ ရှိ၊ - “အုံလင်၊ ဆောင်းကဟဲ့င်း ပွေ”

“အုံလင်၊ အုံလိန်၊ တင်းဒွမ်၊ ခွေအီးလွေ၊ တွံ၊ ချားသွမ်၊”

“မဟာ ပင်၊ ခါ၊ ပါ နိဗ္ဗေနဝ်၊ သွံ၊ ဗော၊ ယို၊ မွိုင်ပွေ”

“ပင်၊ ဆိုင်၊ ဆီ၊ လယ်၊ ကွို၊ ထာ၊ ပင်၊ ရီးချားပါ၊ ဟ သွံ၊ တင်း၊ တကာ၊ နာ၊ ဟန်းအို လို၊ ကတမျိုး”

“လို၊ အမျိုးမိုင်၊ အိဗ္ဗေ”

“အောင်းလို၊ က ထောင်အေး”

“ပွေ - နိဗ္ဗေနဝ်၊ ထွာသွေ၊ ရဟနံ၊ တဲ့ ဒေါ၊ မောင်းဒါ၊ ကထာ၊ ထွာသွေ၊ ရဟနံ၊ က ဒေါ၊ ရဟနံ၊ ထာ၊ မွိုင်”

တကာ၊ တိန်းရိုးနဲင်းနဝ်းတော့၊ ပွေးသုဓမ္မနဝ်း သ၊လျားဖျင်
တကာ၊ -

“တကာ၊စိတ္တ - နာ၊ဇေးချာခန်း နာ၊ကျောင်းနဝ်း၊ ခွေ
အီးလွေ၊အုံတော့ဒျာ၊ အလင်”

“ထို၊မွိုန်းပွေး - အုံစွူစွူဗော့၊ ကျောင်းနောင်၊”

တကာ၊တောင်၊ပြန်၊ သွံလဲင်းတရေ၊ရေ၊ လ၊တမ်း၊ လင်၊ထို၊
စွဉ်းတိတ်၊တိတ်၊ ပွေးသုဓမ္မ လွေ၊လင်း နီပွေးဘုရာ၊ နီပွေးဘုရာ၊
ခွန်းဆွမ်းထင်း -

“မာ၊ ‘ပဋိဿရဏီယကံ’ လွေ၊တောင်၊ပြန်၊ချာယင်း
တကာ၊စိတ္တသူ၊ဟဲ့င်း၊ လျှိုပွေးဘုရာ၊ငေါင်း မွိုန်းတမ်းတင် ပွေးသုဓမ္မ
လွေ၊တောင်၊ပြန်၊ချာယင်း တကာ၊စိတ္တ၊ တကာ၊ရိုး -

“ခွေသွဉ်း တသယ်၊ခံးနွောင်၊တမ်း” တကာ၊လင်းချာစွဉ်း
နဲင်းနောင်၊တင် ပွေးသုဓမ္မ လွေ၊လင်းနယ်ယင်း ပွေးဘုရာ၊ နီပွေး
ဘုရာ၊ တဖျဆွမ်းဖျင်၊ နီပွေးဘုရာ၊ရိုး -

“ရဟန်း၊သီးအမျိုးနဝ်း၊ ‘ခွေကျောင်း၊ ခွေခင်းလမ်း၊ ခွေ
တကာ၊ရိုး၊ ခွေတကာ၊မူ၊ယူးနဲင်းနဝ်း၊ အွဉ်းထိုင်းမွိုန်းတမ်းမားန၊
ဣဿာ - မစ္ဆရိယ - တကေးတကဲင်း၊မွိုန်းဝင်၊” ဆွဲ၊မ၊နဲင်းနဝ်း၊
ထွူခါ ဟော်၊ပါတရာ၊ နဲင်းယို -

၇၃။ ပါဠိ - အသန္တံ ဘာဝနမိစ္ဆေယျ၊ ပုရေက္ခာရဉ္စ ဘိက္ခသု။
အာဝါသေသု ဣဿရိယံ၊ ပူဇာ ပရကုလေသု စ။

၇၄။ ပါဠိ - မမေဝ ကတ မညန္တ၊ ဂိဟီ ပဗ္ဗဇိတာ ဥဘော ။
မမေဝါတိ ဝသာ အဿ၊ ကိစ္စာကိစ္စေသု ကိသ္မိစိ။
ဣတိ ဗာလဿ သင်္ကပ္ပေါ၊ ဣတ္ထ မာနော စ ဝဇုတိ။

၇၅။ အနက် - ယောဗာလော - လို၊ မွိုက်မဲ့၊ ရှိတမ်း၊ ဣစ္ဆေယျ - မဉ်လ၊ ဒုး၊ အသန္တ ဘာဝနံ - ဝင်၊ အံ၊ ဖြားခြင်ငွေ၊ ဘိက္ခုသုစ - ရဟန်း၊ သီးဖုံးအကိုတဲ့၊ ဣစ္ဆေယျ - ငွေ၊ မဉ်ထွာ၊ ပူရေက္ခာရံ - ကောအွဉ်ငါ (အတန်)၊ အာဝါသေသုစ - ကျောင်းကိုတဲ့၊ ဣစ္ဆေယျဣဿရိယံ - ငွေ၊ မဉ်အုပ်ချွတ်လို့၊ ပရကုလေသုစ - ဝင်၊ လင်တကာ၊ အကိုတဲ့၊ ဣစ္ဆေယျပူဇာ - ဖေးနေးကလူး၊ ဖေးနေးကပူးဇေးငွေ၊ ငါ။

၇၆။ အနက် - ကတမေဝ - လို၊ မာ၊ ဖေးခွေလျှမ်း၊ ဂိဟီပဗ္ဗဇိတာဥဘော - လို၊ လမ်းလို၊ ကျောင်း နီမျိုးပေါင်းနပ်၊ မညန္တ - ဖေးကယူးလွသွော့ နှိုင်းနပ်၊ နော၊ ယဿဗာလဿ - လို၊ မွိုက်မဲ့၊ ရှိတမ်း၊ သင်္ကပ္ပေါ - ငွေ၊ ထာ၊ ကျုံးနောပ်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိဣတိ - ထွာနှိုင်းယိုသွ။ ကိစ္စာကိစ္စေသု - ကိစ္စပေးတန်အကို၊ ကိသ္မိစိ - ကိစ္စမျိုးမဲ့၊ ရှိတမ်း၊ အဿ - ဖေးကထွာသွော့၊ အတိဝသာမမေဝ - ခွေထာ၊ ကျိုက်ငါ၊ သင်္ကပ္ပေါ - ငွေ၊ ထာ၊ ကျုံးနပ်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိဣတိ - ထွာနှိုင်းယိုသွ။ တဿဗာလဿ - လို၊ မွိုက်နပ်၊ အတွက်တာ၊ ဣတ္ထစ - လောဘတဏှာ၊ ကိလေးသားဖုံးတဲ့နပ်၊ မာနောစ - သ၊ ဖြိုးတန်ထို ခွေတန်ယိုဟ မားနတဲ့နပ်၊ ဝဇုတိ - တို၊ ပွါ၊ လွဉ်စဉ်းတိတ်၊ တိတ်၊ သွ။

၇၃။ ဂါးထား ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

လို၊မြိုက်မိုင်၊ရိုးတမ်း မည်လ၊အျား အံးဖြားခြင်ဝွေ၊ ရဟန်၊သီး
ဖုံးအကိုတဲ့ ဝွေ၊မည်ထွာ ကောအွဉ်ငါ (အတန်)၊ ကျောင်းကိုတဲ့
ဝွေ၊မည်အုပ်ချူတ်လို့၊ ဝင်၊လင် တကားဖုံးအကိုတဲ့ ဖေးနေးကလူး
ဖေးနေးကပူးဖေးဝွေ၊ငါ။

၇၄။ ဂါးထား ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

“လို၊မားဖေး ခွေလွှမ်း” လို၊လမ်းလို၊ကျောင်း နီမျို၊ပေါင်၊နပ်၊
ဖေးကယူးလွသွော့နဲ၊င်းနပ်၊နော လို၊မြိုက်မိုင်၊ရိုးတောင်း ဝွေ၊ထား၊
ကျုံးနပ်၊ ထွာနဲ၊င်းယိုသွ။ ကိစ္စပေးတန်အကို ကိစ္စမျို၊မိုင်၊ရိုးတမ်း
ဖေးကထွာသွော့ ခွေထား၊ကျွိုက်ငါ၊ ဝွေ၊ထား၊ကျုံးနပ်၊ ထွာနဲ၊င်းယို
သွ။ ပါ၊လို၊မြိုက်နပ်၊အတွက်တား လောဘတဏှား ကိလေးသားဖုံး
တဲ့နပ်၊၊ သ၊ဖြိုးတန်ထို ခွေတန်ယိုဟ မားနတဲ့နပ်၊ တို၊ပွာ၊လွဉ်
စွဉ်းတိတ်၊တိတ်၊သွ။

နားမားတရာ၊ယိုအကျို၊

တရာ၊ယို ကထင်းသွတ်၊နပ်၊ လို၊တဲ့ လ၊လွသောတာပတ္တိ
ဖိုလ်း (ထွာလွသောတားပန်းပုဂ္ဂိုလ်း)-စတင် နှင်းနပ်၊ဖုံးသွ။

သုဓမ္မမထေရ်၊ နားနီဗ္ဗေဘုရာ၊ သြဝါဒထွူတင် ကန်းတော့၊
နီဗ္ဗေဘုရာ၊၊ ဟဲ့၊တွမ်းအသွ၊ ရဟန်၊တပါ၊ ကျွ၊လွေ၊ထေယင်း
တကားစိတ္တ၊ ကျာ၊နယ်ဒေးသနား (ဂွန်ခံအပဲတ်/ ပသေစင်ထို၊
အပဲစ်) တကားစိတ္တငါ၊ တောင်၊ပြန်ချာယင်း တကား။

တကာရို၊ -

“ဩဗ္ဗေ - နိဗ္ဗေအပဲစ်နဝ်၊ ခွေသွဉ်းသယ်၊ခံးဒျာ၊ တကာရို
ခွေသွဉ်း အပဲစ်မဉ်းအဝ်းတဲ့ သယ်၊ခံးသော့ ပွေးနော”

တကာရိုတဲ့ ကန်းတော့ချာ နဲင်းနောင်၊သွ။

တကာရိုတ္တယူ “ခွေလ၊သွ။ သောတာပတ္တိဖိုလ်း၊ အနာဂါမိ
ဖိုလ်းတဲ့ လ၊ကန်းတော့ လ၊ဝဲင်းဟးဒွိုန်း နိဗ္ဗေဘုရာ၊ လွေ၊ဝဲင်း
က ဘုရာ၊မ၊” ချ၊သ၊နဲင်းနဝ်၊ထွ။ခါ အိပါတာ၊လူ၊ စွံးစွံးလင်းလင်း
ဒင်းလွေ၊နေးလော အဆွိုင်း၊ငတ်၊ချာ။

ရဟန်း၊ ကမဉ်လွေ၊ဝဲင်း နိဗ္ဗေဘုရာ၊ဖုံးနောင်၊ တကာရိုတ္တ
ပင်းလွေ၊ပါတင် ရဟန်း၊နို အပါ၊ငတ်၊ချာ၊ ရဟန်း၊မူ၊ အပါ၊ငတ်၊ချာ၊၊
တကာရိုငတ်၊ချာ၊၊ တကာရိုမူ၊ဖုံးတဲ့ ငတ်၊ချာ၊နေနေသွ။

လို၊လမ်း လို၊ကျောင်း၊ စုစုပေါင်း၊ အောင်သွံရေ၊ အဟေး၊
အညာ၊ ယူ၊ဇနားသွံဆီ၊ (ကွပ်ရဟန်း၊ပရိသတ် - ဗွေးမျတ်သီး
သီးလတ်၊ခို၊တင်) ပေါ၊တို့၊ တယူ၊ဇနား တယူ၊ဇနားကိုနဝ်၊ လူ၊သီး
ဖန်ဆင်၊ဇေး ခင်းလမ်း၊ စွဲကမ်းကပ်ကိုသွမ်း၊ စတင်နဲင်းနဝ်၊တော့၊
တဖူ၊တလီးလုမ်း အယပ်၊အခိုင်းအိုင်ထဝ်း၊ ကထင်းည တလာတင်
ဖျော်ငါလွေ၊ သာဝတ္ထိခမ်း။

နိဗ္ဗေဘုရာရို၊ -

“အာနန္ဒာ - ဟန်းနီ၊ မွူးခွယ်တန် အချိန်းတွင်၊ တကာရို
စိတ္တသီးလို၊စွို၊ အီးလွဉ်ဝဲင်းခွေ၊ အီးဖျော်လွဉ် ခွေထု၊ယို”

“နိဗ္ဗေ အီးပျ၊တံ၊ခို၊နဲ့ ဗွေးဩ”

“အို့ - အီးပျတံ၊ခို၊ အီးအွဉ်းလော့လင်၊ လူ၊ကောင်း၊
အရောင်းအောင်းငတ်၊မျိုး”

နီဗွေးဘုရာ၊ အီးပျတံ၊ခို၊ လို၊သီးဖုံးဟိန်တင် အခိုလွဉ်ပဉ်
ပူးပူး၊ အမူးလွဉ် ပဉ်စို့၊စို့၊ တကားစိတ္တ အစီးအစဉ်းအတိုင်၊
ခ၊ငါသွတ်၊သွတ်၊နပ်၊ ရဟန်းခိုစို့၊ နပ်၊ခ၊ချာနပ်၊ ရဟန်းမူးစို့၊
နပ်၊ခ၊ချာနပ်၊ တကားခိုစို့၊ နပ်၊ခ၊ချာနပ်၊ တကားမူးစို့၊ တကား
စိတ္တ ကထင်းပဲင်း နီဗွေးဘုရာ၊နပ်၊ခါ နီဗွေးဘုရာ၊ အွဉ်းလော့လင်၊
လူ၊ကင်း၊ အရောင်းအောင်းငတ်၊မျိုး၊ လို၊ဖုံး ကထင်းထီးတင် အံးဖြား
မွေးမဲင်းစွဉ်း ပငါပရာ။

တကားစိတ္တ လောင်းနီဗွေးဘုရာ၊နဲင်းယို -

“ဩဗွေး - ခွေသွဉ်း ရေးလွဉ်ကပ်သွမ်၊တင် အီလွဉ်တခြို့၊
လူ၊အမျိုးမျိုး၊ တဖူးလောင်း ညတလာ၊ ယိုကိုတဲ့ တလာလို့လဲဉ်း
သွ။ လူ၊သီးဖုံး လွဉ်လူးရမ်းအာငါး၊ တွိုးစွဉ်းယိုခါ ခွေသွဉ်းတခြို့၊
လူးကို လ၊ထူးယွမ်၊ဗားဒွိုန်း၊ ခွေသွဉ်း အုံခန်းယိုကိုတနောင်းတဲ့
ခွေသွဉ်းတခြို့၊လူးယို အလွိုးတလူးဗားတမ်း၊ ကွပ်နပ်၊မ၊ လူးသေ၊
လို့လို့ဗော့ယိုကို၊ ထွဉ်းအွဉ်းနယ်ဖေးသော့ တခြို့၊ခင်းလမ်း မွေး
ဩ”

နီဗွေးဘုရာ၊ရို၊ -

“အာနန္ဒာ - လွေ့အွဉ်းနယ်ဖေးခန်း တခြို့၊ခင်းလမ်းနပ်၊”
ဗွေးအာနန္ဒာ ကအွဉ်းနယ်ဒါးအတိုင်၊ “ဟူဗ္ဗာ” စတင် တခြို့၊လူး
ဖုံးနပ်၊ တကားစိတ္တ လူးသေ၊လို့ထွူခါ သင်၊ချာ၊ အလောခြင်ကို

ဖုံးနံရံ၊ လူ့သီးဖေးသင်၊စွဉ်းဒျား ရတနာနွတ်၊မျိုး။

ဗွေအားနန္ဒာ၊ လောင်းရီ နီဗွေဘုရားနဲင်းယို -

“ဩဗွေ - တကာစိတ္တနံ၊ အလွေယင်၊ အသင်ယင်
လူ့သီးစွဲကို၊ ဝွေလွဉ် နီဗွေဘုရားထျးမ၊ လူ့သီးစွဲကိုနဲ့၊ လွေလူ့
အလောင်းအလင်တဲ့ လူ့သီးစွဲကိုဒျားနဲ့ ဗွေဩ” လောင်းနဲင်းနံ။

နီဗွေဘုရားရိုး -

“သဒ္ဓေါ သီလေန သမ္ပန္နော၊ ယသော ဘောဂသမပ္ပိတော။
ယံယံ ပဒေသံ ဘဇတိ၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ ပူဇိတော။

‘အားနန္ဒာဟွေ - တကာစိတ္တနံ၊ သဒ္ဓါတရားအောင်း၊
သီးလအင်း၊ တဒြိယအောင်း၊ လိုကျေားဗျင်းဗျင်း တဖြာတန်၊
ကွပ်နံ၊မ၊ လွေခန်းအရပ်မဲ့တဲ့ယင်း လူ့သီးပူဇော်၊ လောဟံ
လွဉ်သေးသေး ဝွေနံ၊သနယ်၊ အားနန္ဒာ’

“ဗွေသ္မုဗွေ - တကာစိတ္တ ကကျငါးနဲင်းယိုနံ၊ ဇာတ်
ကရီးပန်အွဉ် ဝွေမာလွဉ်ကုသိုလ် အမျိုးမဲ့၊ ဗွေဩ” တကာစိတ္တ
နံ၊ ပဒုမုတ္တရာဘုရားစိုးခါ မာအာကုသိုလ်တင် ကမ္ဘာတသိန်၊
လုမ်းလုမ်း သင်အင်းလိုနဲ့ ထင်းအုံလူခမ်း၊ ခင်းလမ်းယို နီထွောင်း
လုမ်း (ငါးရဲင်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပိတ္တာ၊ အသုရကာယံ) အပါယ်လစ်၊
ခမ်း လွေဟားတောင်း။

တို့ဗွေဘုရား ကဿပစိုးနံ၊ လောင်းဟားရဟန်၊ တပါ၊
သွမ်း၊ ကလောင်သွမ်းနောင်တဲ့ ဟဲ့ပါကသွေ၊ သပိတ်ဒို့လောင်း

နောင်၊ ပူဇော်လွှဲက တွမ်းကောင်း၊ နောင်ထွေတော့၊ ဝေ့ကွီဆု၊
နင်းယို -

“ကွပ်လူမား၊ ပူဇော်မားနင်းယိုတင် စွမ်းဘဝစွမ်းဇာတ်
ယံကခြေခြား၊ ဖေးအားသား ယံကအပ်၊ လူကောင်းယံကလော့
လင်သော့ ပွေးသြ” အကွီဆုနင်းနပ်။

“ကွပ်ဝေ့မားမား ကုသိုလ်နင်းနပ်တင် ဝေ့ကလွှဲနီတဲ
နပ်၊ ကထင်းလွှဲကပ်သွမ်၊ ယိုကိုတဲနပ်၊ လိုလူဖေးအား လူ
ကောင်းလော့မား၊ သင်ချာတဲ လူသီးဖေးလွှဲမား ရတနာနွတ်မျိုး
နင်းနောင်သနယ် အားနန္ဒာ”

နီဗွေးဘုရား ဟော်ခြင်းနယ်ချာဖေး ပွေးအားနန္ဒာ နင်း
နောင်သွေ။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အီသတိ၊နဲ၊နဲ၊ယို ဟော်၊ထွားသွပ်မား၊ စိတ္တလို၊ခြေ ဝတ္ထုယိုတင် -

- ၁။ ဗွေးဗွန် ရဟန်းခန်းတွဲယပ်း အပ်းလိုအွဉ်းတပ်း မားန
အကျောင်၊ ၊
- ၂။ မဉ်းပဲစ်မား အရိယား သူတော့ကောင်းနပ်၊ (ပုဂ္ဂိုလ်း
ကျောင်ခန်းတွဲယပ်း) တောင်ပြန်းချာမား အကျောင်၊
- ၃။ လို၊ဘွဲ၊ကံတန် ပေါးမားထာမားယံစားနပ်၊ လူသီးခန်း
တွဲယပ်း အံတဒါးတပ်း ဖေးအားစွဲကိုမား အကျောင်၊ -

စတင်နိုင်နင်းနပ်၊ သေထွေ၊ လအိသတိ၊ အာတာန်သ္မူ။

ဟောဝိတောဏ်၊ ခရား အဓိပ္ပါယ်

စိတ္တလိ၊ ခြွေနှပ်၊ ထွာအနားဂိမ်းပုဂ္ဂိုလ်တင် ဝွေမဉ်းသိနပ်၊
တို့ထင်း သုဒ္ဓါဝါသဗျဟ္တာခမ်း၊ ထွာရဟန္တာနပ်ကို ကူတငါ
နိဗ္ဗာန်၊ (အနားဂိမ်းသီးနပ်၊ သင်ချာတင်းလိုခမ်း / လူခမ်း) နောင်
သ္မူ။

၇၃။ တရာဂါးထား၊ ငေါဝ်းလင်္ကာ (၇၄) ယာဉ်

- ၁။ ပေါးအွဉ်းမားနု ၊ ကျားငါးဟ ၊ ဒုက္ခ ထွာအမား ။
၂။ မဉ်းမားလို့ဝင်၊ ပဲစိယံကင်၊ လိုချင်၊ တောင်ပြန်ဟး ။
၃။ မာယံတဲဝါး၊ ဘွဲ၊ ထူသား၊ လူထွား စွဲကိုဒျား ။

၇၃။ တရာဂါးထား၊ လင်္ကာကဗျာ

- ပေါးအွဉ်းမားနု   -   ကျားဟ အမား
လိုချင်၊ တောင်ပြန်   -   ချားမာန်၊ ကမား
အပဲစိကြောင်းထွာ   -   ရောင်းချာ ဟပ်ဒျား
ဘွဲ၊ ထူသား   -   လူထွား စွဲကိုအာ ။

စိတ္တလိ၊ ခြွေဝတ္ထု၊ ထွေယိုသ္မူ။

၁၅။ တိဿသာမဏေဝတ္ထု

နိဗ္ဗေဒဘုရား အဝိဇ္ဇာအရတရားကိုအတွင်း ပွိုင်းပွိုင်းတွင်း
“ဝနဝါသိကတိဿ” တဲင် ဟော်ဟေးဝတ္ထုယိုသွ။

ဗျေသာရိပုတ္တရာ တကားဖါ “စင်ဖါ ဝင်္ကန္တ” ပုတ္တရာ အသွ၊
တဖြာနဝ် အမည် “မဟာသေန” ပုတ္တရာ၊ အဝိဇ္ဇာအရတရားကို
တဲ။

ဗျေသာရိပုတ္တရာ သညင်ငါး ‘မဟာသေန’ နဝ် (ဝွေကု
သိုလ်း ယံကလး) တဲင် ကျွဲလွေ့တွံးသွမ်၊ မဟာသေန လမ်းငါ၊
မဟာသေနနဝ်၊ ကေနီထိုးလဲဉ်းတဲင် လူးလောင်းခရားအဲဉ်ထဝ်း
တွေ့၊ လွင်းအုံနီ၊ ချားထာ၊ နဲင်းမွူးရပ်တဲ အုံနီ၊ ဖျင်ချားထာ။

တွိုးတနီ၊ တွေ့၊ လွေ့ဟော်ဖေ ဝင်လိတ်တဲင် လးသဲင်ခန်း
ပိတ်ကျဲတကျိတွမ်း ဒဲဉ်ဖိုးနဲဉ်းထီ တဝန်း၊ ဗျေသာရိပုတ္တရာ
အဝိဇ္ဇာသေနဝ်၊ ကျွဲလွေ့ယင်း၊ ပုတ္တရာ၊ ပင်ထင်းလမ်းကီ၊ သွမ်၊
နဝ်၊ လောင်းသော့သပိတ်ကို စအီးထဝ်တဲင် ဗျေသာရိပုတ္တရာ
ရဲခါတွမ်းစူ (တကားတဲ ဖေးကအံးဟး ရေးနဲဉ်းနဝ်)။

တကား မဟာသေနပုတ္တရာရိုး -

“ဩဗျေ - သွမ်ယိုနဝ်၊ တပါးတားလွမ်း၊ ထွားမွိုန်းခွေ
သွဉ်းအကျိ၊ ဘဝယိုတား၊ ထွားဖေးချားသွေ့ အကျိ၊ ဘဝငါတား
ခီးပျောက်ချားဖေးချားသွေ့ ဘဝငါတား ဗျေဩ”

တကာလောင်းနဲ့နင်းတင် ဝွေမွေးလူးခံလို့ယင်း၊ သွံ၊
နယ်စွဉ်း တကာဒါ၊ ပိတ်ကျံနပ်တဲ လူးပါ၊ နပ်ထွူခါ ကွီဆု၊
နဲ့နင်းယို -

“ဩဗွေ - ကွပ်ပွိုး လောင်းဟးသွမ်းဖျူ၊ လူးဟးပိတ်ကျံယို
တင် နီဗွေသီး ကသေကထီးတရာနပ်၊ ခွေသွဉ်းတဲ ယံကသေ
ယံကထီးသွေ့ ဗွေဩ”

“တကာ၊ ကကွီဆုအတိုင်း ယံကလသွေ့နော” ဟော်၊
ဖေးတရာထွူခါ ကျွဲချာသင် ဇေးတဝွန်းကျောင်းနပ်သွူ။

မဟာသေနသီထွူ သင်ကျွတ်ချာလို့

မဟာသေနနပ်၊ လူးဟးဗွေသားရိပုတ္တရာ၊ ကေးညိုငါး
ဗွေသားရိပုတ္တရာတင် သီထွူသင်ကျွတ်သဋ္ဌေ၊ ပိုမူးဟို့ကို၊ သင်၊
ထွာသဋ္ဌေပိုတဖြာ၊ ဖန်ဖေးအမည်၊ ‘တိဿ’။

တိဿ သက်ကထင်းလနွတ်နင်းနပ်၊ အုံကျောင်း၊ ဗွင်
သျှင်းဗွေသားရိပုတ္တရာထျ၊ ဗွေသျှင်းတိဿနပ်၊ ဘွံ၊ ကံးတန်
မွေးစွဉ်းထာ၊ ပါ၊ ကောလူးကောတန်၊ အာငါး၊ ဗွေသျှင်းတိဿ
နောင်၊ လူးနွောင်တောစွဉ်း ရဟန်းသီးအတွက် သင်္ကန်းတရောင်၊
သွမ်းအပါ၊ တရောင်တာတင် ဝင်၊ ဖန်ဖေးတေား “ပိဏ္ဏပါတ ဒါယ
ကတိဿ - သွမ်းဒါးယကာတိဿ” နဲ့နင်းသွူ။

ဆုင်နပ်၊ လူးနှောင်ဖျင်စွဉ်း သင်္ကန်းကုတ် ကမ္မလာဒေတရောင်
တဲင် ဝင်ဖန်တောဖျင် “ကမ္မလ ဒါယကတိဿ - ကမ္မလာဒေ
အလူးဒါဒါယကာ တိဿ” နှင်းနပ်သွ။ ဆုင်နပ်၊ လွေအံတခြာ
ကို (တောရုထာ)တဲင် ဝင်ဖန်တော “ဝနဝါသီ တိဿ-တိဿ
အံတခြာကို” နှင်းနပ်သွ။

ဗွေသျှင်းတိဿ အံတခြာကို အားထွတ်မွေးတရာတဲင်
ကထင်းလ၊ သွံလာကိုနပ်၊ ထွာစွဉ်းရဟန္တာ မဉ်ယိန်းကျော့ကျော့၊
ဘွဲကံးယိန်းတန်တန်၊ ဝါးထင်းကျွပ်နပ်၊ ဗွေသာရိပုတ္တရာ၊ ဗွေ
မဟာမောဂ္ဂလာန်း၊ ဗွေမဟာကဿပ၊ ဗွေအနုရုဒ္ဓါ၊ ဗွေဥပါလိ၊
ဗွေပုတ္တတုဓ်၊ ဆင်းရာတပဲ့ဖုံး ကျွေလွေ၊ ဗွေသျှင်းတိဿထျ။

ကအဝံးဝှတ်ပတ်သေးသေးဒါ၊ ဗွေသျှင်းတိဿ တကာဖုံး
နပ်၊ တဲ သင်ဆော့နေးစွဉ်းအိုးခုံ၊ အီထင်းထာဒါ၊ ဒါဖေးသံဃာ၊
မာချာမာငါ မွူးဟာထိုစွဉ်း၊ ဗွေသာရိပုတ္တရာရိုး -

“တကာသီးဖုံး - ထာခေလဲဉ်းသွ။ သင်လွခန်းသွာ
လဲဉ်း”

“ဩဗွေ - ဟန်းနီယိုနပ်၊ နီသွဉ်းသီး မွူးနီနာတရာ၊
ဗွေဩ၊ နီသွဉ်းသီး အီးနာကတရာ၊ ဗွေဩ”

“ပေါးနပ်၊ တဲ ဗွေသျှင်းတိဿ ဟော်ဖေး တကာသီး
တရာဟဲဉ်း”

“တကာဖုံးရိုး - နီဗွေသျှင်းနောင်၊ လဲဉ်းမဲ့င်၊ လဲဉ်းမဲ့င်၊ တဲ
ဟော်ဒျာဟော့ -

‘သုခိတာ ဟောထ၊ ဒုက္ခာ မုစ္ဆထ -
ယံချမ်းသာလွ၊ လွစ်သွော့ ဒုက္ခဖုံးနှော’ ဟော်၊ နှစ်နီပျတ်
လွှမ်း၊ ဗွေးဩ”

“တပဲ့တိဿ - တရာ၊ နှောင့်နီပျတ်အလဲ့င်း ခြိုင်းနယ်
ဟော်၊ ဖေး တကားမူးခိုသီးဖုံးယိုဟဲ့င်း”

တို့၊ နှစ်၊ တွော့၊ ဗွေးသျှင်းတိဿ ဟော်၊ စွဉ်းချား၊ ချက်ချက်၊
ခန္ဓာ၊ အာယတန ဓာတ် ဗောဓိပက္ခိယတရာ၊ ဟော်၊ ကျာ၊ ဗွောင်
နယ်ထွူခါ အနာအဋ္ဌဉ်းတို့၊ အရဟတ္တဖိုလ်းတင် အစိုးအင်ယံငါး
မရေးမရာ၊ နှစ်၊ သွ။

တကားခ၊ တစို့၊ နှစ်၊ နှစ်သက်ဟို့၊ နိဟင်မွေးတဲ့ တကား
ခ၊ တစို့၊ နှစ်၊ ရှိ၊ - “ဗွေးသျှင်းနှစ်၊ အင်းဒါးသွ။ တရာ၊ နှိုင်းနှစ်၊
တဲ့ ဟော်၊ ဖေးတင်းနီ” ရှိ၊ နှိုင်းနှစ်၊ သွ။

နှိုင်းမွူးရပ်၊ နှစ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ တွဲ ကျွ၊ လွဉ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊
ရှိ၊ -

“တကားသီးဖုံး ကံးဟင်မွေးစွဉ်းထာ၊ ကွပ်ဗွေးသျှင်း တိဿ
ယိုမ၊ ဘုရာ၊ ကျွ၊ သံးဃားကျွ၊ တကားသီး လ၊ အာမွေးစွဉ်း
ကုသိုလ်းနှိုင်းယိုသွ။”

နီဗွေးဘုရာ၊ ဟော်၊ ကျာ၊ စတင် နှိုင်းနှောင့်တင် တကား
ကားကအင်း သဘော်၊ ဗွောင် ပဌိပရာ၊ ယိန်းကေးညှိုးထင်းထင်း
စွဉ်း ဗွေးသျှင်းတိဿနှောင့်၊ သွ။

နီဗ္ဗေဒဘုရားရီ ဗျေသျှင်းတိဿနဲင်းယို -

“နာထိ၊ ထိသမုဒ္ဒရာနဝ်၊ နာသ၊ကို ယူနဲင်းမဲင်၊”

“ဗျေသျှင်းတိဿရီ၊ - ‘ခွေမော့၊ ထာဒုက္ခတင် ခွေကဠိး
ကယိ၊ ခွေမဲထိ ကရီးဗားထာနဝ်၊ အလ္လိးအာလဲဉ်းက ထီးလစ်၊
သမုဒ္ဒရာယိုသနယ်’ ခွေသွဉ်းသ၊ကို ယူနဲင်းနဝ်၊ ဗျေသျှင်း”

နီဗ္ဗေဒဘုရားရီ၊ -

“ဗျေသျှင်းတိဿ - နာကယူနဝ်၊ မွေးမဲဉ်းငါး၊ သားခု
သားခု သားခု ” နီဗ္ဗေဒဘုရား သားခုစဉ်းနဲင်းနဝ်။

(ယားတဲ့ အာလဲဉ်းဟံး ဆွတ်၊တဲ့ အာလဲဉ်းကောင်၊ ဟံး
အရပ်မဲင်၊တဲ့ယဝ်း ထွာသင်းခဲင်၊လွဉ်းလွဉ်း။)

နီဗ္ဗေဒဘုရားတွမ်သံဃာ၊ ကျွဲသင်၊ချာကျောင်၊တဲ့ ဗျေသျှင်း
တိဿနဝ်၊ အုံကွဲင်သေ၊ဒျား ကျောင်၊တခြာကိုနဝ်၊သွ။

တို့သင်၊ကျောင်၊ ရဟန်းသီး အံးဖြားဗျေသျှင်းတိဿတွင်၊
နီဗ္ဗေဒဘုရားကျွဲလွဉ် ဟော်၊ဖေးတရာ၊နဲင်းယို -

၇၅။ ပါဠိ- အညာ ဟိ လာဘူပနိဿ၊ အညာ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ။

ဝေမေတံ အဘိညာယ၊ ဘိက္ခု ဗုဒ္ဓဿ သာဝကော။

သက္ကာရံ နာဘိနန္ဒေယျ၊ ဝိဝေက မနုဗြူဟယေ ။

၇၅။ အနက် - လာဘူပနိဿ - ရေးလာဘ်သွ။ရင်၊ ကကံ

ကျင်၊နဝ်၊ အညာဟိ (အညာဝေ) - တမျိုးခေါ်

ခေါ်ဒျား၊ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ - ဖေးကလ၊နိဗ္ဗာန်၊ ကကံးကကျင်၊နဝ်၊

အညာဟိ (အညာဝေ) - တမျိုးခေါ်ခေါ်ချား၊ တေဝံ - အကျင်း၊
အင်းနီမျိုးနဲ့ယို (အကျောင်း)၊ အဘိညာယ - သေခါးထွဲတင်၊
ဗုဒ္ဓဿသာဝကော - ဘုရားတပဲ့ကထွာဒါး၊ ဘိက္ခု - ရဟန်း၊
နဝ်၊ နာဘိနန္ဒေယျ - အင်းလိုတထွဲတင်း၊ သက္ကာရံ - ပူးဖေး၊
သက္ကာရ လာဘ်လာဘယိုသွ။ အနုဗြူဟယေ - အင်းလိုကျိုးစား၊
အမျိုးမားလလေးချား၊ ဝိဝေကံ - ဝိဝေကသွံဟး၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသား
ယိုသွ။

၇၅။ **ဂါးထား ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -**

ရေးလာဘ်သွဲရင်၊ ကကံကျင်နဝ်၊ တမျိုးခေါ်ခေါ်ချား၊ ဖေး၊
ကလ၊နိဗ္ဗာန်၊ ကကံကကျင်နောင်၊ တမျိုးခေါ်ခေါ်ချား၊ အကျင်း၊
အင်းနီမျိုးနဲ့ယို (အကျောင်း) သေခါးထွဲတင် ဘုရားတပဲ့ကထွာ
ဒါး၊ ရဟန်းနောင်၊ အင်းလိုတထွဲတင်း၊ ပူးဖေးသက္ကာရ လာဘ်
လာဘယိုသွ။ အင်းလိုကျိုးစား၊ အမျိုးမားလလေးချား၊ ဝိဝေက
သွံဟး၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသားယိုသွ။

နားမားတရာယိုအကျိုး

တရာယို ကထင်းသွတ်နဝ်၊ လိုဖုံး လလွသောတာပတ္တိ
ဖိုလ်း (ထွာလွသောတာပန်းပုဂ္ဂိုလ်း) စတင်နိုင်းနဝ်၊ဖုံးသွ။

လ၊ဗဟုသုတ၊ လ၊သတိ၊နွှင်းယို
ဟော်၊ထွားသွဉ်ဗား တိဿ သားမထေးဝတ္ထုယိုတင် -

- ၁။ ကေနီ၊ခြောတွဲယမ်း ရေးဘဝငါတား လိုလူငါးထား၊
 အကျောင်၊ ၊
- ၂။ ကွပ်ဒါးနတ်င် သင်၊ခြွေခြားချမ်းသာ၊ လာဘ်လျှိုင်းအာငါး
 အကျောင်၊ ၊
- ၃။ သျှိုင်းပေး-ပေးတဲ့ ထွာနှောင်၊ချား ရဟန္တာ အကျောင်၊
- ၄။ ပွေးသျှိုင်းပွေးစင်၊ဖုံးနပ်၊ ကံကျင်၊မွှိုန်းလာဘ်လာတား ကံ
 ကျင်၊ချားသွေ့ နိဗ္ဗာန်တားအကျောင်၊ - စတင်နိုင်းနပ်၊
 သေထွေ၊ လ၊အိသတိ၊အာတန်သွေ့။

ဟောင်တောင်၊ခရား အဓိပ္ပါယ်၊

ဝိဝေကသွံပါ၊

- ၁။ ကာယဝိဝေက - နမ်းငိမ်းခွေ၊
- ၂။ စိတ္တဝိဝေက - သ၊ငိမ်းခွေ၊
- ၃။ ဥပဓိဝိဝေက - နိဗ္ဗာန်ငိမ်းခွေ၊ ။
- ၇၅။ **တရာ၊ဂါးထား၊ ငေါင်းလင်္ကာ၊**
- ၁။ ရေးလာဘ်သွေ့ရင်၊ ဗွန်တမ်းဝင်၊ အကျင်၊ တမျိုးချား ။
- ၂။ ရေးနိဗ္ဗာန်ရင်၊ ၊ ဗွန်တမ်းဝင်၊ ၊ အကျင်၊ တမျိုးချား ။
- ၃။ နိမျိုးအကျင်၊ ၊ ဗွန်တမ်းဝင်၊ ၊ သျှိုင်းစင်၊ ဟပ်သေနား ။

၄။ ဘုရားတပွဲ၊ ၊ ရေးလာဘ်ဖွဲ၊ ၊ တထွဲ၊ အကျင်မား ။

၅။ ဘုရားတပွဲ၊ ၊ နိဗ္ဗာန်ဖွဲ၊ ၊ ယံယွဲ၊ ကျိုစားဗား ။

၇၅။ **တရားဂါးထား လင်္ကာကဗျာ**

ရေးလာဘ်သွဲရင်၊ - ကကျင်၊ တဗား

ရေးဒျားနိဗ္ဗာန်၊ - မိဋ္ဌာန်ကျိုစား

ဘုရားတပွဲ၊ - တထွဲမဒါး

ရေးနိဗ္ဗာန်၊ - မိဋ္ဌာန်၊ ကျင်ထွာထွာ ။

တိဿသားမထေးဝတ္ထု ထွဲယိုသွဲ။

တွယ်ချဲ့ထွဲပြီးစီး

နောင်၊ ၁၃၆၉-ဗား၊ ဒေသသီးလာဆန်၊

(၆)နီ၊ (၁၂-၃-၂၀၀၈)

ဗုဒ္ဓဟူရီ

တွယ်ချဲ့တွမ်း၊ ဝေင်သထွဲပေး (သီးသဲင်း)

ကွန်ပျူတာနောင်သွဲ။

ငေါင်းရီလွှာခန့်

- ၁။ ပါတဖြာဝတ္ထုကို -
 (က) ခွန်ကောသလ ကဟိန္ဒငေါင်း (၄)ငှါ
 (ခ) ဘုရားအဆူးမဲ့စိုး
 (ဂ) သဋ္ဌေပိလစ်ဖြာ၊ ခြွေတကားမဲ့၊
 (ဃ) ဝွေသီးဝင်းလစ်၊ ကထဲဗားငါးရဲ့၊ နှစ်၊ အပဲစ်
 အမျိုးမဲ့၊ ဖုံး။
- ၂။ “ခါးလား ကအံ့ညီ၊ လို၊ မွိုက်၊ မည်းအံ့ခေါ်ခေါ်တပါးနှစ်၊
 ဟောင်ထင်း” ကရိုးဒါး တရားယားပါဠိနှစ်၊ တဲမ်းနယ်
 မွိုင်း။
- (တောင်ခါး - ဗဟိုးသွဉ်တန်းကို ရီမွိုန်းပါဠိ-အနက်နော)
- ၃။ ဟော်၊ ထွားသွဉ်လွ အာနန္ဒသဋ္ဌေစေ၊ (တန်) ဝတ္ထုတင်
 ကလ၊ အီ သတိ၊ ဖုံးနှစ်၊ တဲမ်းနယ်လို့လို့လဲင်း။
- ၄။ တခွန်နီဖြာဝတ္ထုကို “လို၊ မွိုက်ထွာချာ ပညားသျှီ” ကရိုးနှစ်၊
 သျှင်၊ နယ်ဖေး အဓိပ္ပါယ်မွိုင်း။
- ၅။ ဥဒါယီဝတ္ထု၊ ပါဝေယျကဝတ္ထုကိုအလ၊ လို၊ မွိုက် လို၊ လိန်း
 မား ကအံ့ညီ၊ ဗား ပညားသျှီနှစ်၊ အကွားလို့ဝင်း၊ နဲင်းမဲ့၊
 ထေန်ယံပါ ဥပမားလဲင်း။

- ၆။ (က) သုပ္ပဗုဒ္ဓ ကထာဗျာဓိတရားအကျဉ်း၊
(ခ) ဝေဒကထာဗျာဓိတရား အကျဉ်းနှင့်၊
တရားနည်း အကျဉ်းသွတ်ငါးလုံး။
- ၇။ ပါးစပ်လုံးသား ကထာဗျာဓိတရားနှင့်၊ ကွပ်ငေါက်
သက်သေခံရခြင်းမဲ့၊ တရားနည်းလုံး။
- ၈။ ခွန် ကထာဗျာဓိတရား သုမန “သဗ္ဗဗုဒ္ဓက - ကားကအင်း
သွပ်မျိုး”ဖုံးနှင့်၊ တွက်နည်းမို့။
- ၉။ ဥပ္ပလက္ခဏ်း ထေးရိုးဝတ္ထုကို “တရားဂါးထား - ငေါက်
လက်နဲ့”နှင့်၊ တရားနည်းသွတ်လုံး။
- ၁၀။ ဓမ္မကထာဗျာဓိတရား -
“အနာဂတ်သားသနား ယူဒါးဒါး”လက်နားကဗျာ (၃)
ပွတ်နှင့်၊ တရားနည်းသွတ်လုံး။

ငေါက်ရိုးလွန်၊ ထွက်လွန် ။

ငေါင်းရီလွှာခန့် အဖြေမဲဉ်း

- ၁။ (က) ဒု - သ - န - သော
 (ခ) ဗွေဒုရာကဿပ
 (ဂ) အွေဒေါလယံးပျင်း၊ ထိုမ်းငင်းဝင်၊ပိုမူး၊ ပျော့
 ထူးဝင်၊မာ။
- ၂။ စရဗ္ဗေ နာဓိဂစ္ဆေယျ၊ သေယျံ သဒိသ မတ္တနော ။
 ကေစရိယံ ဒဠ္ဋိ ကယိရာ၊ နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ ။
- ၃။ (၁) သ၊ကိုစွယ်၊လမ်၊ပိုမာနပ်၊ ဆင်၊ရယ်၊ ဒုက္ခခြင်
 လွှမ်းအကျောင်၊ ၊
 (၂) မဉ်းသီတနီ၊ခါ ပိုမာဥစ္စာ၊ အီလွေ၊ပါတဒါးတောင်း
 အကျောင်၊ ၊
 (၃) ပေါးလူးတမ်းထားနပ်၊ ဆင်၊ရယ်၊ဒုက္ခ အံးမဒါး
 ထာ၊ အကျောင်၊ ၊
 (၄) ထုမ်းတဲ့ထုမ်း၊ ထူးတဲ့ထူး၊ လူးတဲ့လူး၊ ခိုမူးစွမ်း
 ဖြာ၊ မာ၊သေ၊ကုသိုလ်းမ၊ ဘဝယိုဘဝငါ ထွာအီ
 ချမ်းသားအကျောင်၊။
- ၄။ “ခွေယိုလို၊မြိုက်” သေချာအနမ်းနဲင်းနပ်၊တင် ဆယ်၊ကပ်
 တရေ၊ လွေ၊ထေပညားသျှို (ပညားအမ်းသားထူး) ခံးထူး
 ဩဝါဒတွော၊ ဒေါ၊အဟပ်၊ မာ၊အဒါ၊ အိုလိန်းလိန်းမား
 မားယင်းနပ်၊သွ။

၅။ လို၊ရွှံ့ကံနက်၊ အံ့ညီ၊ဟးခန်း ပညာသျှိတဲ့ တသေတမ်းတရာ၊
ဥပမာ - နဲင်းမောင်းဒေါင် တသေတမ်း ဟန်းအို အရသာ
နောင်၊သွ။

လို၊လိန်းမားနောင်၊ အံ့ညီ၊ဟး ပညာသျှိတဆင်းပေးငါတဲ့
သေနှောင်၊တရာ။

ဥပမာ - နဲင်းဖြေ၊ ကသေဟန်းအို အရသာနက်၊သွ။

၆။ (က) ဝွေပထူဟး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါး တွမ်းယဲ့၊ထီ ၊

(ခ) နားရိုးရိုးသေးသေးတရာ၊ လ၊ခါ၊သောတာပတ္တိ
ဖိုလ်း။

၇။ “အားနန္ဒာပေး - ထွားမြိုင်း ရူးအစူးသန်၊ ရူးတန်ယိုမြိုင်း”
“ဩဗွေ - ရူးအစူးသန်၊ ရူးတန်နက်၊ ခွေသွဉ်းထီးချား
ဗွေဩ”

၈။ ၁။ ဆင်	၈-ဟး
၂။ သေ	၈-ဟး
၃။ သွဉ်းခို	၈-ဖြာ၊
၄။ သွဉ်းမူး	၈-ဖြာ၊
၅။ မြိုင်းမြို၊အယံစား	၈-မျို၊
၆။ ရွှင်	၈-ရေင်
၇။ မြိုင်းမြို၊ပါထွူမူးနံ၊	၈-ဖြာ၊
၈။ ဖေးအုပ်ခုံ	၈-ခုံ ။

၉။ (၁) အကုသိုလ်းမျိုး ၊ ဖေးခွိန်းကျိုး ၊ ဝွေရိုး နှိုးမွေးငါး။

(၂) အကု-ကျိုးဖေး ၊ လျားကယ်မေး ၊ တဖေး
ငွိုးခြောင်ဟေး ။

(၃) နှိုးလ-ငွိုးည ၊ ရှိုးဒုက္ခ ၊ ထဲလ ငါးရဲင်ဆေး ။

၁၀။ ၁။ ခေတ်ယိုလင်းခါ - လဲဉ်အာ မဉ်းကျေား
ချဲ ဂဏန်းမား - မဲဉ်းဟေး ဝွေဟော်၊
တယ်းနယ်ဘုရား - အများ ဟုံပျေား
သားသနား - ဆိုင်တား ဖေယေန်ညော် ။

၂။ သွံဖွံး ပိဋကတ် - ပရိယတ် သားသနား
တို့လဲခါလဲဉ်း - ကပဲဉ်း ကမား
“တယ်းနဲ-သွဉ်နဲ” - တွမ်းမဲ့ပညား
စင်းစဲ့ထွား - ဖြားဆား စွမ်းဖြာဖြာ ။

၃။ မချး-မသွဉ် - တယ်းအွဉ် စေးတီး
ကပြင်အင်းထီး - စေးတီး အလီ၊
ဖျင်တမ်း လီလာ - တသာ မဉ်းအိုး
“စေးတီးဖြား” - ထီးထွား ဒွတ်မဲ့ထီ ။

ငေါင်းရီလွှာခန့် အဖြေမဲဉ်း ထွယ်သွ။

ငေါင်းရဲပ်နီဂုံး ကဗျာ

၁။ သွဉ်ဒါးထွၼ်ခါ - သင်ချာရပ်ရား
သွဉ်ဖေးဝင်းနော - ကူးကေားအမျာ၊
နီဒါး-ဝင်းသေ - မဲ့လေ ချမ်သား
ယိုဆိုင်တား - ယံငါး တွိုးပန်ငါ ။

၂။ သွဉ်ဒါးထွၼ်ခါ - သင်ချာရပ်ရား
သွဉ်ဖေးဝင်းထြ - ကူးကေားအမျာ၊
နီဒါး-ဝင်းသေ - မဲ့လေ ချမ်သား
ယိုဆိုင်တား - ယံငါး တွိုးပန်ငါ ။

၃။ ဓမ္မဒပ - ယံကျသွဉ်ထင်း
ကထင်းသွဉ်ဒါး - သံးဃား ခွန်နင်း
နမ်းယိုတွမ်းသ၊ - ဝိမ်းခွ၊ သွိုးသွင်း
သွံချမ်းသား - လ၊ဗားဗွန်ပီဝင်း ။

၄။ ဓမ္မဒပ - ယံကျထေထင်း
ကေားသွဉ်ဖေးဒါး - ဆရားသွၼ်ရင်း
နမ်းယိုတွမ်းသ၊ - ဝိမ်းခွ၊ သွိုးသွင်း
သွံချမ်းသား - လ၊ဗားဗွန်ပီဝင်း ။

ငေါင်းရဲပ်နိဂုံး တွမ်း ငေါင်းဆုတောင်၊

ကတဲမ်းဖေးဖျင်ဒါး “ ဓမ္မပဒ - အမုင် (၅) ” ယိုနဝ်းတဲ
ထွဲဖျင်လဲဉ်းသွ။

ကွပ်နဝ်းမ၊ ကထင်းလွဉ် ကသွဉ်ဒါး ကလးဒါး ထာသေ
တရာယိုအတိုင်း၊ နီတွက်ဝင်တား ချမ်းသာကထွာအီ အချက်
ဖုံးနဝ်၊ လွှောက်နားကျင်သွံလွေ့သွော့ ပငါပရာ။

မဉ်းလွှောက်နား ကျင်သွံလွေ့နဲင်းနဝ်းမ၊ လိုချမ်းသာ
လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊ ချမ်းသာယိုသွံပါ၊ ကျိုစာအလွိုက်
ထွိုက်ရာ၊ အီးလးဟးနဝ်းသွ။

ဓမ္မပဒသွဉ်ထူး ခိုမူးခွန်နင်၊ ပွေးစင်၊ ပွေးသျှင်၊ ထွဲအောင်း
မျှင်လဲဉ်းသွ။ တင် ခြိုင်းခြိုင်းသန်သန်၊ ချမ်းချမ်းသာသာ၊ ကသေ
ကဒါးအတိုင်း၊ လွှောက်နားထူးသွံ၊ နွှောင်ထွဲတော့၊ ချမ်းသာ
သွံပါ၊ ကမဉ်လးရာအတိုင်း၊ မွိုင်မွိုင်ခွသ၊ ယံကလးလွေ့သွော့
စွမ်းပီးစွမ်းပါ၊ စွမ်းပြီးစွမ်းဖြာ၊ ပငါပရာကျိနဲ သွဉ်တန်ကထင်း
ပွေးသျှင်၊ ပွေးစင်၊ ခွန်နင်သီးယာဟေး ။ ။

ဗွေးဗွန် - ကောဝိဒ

ဝေဇာရာမ - သီးသဲင်း

၁၃၆၉-ဟး၊ ဒြဉ်သီးလာဗွေခီ

**ကတဲမ်းဒါး ဓမ္မပဒအမဲ့င် (၅)ယိုနပ်၊
ထွားအားကျိုပိဋကတ်ကျပ်ဂန်း လယိုဖုံးသွ။**

- ၁။ ခုဒ္ဒကနိကာယ ဓမ္မပဒပါဠိတေား တွမ်း (မြန်မာပြန်)
- ၂။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ
- ၃။ ပဒေသာ ဓမ္မပဒဝတ္ထုတော်ကြီး (ဒုတိယတွဲ)
- ၄။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟပါဠိတော် ယိုဖုံးသွ။

ကားကအောင်း ထွဲ့လိုယိုသွ။

စီးခြပ် နေင်း ၁၃၇၆-ဗား၊ ဝါးဆိုးလောင်း (၈)နီ၊ ၊
စနေးနီ၊ (၁၉-၇-၂၀၁၄)
ခြပ်တဲပ် နေင်း ၁၃၇၉-ဗား၊ ဝါးဆိုးလောင်း (၉)နီ၊
ဗုဒ္ဓဟူ၊နီ၊ (၁၆ - ၈ - ၂၀၁၇)

ပအိုဝ်းလိတ်ချ.စက်၊ ဝေဠုတောင်ကီ၊
ဦးရက် " ခွန်ထွန်းလှိုင် " တားဝွန်းခံ၊ နှုတ်ပေးထွေ။
